

T.C.
KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**TÜRKİYE'DE EBELİK LİSANS DÜZEYİNDE ETİK EĞİTİMİN VE
ÖĞRENCİLERİN ETİK DURUMUNUN DEĞERLENDİRİLMESİ**

Suzi ÖZDEMİR

Kocaeli Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yönetmeliğinin
Ebelik Yüksek Lisans Programı İçin Öngördüğü
BİLİM UZMANLIĞI TEZİ
Olarak Hazırlanmıştır

KOCAELİ
2019

T.C.
KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**TÜRKİYE’DE EBELİK LİSANS DÜZEYİNDE ETİK EĞİTİMİN VE
ÖĞRENCİLERİN ETİK DURUMUNUN DEĞERLENDİRİLMESİ**

Suzi ÖZDEMİR

Kocaeli Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yönetmeliğinin
Ebelik Yüksek Lisans Programı İçin Öngördüğü
BİLİM UZMANLIĞI TEZİ
Olarak Hazırlanmıştır

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Rahime AYDIN ER

Etik Kurul Onay Numarası: KÜ GOKAEK 2017/5.14

KOCAELİ
2019

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

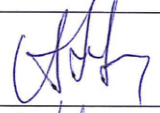
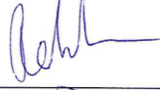

Tez Adı: Türkiye'de Ebelik Lisans Düzeyinde Etik Eğitimin ve Öğrencilerin Etik Durumunun Değerlendirilmesi

Tez Yazarı: Suzi ÖZDEMİR

Tez Savunma Tarihi: 14.01.2019

Tez Danışmanı: Rahime AYDIN ER

Bu çalışma, sınav kurulumuz tarafından Ebelik Anabilim Dalında BİLİM UZMANLIĞI TEZİ olarak kabul edilmiştir.

SINAV KURULU ÜYELERİ		İMZA
ÜNVANI	ADI SOYADI	
BAŞKAN	Doc.Dr. Ayla ERGİN	
ÜYE (DANIŞMAN)	Dr. Öğr. Üyesi Rahime AYDIN ER	
ÜYE	Dr. Öğr. Üyesi Müge DEMİR	

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

.../.../2019

Prof. Dr. Sema Aşkın KEÇELİ

KOÜ Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürü

ÖZET

Türkiye’de Ebelik Lisans Düzeyinde Etik Eğitimin ve Öğrencilerin Etik Durumunun Değerlendirilmesi

Amaç: Bu çalışmanın amacı, Türkiye’de lisans düzeyinde ebellek programlarında etik eğitimin değerlendirilmesi ve son sınıf ebellek öğrencilerinin etik pozisyonlarının belirlenmesidir.

Yöntem: Tanımlayıcı ve kesitsel olan çalışmamızın evrenini, 2013 Yüksek Öğretim Kontenjanları Kılavuzu doğrultusunda Türkiye’de lisans düzeyinde ebellek eğitimi veren 33 üniversitenin ebellek bölümünde etik eğitimi yürüten öğretim elemanları (N=33) ve lisans son sınıf ebellek öğrencileri (N=2135) oluşturdu. Bir üniversite son sınıf ebellek öğrencisi bulunmadığı ve üç üniversite ebellek bölümünden araştırma izni alınamadığı için örnekleme dâhil edilmedi. Araştırma; Nisan 2017 ve Temmuz 2018 tarihleri arasında 29 devlet üniversitesinde yürütüldü. Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından hazırlanan çalışma formları ve Etik Pozisyon Ölçeği kullanıldı. Veriler, Kruskal-Wallis, Tek Yönlü Varyans Analizi, Tukey Çoklu Karşılaştırma Testi ve Mann Whitney U testleriyle analiz edildi.

Bulgular: Araştırmaya 17 öğretim elemanı ve 1138 son sınıf ebellek öğrencisi katıldı. Öğretim elemanları ve öğrenciler ebellek eğitiminde etik eğitimi gerekli görmekte, etik eğitiminin alanında uzman eğitimciler tarafından verilmesini istemekte ve mevcut etik eğitimin içeriğini yeterli bulmaktaydı. Ebellek eğitiminde etik eğitimin zorunlu ders olarak, genellikle ayrı bir ders şeklinde üçüncü sınıfta, bir dönem ve haftada iki saat yürütüldüğü belirlendi. Ebellek öğrencilerinin Etik Pozisyon Ölçeği toplam puan ortalaması 75.96±9.32, rölativizm puan ortalaması 35.42±6.20, idealizm puan ortalaması 40.54±5.01 olarak saptandı. Son sınıf ebellek öğrencileri daha idealist olmakla birlikte ebellek bölümünü isteyerek seçen, etik eğitimi gerekli ve içeriğini yeterli bulan öğrencilerin daha idealist oldukları saptandı.

Sonuç: Türkiye’de ebellek lisans programlarında etik eğitime ilişkin belli bir standart bulunmamakta ve eğitim farklı uzmanlık alanlarından öğretim elemanları tarafından yürütülmektedir. Öncelikle etik uzmanları, eğitimciler ve ebeller tarafından ebellekte etik eğitimin hedef ve içeriği belirlenmelidir. Belirlenen hedef ve içerik doğrultusunda öğrenen merkezli yenilikçi eğitim yöntemlerin kullanıldığı etik eğitim programları geliştirilmelidir. Geliştirilen etik eğitim programları ebellek lisans eğitimi sürecinin tamamına yayılarak yürütülmeli ve etkinliği değerlendirilmelidir. Ayrıca ebellek son sınıf öğrencilerinin etik pozisyonunun idealizm eğiliminde olmasının mesleki uygulamalarıyla ilgili etik karar verme sürecini olumlu yönde etkileyeceği söylenebilir.

Anahtar Sözcükler: Ebellek, ebellek eğitimi, etik eğitim, etik pozisyon

İNGİLİZCE ÖZET

The Evaluation of Ethical Education Status on Bachelor's and Ethics Positions of Midwifery Students in Turkey

Aims: The objective of this thesis study is to evaluate ethics education in undergraduate Midwifery programs in Turkey. The ethics positions of the senior midwifery students are also determined.

Methods: The sampling of our descriptive and cross-sectional study was consisted of the faculty members (N=33) who were teaching ethics courses in 33 different universities which were listed in 2013 higher education guide, and by the senior students of midwifery programs (N=2135). Sampling was not included since there was no final year midwifery student from a university and no study permission could be obtained from three university midwifery departments. The study was conducted between April 2017 and July 2018 in 29 public schools. The study forms and Ethics Position Questionnaire which were prepared by the researchers were used for data collection. Data were analyzed by Kruskal-Wallis, One-Way Variance Analysis, Tukey Multiple Comparison Test and Mann Whitney U tests.

Results: 17 faculty members and 1138 senior midwifery students participated to this study. Both the faculty members and the students agreed that ethics education was necessary in midwifery programs, and the lectures should have been given by the experts of ethics subject and the programs were pleasing in their currently used ethics contents. It was determined that in most midwifery programs the ethics class was offered as a separate required class to junior students, once in a week for two hours. The mean total score for Ethics Position Questionnaire of the midwifery senior students was 75.96 ± 9.32 , the mean score of relativism was 35.42 ± 6.20 and the mean score of idealism was 40.54 ± 5.01 . Besides senior midwifery students were idealist, the students who willingly chose to attend to the midwifery school and thought that ethics education was necessary and find the content of ethics education adequate were more idealistic.

Conclusions: The midwifery ethics education is not standardized, and the ethics courses are usually teaching by faculty members outside the ethics field in Turkey. First of all, the contents and the aims of the ethics education should be co-determined by the ethics experts, the midwifery teachers and the midwives. The ethical training programs should be developed using innovative educational methods towards the determined aim and content of ethics education. The developed ethical training programs should be conducted throughout the midwifery education process and its effectiveness should be evaluated. In addition, it can be said that the ethical position of midwifery senior students tends to have an idealistic tendency and will affect the ethical decision-making process related to their professional practice positively.

Keywords: Midwifery, midwifery education, ethics education, ethics position

TEŞEKKÜR

Bu araştırmanın her aşamasında değerli katkılarını benden esirgemeyen, bilgisini ve deneyimini paylaşan değerli danışmanım Sayın Dr. Öğretim Üyesi Rahime AYDIN ER'e;

Yüksek lisans eğitimim boyunca bana yol gösteren, manevi desteğini her zaman hissettiğim değerli hocam Sayın Doç. Dr. Ayla ERGİN'e;

Yüksek lisans derslerinde bilgi ve tecrübelerini bizimle paylaşan sayın hocalarım Prof. Dr. Ayşe SEVİM GÖKALP, Prof. Dr. Ayşe ENGİN ARISOY, Doç. Dr. Ayla GÜNLEMEZ, Prof. Dr. Zehra Gönül BALKIR, Doç. Dr. Canan BAYDEMİR, Prof. Dr. Nermin ERSOY ve Dr. Öğretim Üyesi Kader MERT'e;

Değerli yüksek lisans arkadaşlarım Gülenur SUAR, Nazmiye YILDIRIM, Gülten SAKALLI, Aslıhan SEVİNÇ ve Pınar MALLI'ya;

Eğitim süresince gösterdikleri destek, anlayış ve hoşgörü için sevgili aileme; çalışmaya katılarak destek sağlayan herkese teşekkürlerimi sunarım.

Suzi ÖZDEMİR

TEZİN AŞIRMA OLMADIĞI BİLDİRİSİ

Tezimde başka kaynaklardan yararlanılarak kullanılan yazı, bilgi, çizim, çizelge ve diğer malzemeler kaynakları gösterilerek verilmiştir. Tezimin herhangi bir yayından kısmen ya da tamamen aşırma olmadığını ve bir İntihal Programı kullanılarak test edildiğini beyan ederim.

31/12/2018

Suzi ÖZDEMİR

İÇİNDEKİLER

KABUL ve ONAY	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
TEŞEKKÜR	vi
TEZİN AŞIRMA OLMADIĞI BİLDİRİSİ	vii
İÇİNDEKİLER	viii
SİMGELER VE KISALTMALAR	x
ÇİZİMLER DİZİNİ	xi
ÇİZELGELER DİZİNİ	xii
1. GİRİŞ	1
1.1. Ebelik	2
1.1.1. Ebelik Etimoloji ve Tanımı	2
1.1.2. Ebelik Eğitimi	4
1.2. Ebelik ve Profesyonellik	6
1.3. Ebelikte Etik	9
1.3.1. Etik	9
1.3.2. Ebelik Etik Kodları	10
1.3.3. Ebelik Eğitiminde Etik Eğitimi	11
1.4. Etik İdeoloji	18
2. AMAÇ	21
3. YÖNTEM	22
3.1. Araştırmanın Tipi	22
3.2. Araştırmanın Yeri ve Zamanı	22
3.3. Araştırmanın Etik Boyutu	22
3.4. Araştırmanın Evreni	22
3.5. Araştırmanın Örneklemi	22
3.5.1. Örnekleme Alma Kriterleri	23
3.6. Veri Toplama Araçları	23
3.6.1. Öğretim Elemanı Çalışma Formu	23
3.6.2. Öğrenci Çalışma Formu	23
3.6.3. Etik Pozisyon Ölçeği	23

3.7. Verilerin Toplanması	24
3.8. Verilerin Analizi	25
4. BULGULAR	26
4.1. Öğretim Elemanları ve Öğrencilerin Kişisel Özellikleri	27
4.1.1. Öğretim Elemanlarının Demografik ve Mesleki Özellikleri	27
4.1.2. Öğrencilerin Demografik ve Sosyal Özellikleri	28
4.2. Öğretim Elemanı ve Öğrencilerin Ebelik ve Etik ile İlgili Tanıtıcı Özellikleri	29
4.3. Öğretim Elemanlarının Ebelik Lisans Eğitiminde Etik Eğitiminin Mevcut Durumu ile İdeal Olduğunu Düşündükleri Eğitime İlişkin Değerlendirmeleri	31
4.4. Öğretim Elemanlarının Etik Eğitiminde Ebelik Öğrencilerine Öncelikli Olarak Benimsetmeye Çalıştıkları Etik Değerler	33
4.5. Öğrencilerin Ebelik ile İlgili Olduğunu Düşündükleri Etik Konular	33
4.6. Öğrencilerin Etik Pozisyon Ölçeği Puanları	34
4.7. Öğrencilerin Etik Pozisyon Ölçeği Puanları ile Kişisel, Ebelik ve Etik ile İlgili Tanıtıcı Özellikleri Arasındaki İlişki	34
4.7.1. Öğrencilerin Etik Pozisyon Ölçeği Puanları ile Kişisel Özellikleri Arasındaki İlişki	34
4.7.2. Öğrencilerin Etik Pozisyon Ölçeği Puanları ile Ebelikle İlgili Tanıtıcı Özellikleri Arasındaki İlişki	37
4.7.3. Öğrencilerin Etik Pozisyon Ölçeği Puanları ile Etik Eğitimine İlişkin Tanıtıcı Özellikleri Arasındaki İlişki	38
5. TARTIŞMA	40
5.1. Katılımcıların Özellikleri	40
5.2. Öğrencilerin ve Öğretim Elemanlarının Ebelik Mesleğine İlişkin Özellikleri	42
5.3. Öğretim Elemanı ve Öğrencilerin Etik Eğitimine İlişkin Değerlendirmeleri	44
5.4. Öğrencilerin Etik Pozisyonlarına İlişkin Bulguların Tartışılması	50
5.5. Sınırlılıklar	53
6. SONUÇLAR/ÖNERİLER	54
KAYNAKLAR	58
ÖZGEÇMİŞ	66
EKLER	68

SİMGELER VE KISALTMALAR

AKTS: Avrupa Kredi Transfer Sistemi

ACME: Ebelik Eğitimi Akreditasyon Komisyonu

ACNM: Amerikan Ebe-Hemşire Koleji

AME: Ebelik Eğitimcileri Derneği

APA: Amerikan Psikoloji Derneği

DSÖ: Dünya Sağlık Örgütü

EPÖ: Etik Pozisyon Ölçeği

EUÇEP: Ebelik Ulusal Çekirdek Eğitim Programı

ICM: Uluslararası Ebeler Konfederasyonu

INEC: Ebelik Eğitim ve Uygulamalarında Etik Yeterliğin Arttırılması

MANA: Kuzey Amerika Ebeler Birliği

MEMET: Ebeler için Etik Düşünme Ekosistemik Modeli

MEAC: Ebelik Eğitim Akreditasyon Kurulu

MidEthics: Ebelikte Etik Eğitimi Modeli

NACPM: Ulusal Diplomalı Profesyonel Ebeler Birliği

NMBI: İrlanda Hemşirelik ve Ebelik Komisyonu

Pers. : Persentil

SS: Standart Sapma

TYYÇ: Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi

YÖK: Yükseköğretim Kurulu

ÇİZİMLER DİZİNİ

Çizim 1.1.	İyi bir ebenin profesyonelliğine genel bakış	8
Çizim 1.2.	MidEthics modeli; yeterliliğin farklı aşamalarını temsil eden sarmal müfredat modeli	14
Çizim 1.3.	Ebeler için Etik Düşünme Ekosistemik Modeli (MEMET)	16

ÇİZELGELER DİZİNİ

Çizelge 4.1.	Öğretim elemanlarının mesleki özellikleri	27
Çizelge 4.2.	Öğrencilerin demografik ve sosyal özellikleri	28
Çizelge 4.3.	Öğretim elemanı ve öğrencilerin ebelik ve etik ile ilgili tanıtıcı özellikleri	30
Çizelge 4.4.	Öğretim elemanlarının etik eğitiminin mevcut durumu ile ideal olduğunu düşündükleri eğitime ilişkin değerlendirmeleri	31
Çizelge 4.5.	Öğrencilerin ebelik ile ilgili olduğunu düşündükleri etik konular	33
Çizelge 4.6.	Öğrencilerin Etik Pozisyon Ölçeği puan ortalamaları	34
Çizelge 4.7.	Öğrencilerin Etik Pozisyon Ölçeği puanları ile sosyo-demografik özellikleri arasındaki ilişki	36
Çizelge 4.8.	Öğrencilerin Etik Pozisyon Ölçeği puanları ile ebelikle ilgili tanıtıcı özellikleri arasındaki ilişki	37
Çizelge 4.9.	Öğrencilerin Etik Pozisyon Ölçeği puanları ile etik eğitime ilişkin tanıtıcı özellikleri arasındaki ilişki	38

1. GİRİŞ

Merkezinde insan olan çalışma alanlarında etik sorunlarla daha fazla karşılaşılması, o meslek mensuplarının etik yeterliğe sahip olmasını daha önemli kılmaktadır. Ebeler sadece annenin değil, aynı zamanda yeni doğmuş bir bebeğin veya henüz doğmamış bir fetüsün hakları ve değerlerini de gözetmek durumundadır. Bununla birlikte ebeler, doğum öncesi ve sonrası bakım ile düşük riskli doğum sırasında yenidoğanın canlandırılması, aile planlaması ve yardımcı üreme tekniklerinin kullanımı ve abortus gibi konularda kişisel ve mesleki değerlerine dayanan kararlar almak zorunda kalmaktadır. Profesyonel olmanın bir gerekliliği olarak da ebelerin etik sorunları fark etmelerini ve karşılaştıkları etik sorunları çözebilmelerini sağlayacak etik yeterliğe sahip olmaları gerekmektedir. Ebelerin etik yeterliğe sahip olması aynı zamanda iyi bakım sunulmasını sağlamakta ve ebeyi erdemli davranış sergilemeye yönlendirmektedir.

Literatürde ebenin birlikte çalıştığı aile hekimi, hekim, hemşire ve kadın hastalıkları ve doğum uzmanının eğitimleri sırasında aldıkları etik eğitimin içeriğini ve sınırlılıklarını değerlendiren çalışmalara ulaşılması bu tez çalışmasının konusunun seçiminde belirleyici olmuştur. Ebenin etik yeterliğe sahip olması, ebelik eğitiminde etik eğitimi zorunlu ve vazgeçilmez kılmakla birlikte Türkiye’de ebelik eğitiminde etik eğitimi değerlendiren araştırmaya ulaşılammıştır. Buna dayanarak bu çalışmada Türkiye’de lisans düzeyinde ebelik eğitiminde etik eğitimin mevcut durumunu belirlemeyi amaçladık. Ebelikte etik eğitimin nasıl verildiği, içeriği ve sınırlılıklarına ilişkin çalışma sonuçlarımız doğrultusunda etik eğitimin geliştirilmesine yönelik katkı sağlamayı da hedefledik. Bireyin etik pozisyonunun ahlaki yargılarını ve tutumlarını etkilemesi nedeniyle çalışmamızda son sınıf ebelik öğrencilerin etik pozisyonlarının ne düzeyde olduğunu da değerlendirmek istedik.

1.1. Ebelik

Ebeliğin kaydedilmiş tarihi, kaydedilen herhangi bir tarihe kadar uzanır. Dünyadaki tüm kültürlerde, kadının olduğu her yerde ebelik mesleği var olmuştur (Goode ve Katz Rothman 2017, Walker ve diğ. 2014). Dünyanın ilk holistik mesleği olan ebelik, kadınların tüm yaşam evrelerinde destek sağlayan, bakım ve tedavi uygulayan bir sanattır. Ebelik bakımı sezgisel ve empatik olmayı gerektirir. Profesyonel bir ebe; bakım verdiği bireyi dinler, hisseder ve anlar. Bununla birlikte aldığı eğitimi ve bireysel yeteneklerini kullanarak kazandığı bilgi ve deneyimi bir araya getirebilme, yorumlayabilme, geliştirebilme ve karşılaştırabilme becerisine sahiptir (Bryar ve Marlene 2017). Ebelik, başlangıçta anneden kıza geçerek usta-çırak ilişkisi içinde yürütülürken, günümüzde profesyonel bir meslek haline gelmiştir (Barnawi ve diğ. 2013).

1.1.1. Ebelik Etimoloji ve Tanımı

İsmi Ortaçağ İngilizcesinde *mid wfy* kelimesinden alan ebe, “kadın ile” anlamındadır (Aygün 2014). Batı dillerinde ebe, anlamı “doğrudan bir kadınla birlikte olan kadın” olan *midwife* kelimesi ile tanımlanmaktadır (Daşdibi Beydilli 2013). Çeşitli kültür, inanış ve dillerde ebe sözcük anlamı farklı olan kelimelerle kullanılmaktadır. İngilizce’de *wise woman*: akıllı kadın ya da *with woman*: kadınla, kadınları destekleyen demektir. Fransızca’da *sage-femme* ve Almanca’da *weise frau* bilge kadın, akıllı kadın anlamına gelmektedir. Farklı dillerdeki anlamlarında görüldüğü gibi ebelik, akıllı, becerikli kadınların üstlendiği bir görev olmuş ve dünyanın her yerinde doğum yapan kadınların yanında olmuştur (Aygün 2014).

Türk Dil Kurumu ebe kelimesini, doğum işini yaptıran kadın olarak tanımlanmaktadır (Türk Dil Kurumu 2018). Oxford İngilizce sözlükte ve Merriam-Webster sözlükte de bu tanıma benzer bir tanımla karşımıza çıkmaktadır: Doğum yapan kadınlara yardımcı olan eğitilmiş kadın (Merriam-Webster Sözlük 2018, Oxford İngilizce Sözlük 2017). Almanya’da *hebamme*, Belçika’da *accoucheuse/vroedvrouw*, Danimarka’da *jordemoder*, Fransa ve Lüksembourg’da *sage-femme*, İrlanda’da ve Birleşik Krallık’ta *midwife*, İtalya’da *ostetrica*, Hollanda’da *verloskundige* meslek unvanları altında icra edilen faaliyetler ebelik faaliyetleridir (Brückner 2004).

Sağlık organizasyonları ve meslek örgütleri tarafından ebe ve ebelik mesleği ile ilgili birçok tanım yapılmıştır. Bu tanımlardan bazıları şöyle sıralanabilir: Dünya Sağlık Örgütü'ne (DSÖ) göre ebelik; gebelik, doğum ve doğum sonrası dönemde kadınların ve yenidoğanın bakımını kapsar. Ebe, gebelikte sağlık sorunlarının önlenmesi, anormal durumların tespiti, gerektiğinde tıbbi yardım alınması ve tıbbi yardımın yokluğunda acil durum önlemlerinin uygulanması ile ilgili önlemleri alır (DSÖ 2018). Uluslararası Ebeler Konfederasyonu (International Confederation of Midwives-ICM) ebeyi; gebelik, doğum ve doğum sonu dönemde kadının bakımını sağlayan, gerekli tavsiyelerde bulunan, kendi sorumluluğunda doğumu gerçekleştiren, yenidoğanın bakımını sağlayan, kadın ile işbirliği içinde çalışan, güvenilir ve sorumluluk sahibi bir profesyonel olarak tanımlamaktadır (ICM 2005). Amerikan Ebe-Hemşire Koleji (American College of Nurse-Midwives-ACNM) tarafından ebe; gebeliğin planlanmasında, gebelikte, doğum sırasında ve postpartum periyotta kadının ve yenidoğanın sağlık bakımını bağımsız olarak yöneten, ergenlik döneminden menopoz sonrası döneme kadar temel sağlık hizmetlerini karşıyan, kontraseptif yöntemler de dâhil olmak üzere ilaç reçete eden ve danışmanlık sağlayan olarak tanımlanmıştır (ACNM 2011).

Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı ebeyi; ana-çocuk sağlığı hizmetlerini yürüten, doğum öncesi, doğum, doğum sonrası hizmetleri veren, doğum yaptıran, 0-6 yaş grubu çocuk izlemi ve aşıları yapan, aile planlaması, kişisel temizlik kuralları, ilk yardım, bulaşıcı ve sosyal hastalılardan korunma-savaşla ilgili konularda bireye, aileye, topluma sağlık eğitimi veren, doğum, ölüm ile ilgili istatistik verileri toplayan, değerlendiren kamu kuruluşları ile gerekli işbirliğini sağlayan insani ve ahlaki davranışları ile örnek, sağlık bakanlığınca tescil edilmiş bir okuldan mezun olan meslek mensubu olarak tanımlamaktadır (T.C. Sağlık Bakanlığı 2014).

Türk Ebeler Derneği'ne göre ebe; ebelik eğitim programına girmeye hak kazandıktan sonra, bu programı başarıyla tamamlayarak ebelik mesleğini yerine getirmek üzere, tescili yapılan ya da kendisine yasal olarak izin verilen kişidir (Ebeler Derneği 2016).

Bu tanımlar doğrultusunda ebe; prepartum, intrapartum ve postpartum dönemde kadının, fetüsün ve yenidoğanın temel bakımlarını veren ve sorumluluklarını üstlenen, anne ve ailesine eğitim ve danışmanlık sağlayan, temelde kadın, genelde toplum sağlığı için önemli rol ve görevleri bulunan sağlık meslek mensubudur. Ebe aynı zamanda tüm yaşam evrelerinde kadına eğitim ve destek veren, kadının bazı taramalarını gerçekleştiren

ve şüphelendiği durumlarda kadını gerekli uzmanlara yönlendiren profesyonel bir sağlık çalışanıdır.

1.1.2. Ebelik Eğitimi

Eski çağlarda bilimsellikten uzak olan ebelik mesleği, tıp alanındaki gelişmelere paralel olarak ilerlemiş ve günümüzde, bilim ve sanatı birleştiren, bilimsel ve etik değerler üzerine temellenmiş profesyonel bir disiplin olarak sağlık meslekleri içinde yerini almıştır (Çiçek 2013).

Ebelik eğitimi, ebe olmak için gerekli olan yeterliklerin, bilgi ve becerinin kazanıldığı bir öğrenim sürecidir (Luyben ve diğ. 2017). ICM, 2018 yılında ebelik eğitiminde uygulamalarla ilgili temel yeterlikleri yayınlamış ve mezuniyet öncesi eğitim alan ebeden beklenen sonuçların neler olması gerektiğini açıklamıştır. Bu doğrultuda belirtilen yeterliklere sahip olan kişi ICM tarafından tam nitelikli bir ebe olarak kabul edilmektedir (ICM 2018).

Ebelik eğitimi ve buna bağlı olarak ebe unvanına sahip olabilmeye kriterleri ülkelerin eğitim sistemleri, gelişmişlik düzeyleri, sağlık sistemleri ve kültürel çeşitlilikleri nedeni ile farklılık göstermektedir (Yörük 2016, Luyben ve diğ. 2017). Avrupa Birliği üye ülkelerinde 10 yıl süren temel eğitim sonrası en az üç yıl süren bir eğitim veya hemşirelik eğitiminden sonra iki yıl veya 3600 saatlik alınan bir eğitim ile ebe olunabilmektedir (European Union 2005). Birleşik Krallık ülkelerinde 2008 yılından itibaren ebelik eğitimi lisans düzeyinde en az üç yıl verilmektedir. Hemşire olarak kayıtlı olan öğrenciler için eğitimin süresi 18 aydır (The European Midwives Liaison Committee 2001). Mezun olan ebelerin çalışabilmeleri için Hemşirelik ve Ebelik Konseyi'ne üye olma ve üç yılda bir üyeliklerini yenileme koşulları getirilmiştir (Toker 2009). Amerika'da ebelik eğitimi, en az üç yıl süren lisans programı ve hemşirelik eğitimi sonrası 18 ay ebelik eğitimi olarak iki şekilde verilmektedir (ACNM 2018). Hollanda'da ebelik eğitimi direkt girişli dört yıllık lisans eğitimi düzeyindedir. Öğrenciler 6800 saatlik eğitimi ve 240 Avrupa Kredi Transfer Sistemi'ni (AKTS) tamamlamak zorundadır (Zondag ve diğ. 2017). İspanya'da ebelik eğitimi iki yıl sürmektedir. 1100 saat teorik ve 2500 saat uygulamalı eğitimi başarıyla tamamlayan öğrenciler ebe olabilmektedir (The European Midwives Liaison Committee 2001). 1993 yılında ilk ebelik okulunu açan Kanada'da ise ebelik eğitimi doğrudan girişli dört yıllık üniversite eğitimine temellendirilmiştir (Butler ve diğ. 2016). Danimarka'da ebelik eğitimi üç buçuk yıllık fakülte düzeyinde, Litvanya ve Letonya'da 3 yıllık direkt

girişli lisans programı ile verilmektedir. Finlandiya ve Estonya’da ebelik eğitimi hemşirelik eğitim programı ile birleştirilerek dört buçuk yıllık fakülte düzeyinde verilmektedir. İzlanda, Norveç ve İsveç’te dört yıllık lisans mezunu hemşireler bir buçuk veya iki yıllık yarı yüksek lisans programı ile ebeliğe geçiş yapabilmektedir (Çiçek 2013). Yeni Zelanda’da ebe unvanına sahip olabilmek için öğrencinin lisans düzeyinde 1900 teorik ve 2400 uygulamalı ders saatini başarıyla tamamlaması gerekmektedir (Gilkison ve diğ. 2016).

Ebelik eğitiminde standartlar oluşturmak, çeşitli eğitim programlarının değerlendirilmesini sağlamak ve ebelik eğitiminin kalitesini artırarak yeterli ve yetkin ebe yetiştirmek amacıyla kurulmuş olan akreditasyon kuruluşları mevcuttur. Amerika’da kurulan Ebelik Eğitim Akreditasyon Kurulu (The Midwifery Education Accreditation Council-MEAC) ve Ebelik Eğitimi Akreditasyon Komisyonu (Accreditation Commission for Midwifery Education-ACME) buna örnek verilebilir (ACME 2013, MEAC 2018). Yine Amerika’da ebelik okullarının eğitimcilerinin ve yöneticilerinin, gebe ve ailelerinin ihtiyaçlarını karşılamak, yüksek düzeyde yetkin ebelik iş gücü ve mümkün olan en iyi ebelik eğitimi sağlamak amacıyla Ebelik Eğitimcileri Derneği (The Association of Midwifery Educators-AME) kurulmuştur (AME 2018).

Türkiye’de 1996 yılında dört yıllık lisans düzeyinde verilmeye başlanan ebelik eğitimi, 2008 yılından itibaren sadece lisans düzeyinde yürütülen bir program olmuştur (Yörük 2012). Ebelikte, 2000 yılında yüksek lisans eğitimi, 2013 yılında ise doktora düzeyinde eğitim verilmeye başlanmıştır (Çakır Koçak ve diğ. 2017). Lisans düzeyinde ebelik eğitimi asgari lise mezunları için tam gün esasına dayanan teorik ve pratik eğitimden, resmi yeterlilik belgesine sahip genel bakımdan sorumlu hemşireler için ise 18 aylık veya 3000 saatlik eğitimden oluşmaktadır (YÖK 2008). Bologna süreci kapsamında lisans öğrencilerinin 240, yüksek lisans öğrencilerinin 90-120, doktora öğrencilerinin ise 180-240 AKTS’yi tamamlamaları gerekmektedir (Turan ve diğ. 2010). YÖK tarafından onaylanan Ebelik Ulusal Çekirdek Müfredatı (EUÇEP) doğrultusunda lisans düzeyinde ebelik eğitiminde temel bilimler, gebelik, doğum ve doğum sonrası ile ilgili dersler verilmektedir. Bununla birlikte öğrencilerin hastanelerde ve aile sağlığı merkezlerinde uygulamalı dersler doğrultusunda ebe olma koşullarını tamamlamaları sağlanmaktadır. Bir öğrenci ebelik lisans programından mezun olabilmesi ve ebe unvanını kazanabilmesi için;

- En az 100 doğum öncesi muayeneyi de içerecek şekilde gebe kadınlara danışmanlık yapması,
- En az 40 gebe kadının gebelik takibini ve bakımını yapması,

- En az 40 doğumu kendisinin yapması (Doğum yapan kadın sayısı eksikliği nedeniyle bu sayıya ulaşamıyorsa, bu sayı öğrencinin 20 tane daha doğuma yardım etmesi koşulu ile 30'a indirilebilir.),
- Makat doğuma aktif olarak katılması (Makat doğum mümkün olmadığı takdirde simülasyon yapılarak çalışılmalıdır.),
- Epizyotomi uygulaması ve dikiş ile başlaması (Bu, teorik bilgi verme ve klinik pratiği içerir. Dikiş pratiği, epizyotomi sonrası veya basit perianal yırtılmalara dikiş atılmasını içerir. Gerekirse bu durum simülasyon şeklinde yapılabilir.),
- Gebelik, doğum ya da doğum sonrası dönemde risk altında olan 40 kadını izlemesi ve bakım yapması,
- En az 100 lohusayı ve sağlıklı yeni doğan bebeği izlemesi ve bakımını yapması (muayene dâhil),
- Özel bakım gerektiren, prematüre, postmatüre, düşük doğum ağırlıklı veya hasta bebekler dâhil olmak üzere; yeni doğan bebek gözlemine ve bakımını yapması,
- Jinekolojik ve obstetrik patolojisi olan kadınların bakımını yapması,
- Tıbbi ve cerrahi bakımın içinde yer alması (Bu, teorik eğitim ve klinik uygulamayı içermelidir.) koşullarını sağlamalıdır (YÖK 2016).

1.2. Ebelik ve Profesyonellik

İngilizce'de *professionalism* kelimesinin karşılığı olan profesyonellik sözcüğü “açık bir biçimde kamuya beyan etmek” anlamına gelen Latince *professio* ve Grekçe *prophanio* kelimelerinden köken almaktadır (Güven 2009). Türkçe'de profesyonel kelimesi; bir işin kazanç sağlamak amacıyla yapıldığını ve bireyin belli bir ustalık düzeyinde olduğunu belirtmek amacıyla “amatör” sözcüğünün zıt anlamlısı olarak kullanılmaktadır (Türk Dil Kurumu 2019).

Profesyonellik için öncelikle meslek sahibi olunmalıdır (Saydam 2015). Profesyonel meslek; öznel ve nesnel açılardan geçerliliği tanınmış mesleki statüye sahip, iyi tanımlanmış bir çalışma ya da sorun alanı olan, ileri bir eğitim ve öğretim sürecinden sonra belirli bir hizmet veren yüksek kalitede ve kol gücüne dayanmayan bir meslektir (Güner 2012). Bununla birlikte profesyonel meslek; bireysel profesyonelliğin örgütsel profesyonellik ile yer değiştirmesidir. Çağın getirisi olan toplumsal değişimler ve teknolojik gelişmeler, mesleki profesyonelliği zorunlu kılmaktadır (Adıgüzel ve diğ. 2011).

Sağlık hizmeti sunanların ortak hedefi, bireyin iyilik düzeyini arttırmaktır (Halldorsdottir ve Karlsdottir 2011). Ebelik mesleği, sanat ve bilimi birleştiren, etik değerler üzerine temellenmiş profesyonel bir sağlık disiplini (Ergin ve diğ. 2013). Ebeler meslek olmanın gerekliliklerini karşılaması, mesleki birliklerinin bulunması, uzmanlık ve teknik bilgiyi kullanmaları nedeniyle profesyoneldir (Demir Dikmen ve diğ. 2014). Profesyonel bir ebeden sorumluluk sahibi, tarafsız, kişisel ve mesleki donanıma sahip, gizliliğe ve mahremiyete saygılı, dürüst, adil, güvenilir ve tecrübeli olması, çalıştığı kurumun değerlerini gözetmesi, verdiği hizmet karşısında ücret alması ve sağlık ekibinin diğer üyeleriyle ve meslektaşlarıyla profesyonel ilişkiler kurması beklenmektedir (Ergin ve diğ. 2013, Halldorsdottir ve Karlsdottir 2011, Saydam 2015).

Profesyonel meslek olmanın gereklerinden bir diğeri mesleki etik kodlara sahip olmaktır (Adıgüzel ve diğ. 2011). Ebelerin etik kod ve mesleki değerleri bilmesi, ebelik bakım ve uygulamasının niteliğini artırarak ebelik mesleğinin toplumsal statüsünün yükselmesine katkı sağlamaktadır. Bununla birlikte etik kodlar, ebelerin çalışma yaşamlarında karşılaştıkları etik sorunların çözümlenmesinde rehberlik sağlamaktadır (Durgun ve diğ 2018). Ebelikte uluslararası etik kodlarının taslağı ICM tarafından 1987'de oluşturulmuştur. Günümüzde birçok ülkenin ebeleri tarafından geliştirilen ulusal ebelik etik kodları bulunmakta olup, bu kodlara ilişkin bilgilere Ebelikte Etik Kodlar bölümünde değinilecektir.

Profesyonel bir ebenin mesleki yeterliğe sahip olmanın yanı sıra kişisel ve mesleki açıdan kendisini sürekli geliştirmesi gerektiği belirtilmektedir. Halldorsdottir ve Karlsdottir tarafından geliştirilen profesyonel ebelik teorisinde iyi bir ebenin sahip olması gereken ölçütler belirtilerek ebelik eğitim müfredatının geliştirilmesinde bu ölçütlerin göz önünde bulundurulması gerektiği vurgulanmaktadır (Halldorsdottir ve Karlsdottir 2011).

Çizim 1.1. İyi bir ebeğin profesyonelliğine genel bakış (Halldorsdottir ve Karlsdottir 2011).

Profesyonel ebelik teorisinde ebeğin profesyonelliğinde aşağıda yer alan beş ölçüte yer verilmektedir:

1. Profesyonel bakımı: Ebe, hizmet sunduğu kadını ve ailesini önemser. Bu durum ebelik bakımının merkezindedir.
2. Profesyonel bilgi: Ebe bilgelik sahibidir ve bunu mesleki alan içinde nasıl kullanacağını bilir. Mesleki bilgelik, bilgi ve tecrübe etkileşimi yoluyla gelişir.
3. Mesleki yeterlik: Ebe profesyonel alanda yetkindir. Bu yetkinlik ebelik eğitiminde, anne ve bebeğin güvenliğini sağlamak için önceliğe sahiptir.
4. Kişilerarası yetkinlik: Ebe, kadın ve ailesi ile iletişimi ve ortaklığı güçlendirmelidir.
5. Kişisel ve mesleki gelişim: Ebe hem kişisel hem de profesyonel olarak kendini tanıtır ve geliştirir. Bu kişisel ve mesleki gelişim, ebeğin tükenmişliğini önler (Halldorsdottir ve Karlsdottir 2011).

Profesyonel ebelik değerlerinin kazanım süreci ebelik eğitimi ile başlamaktadır (Ertekin Pınar ve diğ. 2013, Yücel ve diğ. 2018). Öğrencilerin meslek bilinci ile yeterince donanmış bir biçimde çalışma hayatlarına başlamaları, profesyonel ebelik kimliklerinin hızla oluşmasına ve ebelik mesleğinin olumlu yönde gelişmesine katkı sağlayacaktır (Karaçam ve Tuğba 2016).

1.3. Ebelikte Etik

Odak noktası kadın ve kadın sağlığı olan ve kadının yaşam evrelerinin tümünde danışmanlık, bakım verme ve tedavi uygulama gibi yükümlülükleri bulunan ebeler, diğer sağlık profesyonelleri gibi çalışma yaşamlarında oldukça sık etik sorunlarla karşı karşıya kalmaktadır. Ebelerin bireysel ve kültürel farklılıkları ile etik yeterlik düzeyleri, etik sorunlar karşısındaki yaklaşımlarını farklılaştırmaktadır. Ebelerin eğitimleri sırasında etik eğitimi almaları, etik duyarlılıklarının gelişmesine, etik sorunları belirleyebilmelerine, etik sorunun çözümünde rehberlik sağlayacak etik kod, ilke ve standartları benimsemelerine katkı sağlamaktadır (Foster ve Lasser 2015).

Ebelik bakımı doğası gereği karmaşıktır. Bunun nedenlerinden ilki ebenin farklı ihtiyaç ve değerlere sahip olan anne ve bebek olmak üzere en az iki kişiye karşı sorumluluklarının bulunmasıdır. Bir başka neden kişisel veya mesleki değerleri farklı olan diğer sağlık profesyonelleriyle birlikte çalışması ebe için zorluk yaratabilmektedir. Ayrıca ebenin erken doğum, annenin zararlı alışkanlıklarının fetüse etkisi ya da aile içi şiddet gibi özel sorunlarla ilgilenmek durumunda kalması özellikle daha zordur. Son olarak göç ve yüksek mülteci sayısındaki artış nedeniyle toplumların, kültürlerin ve yaşam tarzlarındaki çeşitliliğin artması ebelik bakımını karmaşıklaştıran başka bir nedendir. Bununla birlikte teknolojinin ilerlemesine bağlı olarak yardımcı üreme teknikleri ve gebelik tarama testlerinin kullanımı nedeniyle ebelik uygulamalarında etik sorunların artmakta olduğu da bir gerçektir (Oelhafen ve diğ. 2017).

1.3.1. Etik

Etik; insan davranışında iyi ve kötü, doğru ya da yanlış ile ilgilenerek ahlaki tutumların arkasındaki nedenleri ele alır ve tüm davranışların temelini ve özünü araştırır (Çobanoğlu 2009, Demirhan Erdemir 2011). Oxford İngilizce Sözlükte etik, “Bir kişinin davranışını veya bir aktiviteyi yöneten ahlaki ilkeler” olarak tanımlanmaktadır (Oxford Dictionaries 2018). Bir kişinin karakterine, doğasına veya düzenine işaret eden Yunanca *ethos* sözcüğünden türeyen etik kelimesi (Svensson ve Wood 2016), Almandada *ethik*, Fransızcada *ethique*, İngilizcede *ethics*, Latince *ethica* kelimeleri ile kullanılmaktadır (Demirhan Erdemir 2011) .

Etik ve ahlak çoğu zaman aynı anlamda kullanılmasına rağmen felsefede aldıkları anlam bakımından farklılaşmaktadır. Ahlak, birey ve toplumların benimsemiş oldukları değerler sistemi iken etik, ahlak görüşlerini ve öğretilerini inceleyip sınıflandıran,

aralarındaki benzerlik ve farklılıkları ortaya koyan felsefe disiplini (Özlem 2015). Etik, belirli bir durumda ortaya çıkan ve çoğu zaman çatışan değerlerle ilgiliyken ahlak, bu değerlerin hangi eylemlerle yaşama geçirileceğinin çerçevesini çizer. Kısacası etik, doğru ve yanlış davranışın teorisi, ahlak ise onun pratiğidir (Ülman 2010). Etik insan eylemlerini, amaçlarını ve değerlerini inceleyen ahlak felsefesi olarak da tanımlanmaktadır (Aydın 2001, Tunalı 2009).

1.3.2. Ebelik Etik Kodları

Etik kod; mesleğin temel değer ve ilkelerini yansıtan kurallar bütünüdür. Ebelik etik kodları, ebelik uygulamalarında etik ilke ve kuralların işlerlik kazanabilmesi için oluşturulmuş özet ifadeler olup, etik kodlar sayesinde belli konular üzerinde standart etik kuralları belirlemek ve etik davranışlara rehberlik etmek amaçlanır (Yıldırım ve Kadioğlu 2007).

Ebelik etik kodları;

- ebelik mesleğinin temel etik standartlarını ve değerlerini belirlemek, kadın merkezli ebelik uygulamalarına yönelik diğer profesyonel ebelik kod ve standartlara dâhil olmak,
- ebelerin, kendilerinin ve başkalarının davranışları üzerinde düşünmelerini sağlamak,
- ebelik hizmeti alan her kadına ve ailesine, diğer meslek profesyonellerine ve topluma, genel olarak insan hakları standartlarını ve etik değerleri göstermek,
- klinik etik karar vermek,
- ebelik uygulamalarına rehberlik etmek amacıyla geliştirilmiştir (Nursing and Midwifery Board of Australia 2008; Thompson 2013).

Ebelik mesleğinin profesyonel yönünün güçlenmesi için mesleki etik kodlarının belirlenmesi ve eğitiminin profesyonel bilgi ve beceri kazandıran nitelikte olması gerekmektedir (Çakır Koçak ve diğ. 2017). Bu bağlamda bazı ulusal ve uluslararası kuruluşlar ebelik etik kodları, etik standartları ve değerler sistemini yayınlamıştır. Bu kuruluşların bazıları ICM, ACNM, Kuzey Amerika Ebeler Birliği (Midwives Alliance of North America-MANA), Ulusal Diplomalı Profesyonel Ebeler Birliği (National Association of Certified Professional Midwives-NACPM)'dir (Foster ve Lasser 2015). Ayrıca İrlanda Hemşirelik ve Ebelik Komisyonu (The Nursing and Midwifery Board of Ireland) 2014 yılında üye ebe ve hemşireler için mesleki kodlar ve etik kodları içeren bir

rehber yayınlamıştır (NMBI 2014). Yayımlanan tüm ebelik etik kodlarında ve değer ifadelerinde bazı farklılıklar olmakla birlikte ortak noktalar çoğunluktadır. Farklı ülkelerdeki ebelik etik kodlarında ortak olarak yer alan konulardan bazıları; aydınlatılmış onam, özerkliğe saygı, profesyonel yeterlik ve profesyonel ilişkilerdir (Foster ve Lasser 2015). Ergin ve arkadaşlarının Türkiye’de ebelik mesleğinin etik değer ve kodlarının belirlenmesine yönelik yaptıkları çalışmada, Türk ebelerinin mesleki uygulamalarında çıkar çatışmalarının olmamasını, mahremiyete saygıyı, aldatmadan kaçınmayı, hatalı uygulamaların bildirilmesini, anne ve yenidoğanın ayrı olarak ele alınmasını ve zararın önlenmesini öncelikledikleri belirlenmiştir (Ergin ve diğ. 2013).

1.3.3. Ebelik Eğitiminde Etik Eğitimi

Etik, ebelik mesleğinin özünde ve uygulamasında yer alır (Foster ve Lasser 2015, Macdonald ve Johnson 2017). Ebelerden profesyonel olmanın gereği olarak ebelik bakımı ve uygulamaları sırasında etik bilgiye sahip olmaları, etiğe uygun davranış sergilemeleri, etik sorunu algılamaları ve uygun şekilde çözebilmeleri beklenmektedir (Oelhafen ve diğ. 2017).

Ebelikte etik eğitimi; ebeler, hizmet verdikleri bireyler ve ebelik mesleği açısından önemli ve gereklidir. Etik eğitimi ebelerin; mesleki değerleri, kodları ve ilkeleri bilmelerini, mesleki uygulamalarda etik düşünme, etiğe uygun davranma ve çözüm geliştirmelerini, olası etik sorunları önceden öngörebilmelerini ve böylece daha az ahlaki sıkıntı yaşamalarını sağlamaktadır (Yıldırım ve diğ. 2014). Bununla birlikte ebelikte etik eğitim, ebelik bakımı verilen kadın ve yenidoğanın onurlu bakım almasını sağlayarak, haklarının korunmasına ve gözetilmesine yardımcı olmaktadır (Foster ve Lasser 2015). Etik eğitim, ebelik mesleğinin profesyonelleşmesine ve toplumsal statüsünün artmasına da katkı sağlamaktadır (Foster ve Lasser 2015).

Diğer sağlık profesyonelleri gibi mesleki uygulamalarında etik konularla karşı karşıya kalan ebelere son zamanlarda artan bir ivme ile eğitimleri sırasında etik eğitimi verilmektedir. Etik eğitimin hedefi; ebenin etik sorunu diğer sorunlardan ayırt edebilmesini, etik sorun karşısında savunulabilir eylemlerde bulunmasını sağlayacak bilgi ve becerileri kazanarak etik yeterliğini geliştirmektir (Megregian 2016, Molewijk ve diğ. 2008). Etik yeterlik; bir durumun ne olduğunu görebilmeye yardımcı olacak etik bilgiye

sahip olma, ne bilindiği ve davranışın neden yapıldığı hakkında düşünme, etiğe uygun eylemde bulunma ve ahlaklı olmayla karakterizedir (Lechasseur ve diğ. 2018).

Sağlık profesyonellerinde etik yeterliğin gelişimi genellikle mesleki eğitim sırasında yapılandırılmış ve planlı müfredatla başlar. Yine bu eğitim sırasında çoğu zaman resmi müfredat kadar etkili olduğu düşünölen örtölü müfredatla öğrencilere mesleki değerlerin kazandırılması söz konusudur. Çalışma yaşamında örnek alınan rol modeller, kişisel deneyimler ve hastadan alınan geri bildirimler ile etik yeterlik gelişimi desteklenmektedir (Birden ve diğ. 2015, Oelhafen ve diğ. 2017).

Uzun yıllar tıp eğitiminde etik eğitimi veren, bu konuda birçok çalışmaları bulunan ve Klinik Biyoetik Merkezi'nin kurucusu Edmund Pellegrino, klinik etik eğitimi ve öğretimini beş temele dayandırmıştır. Bunlar;

1. Klinik temelde öğretim
2. Öğretim odağı olarak olgu ve vakaların kullanımı
3. Tıbbi müfredat süresince etik öğretim
4. Etik eğitimin öğrenciye kazandırılması istenen diğer öğrenim hedefleri ile koordine edilmesi
5. Klinisyenlerin etik eğitimine rol model ve eğitmen olarak aktif olarak katılmalarının sağlanmasıdır (Byrne ve diğ. 2015, Megregian 2016).

Sağlık hizmetlerinin sunumunda ebenin etik yeterliğe sahip olması temel bir yetkinlik olarak kabul edilmektedir (ICM 2013). Ebelerin alışma yaşamlarında karşılaştıkları etik sorunların artması nedeniyle etik eğitimi ebelik eğitimin vazgeçilmez bir boyutunu oluşturmaktadır. Mezun bir ebeden, ebelle ilgili bilgi ve becerilerle donatılmanın yanında etik yeterliğe de sahip olması beklenmektedir (Boozaripour ve diğ. 2018, Clark 2013, Kulju ve diğ. 2016). Bu nedenle ebelik eğitiminin etik yeterlik için güçlü bir temel oluşturması gerekmektedir (ICM 2008). Örneğin; abortus, infertilite veya prenatal tarama ile ilgili sorunlar, ebeler için hasta merkezli bakımın sağlamasında yüksek etik yeterliğin olmasını gerektirmektedir. Etik yeterlik, etik sorunları fark etmeyi, sorunun etik özömlenmesini ve etik davranmayı içerir.

DSÖ ebelik hizmetlerinin kalitesinin artması, ebelik mesleğinin güçlenmesi ve Bin Yıl Kalkınma Hedefleri doğrultusunda ana-ocuk sağlığı hizmetlerinin iyileştirilmesi için ebelik eğitiminin güçlendirilmesi gerektiğini düşünmektedir. Bu nedenle DSÖ 2014 yılında ebelik eğitimcilerinin sahip olması beklenen yeterlikler listesi yayınlamıştır. Bu listede

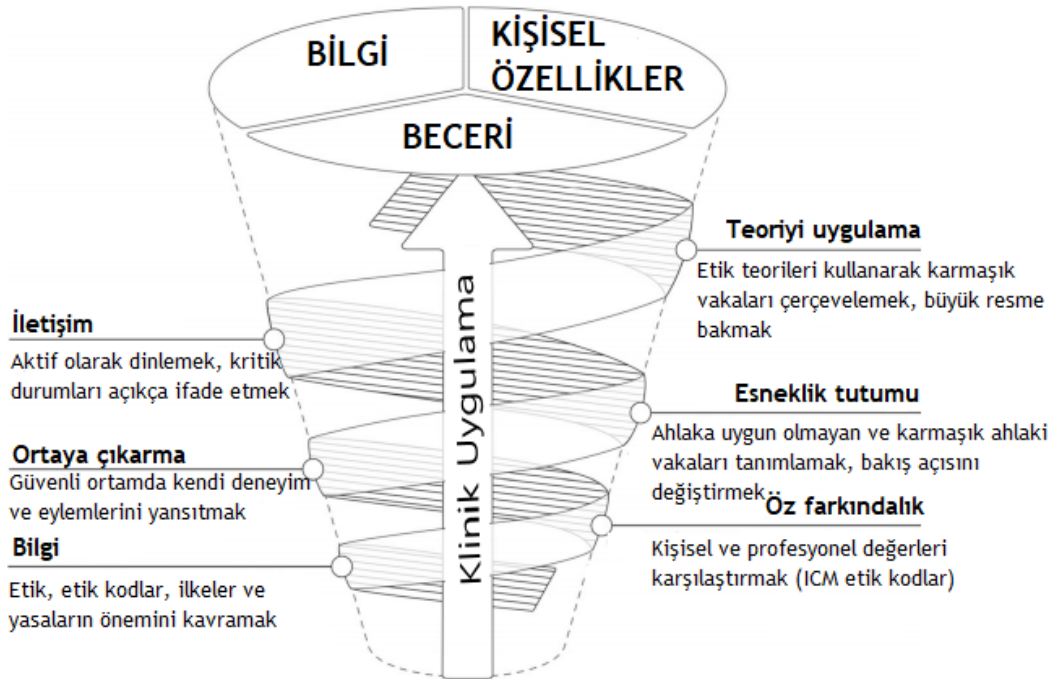
öncelikli olarak eğitimcilerin “ebeliğin etik ve yasal ilkeleri” alanında çalışması istenmiş, eğitimcilerin ebeliği ilgilendiren etik ve yasal konuları ebelik eğitimine dâhil etmeleri gerektiği vurgulanmıştır (DSÖ 2014). Amerika’da ACME tarafından akredite edilmiş bir programdan mezun olan öğrenci, ACNM’in yayınladığı Temel Ebelik Uygulamaları için Temel Yetkinlikler kapsamındaki kriterleri karşılamalıdır. Bu yetkinliklere göre mezun olan ebeğin biyomedikal etiği kavraması, ebelik bakım felsefesini benimsemesi, etik kod ve değerlere uygun davranışta bulunması gerekmektedir (ACNM 2012). Yine benzer şekilde MANA’nın yetkinlik kriterleri içinde ebelerin “sürekli olarak mesleki etik kurallara uygun hareket etmesi” ve “kadın ve ailesiyle ortak karar vermesi” yer almaktadır (MANA 2014).

Türkiye Yüksek Öğretim Yeterlilikler Çerçevesi’ne göre (TYYÇ) yükseköğretim alanında yeterlilik, herhangi bir yükseköğretim derecesini başarı ile tamamlayan bir kişinin neleri bileceği, neleri yapabileceği ve nelere yetkin olacağını ifade eder (TYYÇ 2011). Yetkinlik ise bir bireyin mesleği ile ilgili sahip olması gereken beceriler/yapması gereken görevler olarak tanımlanır (TYYÇ 2011). TYYÇ kapsamında 2016 yılında çeşitli çalışmalar sonucunda hazırlanmış olan Ebelik Ulusal Çekirdek Eğitim Programı (EUÇEP), ebelik lisans eğitiminin minimum standartlarını belirleyerek ülkemiz genelinde ebelik eğitiminde belli bir standart sağlamayı amaçlamaktadır. Bu programa göre ebelik öğrencisinin mezun olabilmesi için birtakım yeterlikleri kazanmış olması gerekmektedir. Bu yeterliklerin içerisinde öğrenciden, mesleki bilgi ve beceri kazanırken ebelik felsefesini, etiğini ve değerlerini benimsemesi, bireye ve özerkliğe saygı duyması ve kültürel farklılıklara dikkat ederek bakım vermesi beklenmektedir (YÖK 2016). Yeterliklerin gelişmesi ise ebelik eğitimi sırasında verilen etik eğitimi ile sağlanmaktadır.

Ebelik öğrencilerinin etik yeterliğini arttırmak, ebelikte etik eğitim ve uygulaması için üst düzey bir model oluşturmak amacıyla Finlandiya, Estonya ve İsviçre’de bulunan beş üniversitenin ortak çalışmasıyla Ebelik Eğitim ve Uygulamalarında Etik Yeterliğin Arttırılması (Increasing Ethical Competence in Midwifery Education and Practice-INEC) projesi geliştirilmiştir. Bu projenin ilk aşamasında, ebeler, eğitimciler ve ebelik öğrencileriyle ebelik eğitiminde etik eğitiminin güncel durumu ve ihtiyaçları belirlenmiştir. Bu amaçla araştırma katılımcılarıyla yarı yapılandırılmış 43 bireysel ve 6 odak grup görüşmesi yapılmış, 36 katılımcıya anket uygulanmıştır. Araştırmada etik dersinin ebelik öğrencilerinde etiğe ilişkin farkındalık sağladığı ancak teorik bilginin klinik uygulamaya yansıtılamaması nedeniyle soyut kaldığı, buna bağlı olarak öğrencilerin klinik etik

problemleri tanımada ve adlandırmada zorlandıkları belirlenmiştir. Yine aynı araştırmada ebelik öğrencilerinin etiği kendi ahlak sistemleri ile açıklamaya çalıştıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç doğrultusunda gebenin ahlak ve inanç sistemi, ebenin kişisel değerleri ile çeliştiğinde, gebenin özerkliğinin ihmal edilebileceği bildirilmiştir. Bununla birlikte ebelik hizmetlerinin sunumunda etik ihlallerin önlenmesi ve ebelerin etiğe uygun davranış sergileyebilmesi için etik eğitiminde öğrenciye kişisel ve profesyonel değerlerini ayırt etmeyi öğretmenin gerekliliği vurgulanmıştır (Oelhafen ve diğ. 2017).

INEC projesinin ikinci aşamasında teorik eğitim ve klinik uygulamada kullanılmak üzere Ebelikte Etik Eğitimi Modeli (Educational Model for Midwifery Ethics-MidEthics) ortaya çıkmıştır. Öğrenci ebelerin etik yeterliliğini arttırmak için hazırlanan MidEthics modelinde, kapsamlı araştırmalar ve pilot çalışmaların değerlendirilmesi sonucu, eğitim ortamında başlayan ve yaşam boyu öğrenme süreciyle devam eden bir sarmal müfredat geliştirilmiştir (Çizim 1.2.). Müfredatın temel amacı; öğrenci ve yeni mezun ebelerin değer ve tutumlar gibi bilgi, beceri ve kişisel özelliklerin geliştirilmesine bağlı olan etik davranış sergilemesini sağlamaktır. Bununla birlikte müfredatta, öğrencinin özerk karar verebilmeyi ve etik açıdan yetkin şekilde davranmayı öğrenmesi için klinik deneyim sırasında karşılaştıkları vakalar tartışılmaktadır (Oelhafen ve diğ. 2017).

Çizim 1.2. MidEthics modeli; yeterliliğin farklı aşamalarını temsil eden sarmal müfredat modeli (Oelhafen ve diğ. 2017).

Müfredat, belli bir mantığı izleyen, farklı seviyelerden oluşan bir yapıya sahiptir. Bu durum, öğrencinin gereksinimini karşılayan seviyeyi alabilmesi için esneklik sağlamaktadır. Müfredatta yer alan seviyeler ve seviyelerde yürütülen faaliyetler şunlardır:

Bilgi: Öğrencilere öncelikle etik değerler, kodlar, kurallar ve yasaların amacının öğretilmesi ve etik konusunda farkındalık oluşturulması amaçlanmaktadır. Bununla birlikte klinik uygulama ile doğrudan bağlantı olmadığında bilgiler soyut kaldığından bu seviyede çok fazla etik teorik bilginin olmaması önerilmektedir (Oelhafen ve diğ. 2017).

Öz farkındalık: Ebelik öğrencilerinin kişisel ve mesleki değerleri ayırt edebilmeyi öğrenmesi hedeflenmektedir. Öğrencilerin klinik uygulamada karşılaştıkları etik sorunlar ile ilgili sunum ve grup içi tartışmalar yapılmaktadır. Bu düzeyde ICM etik kodları öğrenciler için rehberlik sağlamaktadır (Oelhafen ve diğ. 2017).

Açıklama: Öğrencilerin deneyimlerini ve düşüncelerini güvenli bir ortamda danışman eğitimciler eşliğinde ifade edebilmesi, kendi değerleriyle çelişebilen hastane prosedürlerini tanıması ve endişelerini dile getirmesidir. Rehberli tartışma gruplarının öğrencilerin kendilerini ifade etmelerini, kararları ile önyargılarını değerlendirmelerini sağlayacak kadar az sayıda katılımcı ile yapılması istenmektedir (Oelhafen ve diğ. 2017).

Esneklik tutumu ve iletişim: Her kadın ve ailenin bireysel ihtiyaç, değer ve tercihleri farklıdır. Ebe, bu farklılıkları yargılamadan saygı göstermek durumundadır. Belirli bir etik sorunun çözümünde ilgili kişilerin tercihlerini göz önünde bulunduran ebe, her zaman tek bir kural veya kılavuza bağlı kalmamalıdır. Ayrıca hoşgörülü veya esnek olmanın bir sınırı vardır. Ebe, etik kuralların ve mesleki değerlerin ihlal edildiği durumları ayırt edebilmeli ve bu durumlarda mesleki kural ve kodları doğrultusunda hareket etmelidir. Etik açıdan zorlayıcı durumlar karşısında ebenin iletişim becerisinin gelişmiş olması, hizmet sunduğu bireyi aktif olarak dinlemesi gerekmektedir. Özellikle öğrencilerin hatalı kararlar ve eylemlerde bulunmasını önlemek için öğrenciler etik sorunlarla karşılaştıklarında rehberlerine danışmaları konusunda eğitilmelidir (Oelhafen ve diğ. 2017).

Uygulama teorisi: Artan klinik deneyim ve sorumlulukla birlikte ebeler disiplinler arası ortak alınan etik kararlarda daha fazla yer almaktadır. Etik açıdan karmaşık olan vakalarda, etik teoriler çerçevesinde sağlık profesyonellerinin kararlarındaki anlaşmazlıkların tanımlanması gerekmektedir. Böyle bir durumda tüm sağlık profesyonelleri sorun karşısında büyük resme bakmalı ve diğer profesyonellerin farklı olan değerlerine saygı duymalıdır (Oelhafen ve diğ. 2017).

Ebelik öğrencilerinin etik yeterliğini arttırmak amacıyla geliştirilen MidEthics modelinin dezavantajı, etik yeterliliğin nasıl artırılacağına dair somut pedagojik bir rehber içermemesidir (Oelhafen ve diğ. 2017).

Ebelikte etik eğitimini geliştirmeye yönelik oluşturulan bir diğer model Ebeler için Etik Düşünme Ekosistemik Modeli-The Midwives' Ecosystemic Model of Ethical Thinking (MEMET)'dir. Foster ve Lasser (2015) tarafından etik düşünme gerektiren vakalarda kullanılmak üzere geliştirilen modelin etik kod ve ilkeleri dengelediği düşünülmektedir. Kavramsal temelleri Carol Gilligan'ın (1982) ahlak teorisine ve Capra'nın (1996) sistemler teorisine dayanan MEMET, ebe-hasta ilişkisini modelin merkezine koymaktadır. Modele göre ebelik uygulamalarında etik yük, daha çok ebe-hasta ilişkisinde bulunmaktadır. Bu durumda ilk olarak hastanın kim olduğunun belirlenmesi gerekmektedir. Gebeliğin birbiri içine geçmiş doğası gereği hasta, anne ve fetüs ikilisi olarak ele alınır. Ebe ise hastayla profesyonel arkadaş olarak ilişki kurmaktadır. Ebenin ve hastanın kişisel özellikleri ebe-hasta ilişkisini pozitif veya negatif yönde etkileyebilir. Ebe-hasta ilişkisi; destek ağı, uygulama ortamı, kültürel çevre ve geleneksel yapı ile çembere alınmaktadır (Foster ve Lasser 2015).

Çizim 1.3. Ebeler için Etik Düşünme Ekosistemik Modeli (Foster ve Lasser 2015).

Destek ağı: Diğer sağlık profesyonellerini, aile ve arkadaşları, diğer bir deyişle ebenin öncelikli sorumluluğu olmayan kişileri içermektedir. Bu destek ağı içerisindeki bireyler ebe-hasta ilişkisi üzerinde doğrudan etkiye sahip olup, bu ilişkiyi negatif veya pozitif yönde etkileyebilir.

Uygulama ortamı: Fiziksel, kurumsal, sosyal ve politik yapıları kapsamaktadır. Özellikle ebenin çalışma alanı, ebenin etik düşünmesini etkileyen en önemli etmenlerdendir. Uygulama ortamı destek ağı gibi ebe-hasta ilişkisini hem pozitif hem de negatif yönde etkileyebilir.

Kültürel çevre: Ebe-hasta ilişkisine bağlı olmayan, toplumsal standartlar olarak yorumlanmaktadır. Ebelerin rolleri, uygulamalarının kapsamı, mesleki kuralları, etik kodları ve bakım standartları kültürel çevre tarafından tanımlanır.

Geleneksel yapı: Din, felsefe ve değerlerin içinde bulunduğu inanç sistemi olarak özetlenmektedir. Ekonomi ve teknolojinin gelişmesiyle yaşanan değişiklikleri de kapsar.

Yukarıda belirtilen tüm faktörler ebe-hasta ilişkisini negatif ya da pozitif yönde etkilediği için bu faktörlerin iyi analiz edilmeleri gerekmektedir. Etik sorunlarda tanımlayıcı ve analitik bir araç olarak kullanılan MEMET, ebenin etik sorun ve ikilemlere olan yaklaşımını çözümlenebilmeyi amaçlamaktadır (Foster ve Lasser 2015).

Etik dışı davranışların birçok nedeni bulunmakla birlikte, en önemli nedenlerden biri etik eğitimin yetersizliğidir. Bu noktada kadın sağlığının korunması ve geliştirilmesinde önemli rolü olan ebelerin eğitimleri sırasında alacakları etik eğitimi son derece önemlidir. Etik eğitimin öncelikli amacı; öğrenciye mesleğin etik standartlarını, kodlarını, ilkelerini ve değerlerini öğretmek, öğrencinin ahlaki duyarlılıklarının artmasını sağlamak, etik kararlar verebilmeleri için gerekli olan becerilerin gelişmesine destek olmak, etik sorunlar karşısında davranışları olumlu yönde etkilemek, ebelik bakım ve uygulamalarında etik davranışlar sergilenmesini sağlamaktır (Monteverde 2014, Park ve diğ. 2012). Özellikle üniversite eğitiminde ebelik öğrencilerinin etik yaklaşımlar konusunda fikir sahibi olması ve yeni bakış açıları kazanmasında etik dersleri oldukça önemlidir (Özbek ve diğ. 2013). Farklı ülkelerin ebelik eğitim programlarında yürütülen etik dersinin içeriğinde aydınlatılmış onam, ortak karar verme ve doğum öncesi tanı/genetiği içeren konular yer almaktadır. Ebelik okullarının etik eğitiminde maternal-fetal çatışma, ahlaki sıkıntı ve gerçeği söyleme gibi konuların yer alması farklılık göstermektedir (Megregian 2016).

Son yıllarda sağlık hizmetlerinin ticarileşmesi ve ebelerin hemşire olarak çalıştırılmasının bir sonucu olarak ebe öğrencilere tıp etiği ve hemşirelik etiğinin birleşimiyle oluşturulan etik eğitimi verildiği belirtilmektedir. Sağlık profesyonellerinin etik ilke ve değerleri benzerlik gösterse de ebelik mesleğinin görev ve sorumluluklarındaki farklılıklar, mesleki etik eğitimin ebeliğe özel olmasını gerektirmektedir (Thompson 2013). Ebeler, eğitimciler ve ebelik öğrencileri tarafından ebelik eğitim programında etik eğitimin önemli ve gerekli olduğu kabul etmekle birlikte mevcut etik eğitimin müfredatı, yöntemleri, değerlendirilmesi ve yeterliği konusunda bilinenler sınırlıdır. Ebelik eğitim programlarında etik eğitime ilişkin farklı ders içerikleri, saatleri ve değerlendirme araçları kullanıldığı, belli bir standardizasyonun bulunmadığı bildirilmektedir (Megregian 2016).

Hemşirelik (Akbaş 2010, Dinç ve Görgülü 2002) ve tıp eğitimi (Claudot ve diğ. 2007, Mattick ve diğ. 2006), aile hekimliği (Manson ve diğ. 2014), diş hekimliği (Lantz ve diğ. 2011), kadın hastalıkları ve doğum hekimliği (Byrne ve diğ. 2015, Koo ve diğ. 2018) gibi özel alanların lisans veya uzmanlık eğitiminde etik eğitimi değerlendiren çalışmalar bulunmakla birlikte ebelikte etik eğitimi değerlendiren çalışma sayısı azdır (Megregian 2016). Türkiye’de ebelik lisans programlarında etik eğitimi değerlendiren çalışmaya ulaşılamamıştır. Ebelikte etik eğitimin mevcut durumunun belirlenmesi, asgari standartların oluşturulmasına ve etik eğitimin geliştirilmesine katkı sağlayacaktır.

1.4. Etik İdeoloji

Etik ideolojinin bireyin etik yargı ve kararlarını etkilediği ileri sürülmektedir (Davis ve diğ. 2001). Bu nedenle bireyin etik yaklaşımları, davranışlarını belirlemede önemli ölçüde rol oynamaktadır (Güğerçin ve Ay 2017). Etik ideoloji, ahlaki yargılarda bulunmak için kullanılan bir ahlak sistemini ifade eder. Davranışların etik açıdan yargılanmasında ve çözümünde rehberlik sağlar (Abou Hashish ve Ali Awad 2017, Henle ve diğ. 2005). Neyin doğru veya yanlış, neyin iyi veya kötü olduğu kültürlerarası farklılık göstermektedir. Sergilenen davranışlardaki ahlaki standartlar zaman içerisinde farklılaşabilir, buna bağlı olarak etik davranışlar değişiklik gösterebilir (Burucuoğlu ve Erdoğan 2016). Bu bağlamda bireyin etik davranışlarının oluşmasında etik yaklaşımının ve tutumunun önemi büyüktür (Büyükyılmaz ve Gürkan 2014).

Genel olarak etik teoriler deontolojik (ilkecilik/ödevcilik) ve teleolojik (sonuçsalcılık) olmak üzere iki grupta incelenmektedir. Hunt ve Vitell (1986) bu

yaklaşımları şu şekilde açıklamaktadır: “deontolojik teoriler, bireyin belirli eylemlerine veya davranışlarına odaklanırken, teleolojik teoriler eylemlerin veya davranışların sonuçlarına odaklanır” (Al-Khatib ve diğ. 2002). Bu iki yaklaşım etik sorunları tam olarak açıklamada yetersiz kalmaktadır (Zeylan 2011). Çünkü bu yaklaşımlar bireyden ziyade sonuç veya süreç ile ilgilenir (Gügerçin ve Ay 2016). Bu duruma çözüm olarak Forsyth tarafından Etik Pozisyon Teorisi (EPT) geliştirilmiştir (Forsyth 1980). Bu teoriye göre bireylerin etik konular ile ilgili duygularının, değerlendirmelerinin, yargılarının ve eylemlerinin, bireysel ahlak anlayışından etkilediği savunulmaktadır. Teori; etik davranış, yargı ve kararlardaki farklılıkların nedenlerinin incelenmesinde bir rehber niteliğindedir (Gügerçin ve Ay 2017). Söz konusu farklılığın temelindeki nedenin, bireysel etik sistemi olduğu düşünülmektedir (Bakır 2013). Kişisel ahlak felsefesi olarak da kabul edilen EPT, etik ve ahlaki düşüncenin altındaki iki temel boyut olan idealizm ve rölativizm (görecelik) kavramları ile teleolojideki ve deontolojideki belirsizliği ortadan kaldırmayı amaçlamaktadır (Forsyth 1980, Forsyth ve Berger 1982). Bir bireyin ahlaki ideolojisi, ahlaki konularla ilgili nedenleri belirleyen sorular üzerinde eşsiz bir bakış açısı sağlar (Özyer ve Azizoğlu 2010). Buna göre rölativizm ve idealizmin boyutları bireylere uygulandığında bireyin etik pozisyonu belirlenir (Huang ve diğ. 2012).

EPT'nin idealizm boyutunda bireylerin, doğru eylemler ile her zaman beklenen ve istenilen sonuçlara ulaşabilecekleri savunulur. Bu yaklaşımı benimsemiş birey, eylemlerinde diğer bireylerin iyiliğini düşünür. Yaklaşımın temelinde diğer insanlara zarar verebilecek hiçbir davranış kabul edilemez düşüncesi bulunmaktadır. İdealist bireyler ahlaki bir değerlendirmede ahlak kurallarına tümüyle bağlı kalarak bir başkasına zarar vermemek için mümkün olan her şeyin yapılması gerektiğine inanır. (Zeylan 2011). “Kendine nasıl davranılmasını istiyorsan, başkalarına öyle davran” ilkesi, idealizmi benimsemiş kişiler için net bir durumdur (Özyer Azizoğlu 2010). İdealizm yaklaşımına göre doğru davranış şekilleri, her zaman istenilen sonuçlara ulaştırır. Diğer taraftan idealizm tutumu düşük düzeydeki bireylerin ise bu tür endişeleri yoktur. Rölativist bireyler faydacı bir yaklaşım ile bazı durumlarda kötünün iyisinin seçilmesi gerektiğini, bazı durumlarda zararın engellenemez olduğunu savunur (Burucuoğlu ve Erdoğan 2016, Gügerçin ve Ay 2017, Özyer ve Azizoğlu 2010). Bir başka deyişle rölativist tutuma sahip bireyler, etik sorunlar ile karşılaştıklarında ahlaki ilkelere uymayarak daha faydacı davranış sergileme eğilimindedir (Burucuoğlu ve Erdoğan 2016). Rölativizm; bireylerin ahlaki yargılar verirken evrensel ahlaki kuralları, normları veya yasaları reddetme düzeyi olarak tanımlanır (Lee ve Johnson 2007, Özbek 2012, Zeylan 2011). Rölativist yaklaşım

davranışın veya olayın sonuçlarına odaklanarak doğru ve yanlışın bireyden bireye değiştiğini ve bireylerin kendi ahlaki görüşlerinin evrensel ahlak kurallarının üzerinde olduğunu savunur (Forsyth 1980). Bu yaklaşımda herkes için kabul gören, geçerli olan bir kuraldan söz edilemez, verilecek kararda içinde bulunulan durum etik davranışın belirleyicisi olur ve bir başkasını yargımlarken etik kurallar yerine var olan durum dikkate alınır (Lee ve Johnson 2007).

İdealizm, ahlaki mutlakların genel kabulü iken rölativizm, evrensel ahlaki ilkelerin reddedilmesidir (Al-Khatib ve diğ. 2002). Bu sınıflandırma şeklinin bireylerin ahlaki değerlendirmelerinin nasıl gerçekleştiğine dair benzersiz bir bakış açısı sunduğu belirtilmektedir (Güğerçin ve Ay 2017). Bu iki yaklaşımın ayrımı ile amaçlanmak istenilen; bireyleri sonuç odaklı veya ilke odaklı şeklinde sınıflandırılmak değil, bireylerin sonuç veya ilke odaklarının ne düzeyde olduğunu ölçmektir (Valentine ve Bateman 2011). Birçok araştırmada bireylerin idealizm veya rölativizm yaklaşımını benimsemesine göre davranış biçimlerinin farklı olduğu ortaya konmuştur (Barnett ve diğ. 1994, Swaidan ve diğ. 2003, Tansey diğ. 1994).

Bireyin etik pozisyonunun belirlenmesi bireysel farklılıklar göstermesi ve etik davranışının belirleyicisi olması nedeniyle önemlidir. Bununla birlikte bireyin etik pozisyonu eğitimden etkilenmekte veya eğitimle değişebilmektedir. Bu nedenle eğitim kurumları ve eğitimciler, öğrencilerin etik pozisyonları ile ilgili güçlü ve zayıf yönlerin farkında olmalıdır (White ve diğ. 2018). Kadın sağlığı hizmetlerinin temel sağlayıcısı olan ebeler, kendi değer sistemleri ile gebenin veya hastanın ahlak sistemi ve kültürü ile karşı karşıya kalır. Ebelerin değerlerinin ve etik pozisyonlarının, gebeye verdikleri bakım ve tedavi hizmetleri sırasında aldıkları kararları ve davranışları nasıl etkileyebileceğine ilişkin çalışmalar oldukça azdır (Şen ve diğ. 2015).

Ebelik öğrencileri eğitimleri sırasında klinik uygulama dersleri ile becerilerini geliştirerek deneyim kazanmaktadır. Öğrenciler uygulama alanlarında etik sorunlara tanık olabilmekte, hatta kendileri etik sorun deneyimleyebilmektedir. Bu nedenle öğrenci ebelerin etik pozisyonlarının belirlenmesi, geleceğin ebeleri olarak mesleki uygulamalarıyla ilgili ahlaki yargılarını ve tutumlarını öngörmede yardımcı olabilir.

2. AMAÇ

Bu araştırmanın amacı;

- Türkiye’de ebelik lisans eğitim programlarında yürütülen etik eğitimin mevcut durumunu değerlendirmek,
- Etik dersini yürüten öğretim elemanlarının perspektifinden ebelik lisans eğitiminde olması gereken etik eğitimi belirlemek,
- Ebelik lisans eğitim programında mevcut ve olması gereken etik eğitime ilişkin veriler doğrultusunda ebelikte etik eğitimin geliştirilmesine katkı sunmak,
- Ebelik son sınıf lisans öğrencilerinin etik pozisyonunu belirlemektir.

3. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Tipi

Araştırmamız tanımlayıcı ve kesitsel tipte bir çalışmadır.

3.2. Araştırmanın Yeri ve Zamanı

Araştırma Nisan 2017/Temmuz 2018 tarihleri arasında, Türkiye’de Yükseköğretim Kurulu’na bağlı son sınıf ebelik öğrencisi bulunan 29 devlet üniversitesinde yürütüldü.

3.3. Araştırmanın Etik Boyutu

Araştırmanın etik onayı 12.04.2017 tarihinde Kocaeli Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu’ndan alındı (KÜ GOKAEK 2017/5.14 proje no:78) (Ek 1). Ardından Yükseköğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzu’nda bünyesinde ebelik bölümü bulunan 33 üniversite saptandı (Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sistemi 2013). Bununla birlikte Türkiye’deki devlet üniversitelerinin web siteleri de incelenerek 48 üniversitede ebelik lisans programının olduğu belirlendi. Bu üniversitelere araştırma izin yazıları gönderildi. Ebelik bölümüne öğrenci kabul eden 32 üniversiteden araştırma uygulama izni alındı. Etik Pozisyon Ölçeği’nin kullanım izinleri; ölçeği geliştiren Forsyth’den, ölçeğin telif hakkı bulunan Amerikan Psikoloji Birliği’nden (APA), Türkiye geçerlik ve güvenilirlik çalışmasını yapan Yazıcı’dan elektronik posta yoluyla alındı (Ek 2). Araştırma katılımcılarına araştırmanın amacı ve kişisel bilgilerinin gizli kalacağı yazılı olarak açıklandı. Bununla birlikte katılımcılara, araştırmaya katılımın gönüllülük esasına dayandığı ve veri toplama formlarını yanıtlayarak teslim etmeleri halinde çalışmaya katılmaya onam vermiş olarak kabul edilecekleri belirtildi.

3.4. Araştırmanın Evreni

Araştırmanın evrenini 2013 Yüksek Öğretim Kontenjanları Kılavuzu doğrultusunda Türkiye’de lisans düzeyinde ebelik eğitimi veren 33 devlet üniversitesinin etik eğitimini yürüten öğretim elemanları (N=33) ve son sınıf ebelik bölümü öğrencileri (N=2135) oluşturdu.

3.5. Araştırmanın Örneklemi

Araştırmada örneklem hesaplaması yapılmayarak, evrenin tamamına ulaşılmaya çalışıldı. Bir üniversitede son sınıf ebelik öğrencisi bulunmadığından, üç üniversiteden

ebelik bölümlerinden araştırma izni alınamadığı için örnekleme dâhil edilmedi. Araştırma toplam 29 üniversitede yürütüldü (Ek 3).

3.5.1. Örnekleme Alma Kriterleri

Araştırmayı kabul ederek çalışma formunu tamamlayan ve ebelik bölümünde etik dersini yürüten veya öncesinde yürütmüş olan öğretim elemanları ile etik dersi alan son sınıf ebelik öğrencileri çalışmamıza dâhil edildi.

3.6. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak öğretim elemanı ve öğrenci çalışma formları ile Etik Pozisyon Ölçeği kullanıldı.

3.6.1. Öğretim Elemanı Çalışma Formu

Öğretim elemanı çalışma formu konuya ilişkin literatür taraması doğrultusunda çalışmayla ilişkisi bulunmayan bir etik uzmanından görüş ve onay alınarak hazırlandı. Bu formda öğretim elemanlarının demografik özellikleri (2 soru), mesleki bilgileri (5 soru), profesyonel gelişimleri (3 soru) ve etik dersi ile ilgili görüşlerini (9 soru) içeren toplam 19 soru yer aldı. Bununla birlikte öğretim elemanlarından ebelik öğrencilerine öncelikli olarak benimsetmeye çalıştıkları beş etik değeri yazmaları istendi (Ek 4).

3.6.2. Öğrenci Çalışma Formu

Öğrenci çalışma formu öğrencilerin sosyo-demografik özellikleri (10 soru), ebelik bölümü, mesleki gelişimleri (6 soru) ve etik dersi ile ilgili görüşlerini (7 soru) içeren toplam 23 soru içeriyordu. Ayrıca öğrencilerden ebelle ilgili olduklarını düşündükleri beş etik konuyu yazmaları istendi (Ek 5).

3.6.3. Etik Pozisyon Ölçeği (EPÖ)

Literatür taramasında bireylerin rölativizm ve idealizm boyutlarını belirlemek amacıyla yaygın olarak Forsyth (1980) tarafından geliştirilen EPÖ'nün kullanıldığı belirlendi. Ölçek, bireylerin ahlaki yaklaşım ve yargılarının hangi ahlaki felsefe içerisinde bulunduğu odaklanmaktadır (Gügerçin ve Ay 2017). Örneğin, bir birey yüksek düzeyde idealizm tutumuna sahipse, bireyin belirli durum için aldığı etik kararlar, yüksek düzeyde rölativizm tutumuna sahip bir bireyden farklı olabilir (Forsyth ve diğ. 2008). Sağlık profesyonellerinin etik pozisyonlarını belirlemek ve etik pozisyonun bireyin ahlaki yargı

ve davranışları üzerine etkisini incelemek amacıyla sıklıkla başvurulan bir ölçektir (Caswell ve Gould 2008).

Ölçek iki alt boyuttan oluşmaktadır. Her alt boyut 10 maddeyi kapsamakta ve ölçeğin ilk 10 maddesi idealizm boyutunu, sonraki 10 madde ise rölativizm boyutunu ölçmektedir. Her madde için beşli likert tipine uygun olarak 1: “Kesinlikle Katılmıyorum” ile 5: “Kesinlikle Katılıyorum” arasında değişen cevaplar kullanılmaktadır. Değerlendirmeye alınan alt boyutun puanı yükseldikçe doğru orantılı olarak bireyin o yaklaşıma ilişkin tutumunun yüksek olduğu kabul edilmektedir (Yazıcı ve Yazıcı 2010). Ölçekte olumsuz bir tutum ifadesi bulunmamaktadır (Ek 6).

Ölçek puanının hesaplanmasında ölçeğin iki alt boyutu olan idealizm ve rölativizm puanları ayrı olarak hesaplandı. Buna göre araştırmamızda idealizm ve rölativizm alt boyutları için katılımcıların en düşük ve en yüksek aldıkları puanlar sırasıyla 18-50 puan ve 14-50 puan olarak hesaplandı.

Ölçeğin geçerliliği ve güvenilirliği Türkiye’de Yazıcı ve Yazıcı (2010) tarafından test edilmiş, ölçeğin ve idealizm ve rölativizm alt boyutlarının Cronbach α kat sayısı sırasıyla; 0.90, 0.92 ve 0.84 olarak belirlenmiştir. Çalışmamızda ise ölçek ile idealizm ve rölativizm alt boyutlarının Cronbach α kat sayıları sırasıyla 0.82, 0.78 ve 0.78 olarak saptandı. Bu sonuçlar EPÖ’nin, ebelik öğrencilerinin etik pozisyonlarını belirlemede güvenilir bir araç olduğunu göstermektedir.

3.7. Verilerin Toplanması

Öğrenci çalışma formunun pilot çalışması 18 Mayıs 2017 tarihinde Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü son sınıf öğrencileriyle (n=61) yapıldı. Çalışma formunun araştırma amacına ulaştırabilirliği ve anlaşılabilirliği test edildi. Öğrencilerin önerileri doğrultusunda anne ve babanın eğitim durumuna ilişkin maddeye “okuryazar değil” seçeneği eklendi. Öğrenci ön uygulama verileri çalışma verilerine dâhil edildi.

Araştırma verileri Haziran 2017/Temmuz 2018 tarihleri arasında toplandı. Kurum izni alınan 29 üniversitenin fakülte ve yüksekokul bünyesinde bulunan ebelik bölüm başkanı ile iletişime geçilerek eğitim öğretim faaliyetlerini aksatmayacak şekilde çalışma formlarının uygulanabilmesi için ebelik son sınıf öğrencilerinin ders programları öğrenildi. Yedi üniversitede çalışma formları araştırmacı tarafından uygulandı. 22 üniversitede öğretim elemanı ve ebelik öğrencilerinden oluşan anketörlerle telefon ile iletişime geçilerek araştırma hakkında bilgi verildi. İçinde anketör için hazırlanmış bir yönerge (Ek

7) ile öğrenci ve öğretim elemanı çalışma formunun ayrı olarak bulunduğu kapalı iki dosya olan zarf, posta yoluyla anketörlere ulaştırıldı. 16 üniversitede ebelik öğrencilerinden, altı üniversitede öğretim elemanlarından oluşan çalışma hakkında bilgilenmiş anketörlerle veri toplama süreci tamamlandı.

3.8. Verilerin Analizi

Katılımcılardan elde edilen veriler IBM SPSS Statistic 20.0 (IBM Corp., Armonk, NY, USA) programı ile analiz edildi. Sosyo-demografik verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistiksel yöntemler (sayı, yüzde, ortalama, standart sapma, medyan (25-75 persentil) kullanıldı. Verilerin analizinde kullanılacak testlerin belirlenmesi Kolmogorov Smirnov testi ile yapıldı ve verilerin normal dağılıma uygun olmadığı görülerek parametrik olmayan testler kullanıldı. Verilerin analizinde Kruskal-Wallis, Tek Yönlü Varyans Analizi, Tukey Çoklu Karşılaştırma Testi ve Mann Whitney U testleri kullanıldı. Çalışmada anlamlılık seviyesi $p < 0.05$ olarak kabul edildi.

4. BULGULAR

Türkiye’de lisans düzeyinde ebelik eğitiminde etik eğitimini değerlendirilmek ve ebelik son sınıf öğrencilerinin etik pozisyonlarını belirlemek amacıyla yapılan bu çalışmada 16 öğrenci çalışma formu eksik veri içerdiği için değerlendirme dışı bırakıldı. 17 öğretim elemanı ve 1138 öğrenciden elde edilen araştırma bulguları yedi başlık altında ele alındı.

4.1. Öğretim Elemanları ve Öğrencilerin Kişisel Özellikleri

4.2. Öğretim Elemanı ve Öğrencilerin Ebelik ve Etik ile İlgili Tanıtıcı Özellikleri

4.3. Öğretim Elemanlarının Ebelik Lisans Eğitiminde Etik Eğitimin Mevcut Durumu ve İdeal Olduğunu Düşündükleri Eğitime İlişkin Değerlendirmeleri

4.4. Öğretim Elemanlarının Etik Eğitiminde Ebelik Öğrencilerine Öncelikli Olarak Benimsetmeye Çalıştıkları Etik Değerler

4.5. Öğrencilerin Ebelik ile İlgili Olduğunu Düşündükleri Etik Konular

4.6. Öğrencilerin Etik Pozisyon Ölçeği Puanları

4.7. Öğrencilerin Etik Pozisyon Ölçeği Puanları ile Kişisel, Ebelik ve Etik ile İlgili Tanıtıcı Özellikleri Arasındaki İlişki

4.1. Öğretim Elemanları ve Öğrencilerin Kişisel Özellikleri

4.1.1. Öğretim Elamanlarının Demografik ve Mesleki Özellikleri

Çizelge 4.1. Öğretim elemanlarının mesleki özellikleri (n=17)

Özellik	n	%
Mezun olunan lisans programı		
Biyoloji	1	5.9
Ebelik	5	29.4
Hemşirelik	11	64.7
Mezun olunan yüksek lisans programı		
Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği	2	11.8
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği	2	11.8
Doğum ve Kadın Sağlığı Hemşireliği	1	5.9
Ebelik	2	11.8
Halk Sağlığı Hemşireliği	3	17.6
Hemşirelik Esasları	4	23.4
İç Hastalıkları Hemşireliği	1	5.9
Parazitoloji	1	5.9
Tıp Tarihi ve Etik	1	5.9
Mezun olunan ve devam eden doktora programı*		
Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği	1	7.1
Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği	1	7.1
Ebelik	3	21.5
Halk Sağlığı Hemşireliği	1	7.1
Hemşirelik Esasları	3	21.5
Parazitoloji	1	7.1
Tıp Tarihi ve Etik	4	28.6
Akademik unvan		
Araştırma Görevlisi	1	5.9
Doçent	2	11.8
Dr. Öğretim Üyesi	6	35.3
Öğretim Görevlisi	7	41.1
Uzman	1	5.9

* 14 öğretim elemanı tarafından cevaplanmıştır.

Araştırmamıza katılan 17 öğretim elemanının tamamı kadındı. Yaşları 29 ile 51 arasında değişen öğretim elemanlarının yaş ortalamaları 41.41 ± 7.4 yıldır. Öğretim elemanlarının %64.7'si (n=11) lisans eğitimini Hemşirelik, %23.4'ü yüksek lisans eğitimini Hemşirelik Esasları (n=4) ve %28.6'sı doktora eğitimini Tıp Tarihi ve Etik (n=4) programlarında tamamlamıştı. Eğitimci olarak çalışma süreleri 3 ve 32 yıl arasında değişen (ortalama: 15.41 ± 8.6 yıl) öğretim elemanlarının %41.1'i (n=7) öğretim görevlisiydi (Çizelge 4.1.). 13 öğretim elemanı (%76.5) 1 ile 14 yıl arasında değişen klinik deneyime sahipti ve ortalama klinik deneyim süreleri 6.15 ± 3.3 yıldır. Klinik deneyimi olan öğretim elemanları yetişkin yoğun bakım (%17.6, n=3), yenidoğan yoğun bakım (%17.6, n=3), cerrahi klinikler (%11.8, n=2), dahili klinikler (%11.8, n=2), doğumhane (%11.8, n=2),

ameliyathane (%5.9, n=1), pediatri servisi (%5.9, n=1) ve acil serviste (%5.9, n=1) çalıştıklarını belirtti. Ayrıca birer öğretim elemanı (%5.9) süpervizör ve enfeksiyon komite hemşiresi olarak da görev yaptığını ifade etti.

4.1.2. Öğrencilerin Demografik ve Sosyal Özellikleri

Çizelge 4.2. Öğrencilerin demografik ve sosyal özellikleri (n=1138)

Özellik	n	%
Mezun olunan okul		
Anadolu Lisesi	487	42.8
Düz Lise	488	42.9
Fen Lisesi	5	0.4
Meslek Lisesi	146	12.8
Süper Lise	12	1.1
Aile yapısı		
Çekirdek aile	957	84.1
Geniş aile	181	15.9
Kardeş sayısı		
Kardeşi olmayan	51	4.5
Bir kardeş	177	15.6
İki kardeş	297	26.1
Üç kardeş	254	22.3
Dört ve üzeri kardeş	359	31.5
Aylık gelir düzeyi		
Gelir giderden az	223	19.6
Gelir gidere eşit	795	69.9
Gelir giderden fazla	120	10.5
Annenin eğitim durumu		
Okuryazar değil	151	13.3
Okuryazar	98	8.6
İlköğretim	592	52.0
Ortaöğretim	246	21.6
Lisans	46	4.0
Lisansüstü	5	0.4
Annenin çalışma durumu		
Çalışıyor	222	19.5
Çalışmıyor	916	80.5
Babanın eğitim durumu		
Okuryazar değil	10	0.9
Okuryazar	57	5.0
İlköğretim	474	41.7
Ortaöğretim	446	39.2
Lisans	142	12.5
Lisansüstü	9	0.8
Babanın çalışma durumu		
Çalışıyor	1070	94
Çalışmıyor	68	6
Eğitimi süresince ikamet edilen yer		
Apart	73	6.4
Ailesiyle birlikte	181	15.9
Ev	276	24.3
Yurt	608	53.4

Yaşları 20 ve 40 yıl arasında değişen 1138 öğrencinin yaş ortalamaları 22.07 ± 1.6 yıldır. Öğrencilerin %42.9'unun (n=488) düz liseden mezun, %84.1'nin (n=957) çekirdek aile yapısına sahip ve %31.5'nin (n=359) dört ve üzeri kardeşinin olduğu belirlendi. Öğrencilerin %69.9'u (n=795) ekonomik gelirlerini giderlerine eşit olarak değerlendirdi. Öğrencilerin %52'sinin annesi (n=592) ilkokul mezunu olan öğrencilerin %80.2'si (n=913) annesinin çalışmadığını belirtti. Öğrencilerin %94'ü (n=1070) babasının bir işte çalıştığını, %41.7'si (n=474) ilköğretim mezunu olduğunu belirtti. Öğrencilerin %53.4'ü (n=608) yurttta kaldığını ifade etti (Çizelge 4.2.).

4.2. Öğretim Elemanı ve Öğrencilerin Ebelik ve Etik ile İlgili Tanıtıcı Özellikleri

Öğrencilerin %71.0'i (n=808) ebelik bölümünü isteyerek seçtiğini, %88.7'si (n=1009) eğitim aldığı bölümden memnun olduğunu, %8.6'sı (n=98) ebe olarak çalıştığını, %89.4'ü (n=1017) mezun olduktan sonra ebe olarak çalışmak istediğini belirtti (Çizelge 4.3.). Mezun olduktan sonra ebe olarak çalışmak istemeyen öğrenciler (%10.6, n=121) bunun nedenlerini; başka bir meslek seçmeyi isteme (%47.4, n=27), çalışma şartlarının zor ve yıpratıcı olması (%24.6, n=14), akademisyen olmak isteme (%10.5, n=6), ebelik eğitiminin mesleki yeterliği sağlayamaması (%8.8, n=5) ve ebelik mesleğinin toplumsal statüsünün ve saygınlığının düşük olması (%8.8, n=5) olarak açıkladı.

Öğretim elemanlarının %76.5'inin (n=13), öğrencilerin %54.5'inin (n=620) en az bir kez ebelikle ilgili bilimsel etkinliğe katıldığı, bu etkinliklerin kongre (sırasıyla; %58.8, n=10; %24.8, n=282), sempozyum (sırasıyla; %29.4, n=5; %26.8, n=305) ve kurs (sırasıyla; %17.6 n=3, %7.4, n=84) oldukları belirlendi. Öğretim elemanları (%23.5, n=4) zaman bulamamayı (%17.6, n=3), öğrenciler ise (%45.9, n=522) etkinlik zamanı hakkında bilgilerinin olmamasını (%19, n=216), eğitim gördükleri ilde veya yakın çevrede ebelikle ilgili yeterince etkinlik düzenlenmemesini (n=12) ebelikle ilgili bilimsel etkinliğe katılmama nedeni olarak açıkladı. Öğretim elemanlarının %58.8'i (n=10) ebelikle ilgili yayın takip ettiğini, öğrencilerin ise %70.1'i (n=798) ise ebeliğe ilişkin yayın takip etmediğini ifade etti (Çizelge 4.3.).

Çizelge 4.3. Öğretim elemanı (n=17) ve öğrencilerin (n=1138) ebelik ve etik ile ilgili tanıtıcı özellikleri

Özellik	Öğretim Elemanı		Öğrenci	
	n	%	n	%
Ebelik bölümünü isteyerek*				
Seçen	-	-	808	71.0
Seçmeyen	-	-	330	29.0
Okuduğu bölümden memnun*				
Olan	-	-	1009	88.7
Olmayan	-	-	129	11.3
Ebe olarak*				
Çalışan	-	-	98	8.6
Çalışmayan	-	-	1040	91.4
Mezuniyet sonrası ebe olarak çalışmayı*				
İsteyen	-	-	1017	89.4
İstemeyen	-	-	121	10.6
Ebelik ile ilgili bilimsel etkinliğe				
Katılan	13	76.5	616	54.1
Katılmayan	4	23.5	522	45.9
Ebelik ile ilgili bilimsel yayın				
Takip eden	10	58.8	340	29.9
Takip etmeyen	7	41.2	798	70.1
Formal/lisans eğitim dışında etik ile ilgili herhangi bir ders/kurs				
Alan	2	11.8	90	7.9
Almayan	15	88.2	1048	92.1
Etik ile ilgili bilimsel toplantıya				
Katılan	6	35.3	96	8.4
Katılmayan	11	64.7	1042	91.6
Etik ile ilgili bilimsel yayın				
Takip eden	10	58.8	43	3.8
Takip etmeyen	7	41.2	1095	96.2
Ebelik eğitiminde etik eğitimini				
Gerekli bulan	17	100	1077	94,6
Gerekli bulmayan	0	0	61	5.4
Etik dersinin süresini*				
Yeterli bulan	-	-	664	58.3
Yeterli bulmayan	-	-	474	41.7
Etik eğitiminin içeriğini				
Yeterli bulan	13	76.5	620	54.5
Yeterli bulmayan	4	23.5	518	45.5
Etik eğitiminin alanında uzman kişi tarafından verilmesini				
İsteyen	17	100	1097	96.4
İstemeyen	0	0	41	3.6

*Bu sorular sadece öğrenci veri toplama formunda bulunmaktadır.

Araştırmaya katılan öğretim elemanlarının %88.2'sinin (n=15) lisans ve lisansüstü eğitimlerinde etik eğitimi aldıkları belirlendi. Öğretim elemanlarının %88.2, n=15) ve öğrencilerin %92.1'inin (n=1048) lisans eğitimi dışında etik ile ilgili kurs veya eğitim almadıkları saptandı. Öğretim elemanlarının %64.7'si (n=11), öğrencilerin %91.6'sı (n=1042) etikle ilgili toplantı veya etkinliğe katılmadığını bildirdi. Öğretim elemanı ve öğrenciler bunun nedenini; etkinlik zamanı hakkında bilgi sahibi olmama (sırasıyla; %29.4,

n=5; %56.3, n=641) ve maddi yetersizlik (sırasıyla; %11.8, n=2; %13.6, n=155) olarak belirtti. Öğretim elemanları (%35.3, n=6) ve öğrencilerinin (%8.4, n=96) katıldıkları bilimsel etkinlikler; kongre (sırasıyla; %23.5 n=4; %2.9, n=33), sempozyum (sırasıyla; %17.6, n=3; %4 n=46) ve kurstu (sırasıyla; %5.9; n=1, %1.4, n=16). Öğretim elemanlarının %58.8'inin (n=10), öğrencilerin ise %3.8'inin (n=43) etikle ilgili yayın takip ettiği belirlendi (Çizelge 4.3.).

Öğretim elemanlarının tümü (n=17), ebelik eğitiminde etik eğitimin gerekli olduğunu, etik eğitimin alanında uzman kişi tarafından verilmesi gerektiğini ve %76.5'i (n=13) mevcut etik eğitimin içeriğinin yeterli olduğunu belirtti. Öğrencilerin %94.6'sı (n=1077) ebelik eğitiminde etik eğitiminin gerekli olduğunu ve %96.4'ü (n=1097) eğitimin etik alanında uzman bir kişi tarafından verilmesi gerektiğini ifade etti. Bununla birlikte öğrencilerin %58.3'ü (n=664) verilen etik eğitimin süresini ve %54.5'i (n=620) alınan etik eğitiminin içeriğini yeterli bulduğunu bildirdi (Çizelge 4.3.).

4.3. Öğretim Elemanlarının Ebelik Eğitiminde Etik Eğitimin Mevcut Durumu ile İdeal Olduğunu Düşündükleri Eğitime İlişkin Değerlendirmeleri

Çizelge 4.4. Öğretim elemanlarının etik eğitiminin mevcut durumu ile ideal olduğunu düşündükleri eğitime ilişkin değerlendirmeleri (n=17)

Özellik	Mevcut durum		Katılımcılara göre ideal olan	
	n	%	n	%
Dersin verilme durumu				
Ayrı bir ders olarak	16	94.1	16	94.1
Diğer derslerle birlikte	1	5.9	1	5.9
Ders saati/Haftalık				
2 saat	17	100	10	66.7
3 saat ve üzeri	0	0	4	26.7
2 saat teorik, 1 saat uygulamalı	0	0	1	6.7
Dersin verildiği yıl				
1. yıl	2	11.8	4	28.6
2. yıl	3	17.6	3	21.4
3. yıl	7	41.2	5	35.7
4. yıl	4	23.5	1	7.1
Tüm yıllarda	1	5.9	0	0
2. ve 3. yıl	0	0	1	7.1
Dersin verildiği dönem sayısı*				
1 dönem	10	62.5	6	42.9
2 dönem	6	37.5	6	42.9
3 dönem ve üzeri	0	0	1	7.1
1 dönem tarih, 2 dönem etik	0	0	1	7.1
Dersin statüsü*				
Zorunlu	14	87.5	12	92.3
Seçmeli	2	12.5	1	7.7

* 16 öğretim elemanı tarafından cevaplanmıştır.

Öğretim elemanlarının %94.1'i (n=16) ebelik programında etik dersinin ayrı bir ders olarak verildiğini ve bunun ideal olduğunu belirtti. Bir öğretim elemanı tarafından etik dersinin ebelik programında yer alan diğer derslere entegre edildiği, dersin hem ayrı hem de diğer derslere entegre edilerek verilmesinin ideal olduğu ifade edildi. Tüm öğretim elemanları (n=17) ebelik programlarında var olan etik dersinin haftada 2 saat teorik olarak yürütüldüğünü ve yine bu şekilde yürütülmesinin ideal olduğunu belirtti (Çizelge 4.4.). Ayrıca bir öğretim elemanı tarafından ebelik programlarında yer alan uygulamalı ebelik derslerinin içeriğine haftada bir saat uygulamalı etik derslerinin eklenmesinin, etik konuların pekiştirilmesi açısından önemli olduğu vurgulandı.

Ebelik programlarında etik dersinin verildiği eğitim-öğretim yılı değerlendirildiğinde öğretim elemanlarının %41.2'si (n=7) dersin üçüncü, %23.5'i (n=4) dersin dördüncü yılda verildiğini belirtti. Bununla birlikte öğretim elemanlarının %35.7'si (n=5) ebelik programında etik dersinin üçüncü eğitim öğretim yılında, %28.6'sı (n=4) birinci eğitim öğretim yılında verilmesinin ideal olduğunu ifade etti. %62.5'i (n=10) etik dersinin bir dönem verildiğini bildiren öğretim elemanlarının %42.9'u dersin bir veya iki dönem (n=6) verilmesinin ideal olduğunu belirtti. Öğretim elemanlarının %87.5'i (n=14) etik dersinin öğrencilerin alması gereken zorunlu ders statüsünde verildiğini, %92.3'ü ideal olanında bu olduğunu ifade etti (Çizelge 4.4.).

Öğretim elemanlarından ebelik programında yürüttükleri dersin adını ve ideal buldukları etik ders adını yazmaları istendi. Öğretim elemanlarının %94.1'inin cevapladığı soruda, ebelik programlarının 7'sinde Ebelik Tarihi ve Etik/Deontoloji (%41.1), 5'inde Ebelikte Etik ve Deontoloji (%29.4), birer programda (%5.9) Kadın Sağlığında Etik Konular, Meslek Etiği ve Mevzuatı, Tıbbi Etik, Sağlık Bilimlerinde Etik ve Ebeliğe Giriş, Temel İlke ve Uygulamalar ve Yenidoğan ders adıyla etik eğitimin verildiği saptandı. Öğretim elemanlarının %64.7'si (n=11) ebelik eğitiminde ideal olan etik ders ismini; dört öğretim elemanı (%36.3) Ebelikte Etik, üç öğretim elemanı (%27.3) Ebelik Tarihi ve Etik ve birer öğretim elemanı (%9.1) Kadın Sağlığında Etik Konular, Meslek Etiği ve Mevzuatı, Tıbbi Etik ve Etik şeklinde ifade etti.

4.4. Öğretim Elemanlarının Etik Eğitiminde Ebelik Öğrencilerine Öncelikli Olarak Benimsetmeye Çalıştıkları Etik Değerler

Bu bölümde öğretim elemanlarından ebelik öğrencilerine verdikleri etik eğitimde öncelikli olarak benimsetmeye çalıştıkları beş etik değeri yazmaları istendi. Öğretim elemanları tarafından ebelik öğrencilerine benimsetilmek istenilen etik değerler; adalet, eşitlik ve bireye/özerkliğe saygı (n=9), zarar vermeme/yararlılık (n=8), mahremiyet, dürüstlük (n=4), tüm etik ilkeler ve haklar (n=3), ahlak, empati, etiğin tanımı, insan onuru, yaşama saygı, güven, gizlilik (n=2), vicdan, mesleki kimlik, dayanışma ve iş birliği, ahlaki duyarlılığın geliştirilmesi, güvenilir olma, sorumluluk alabilme, meslek ahlakı ve bilgilendirme (n=1) olarak belirtildi.

4.5. Öğrencilerin Ebelik ile İlgili Olduğunu Düşündükleri Etik Konular

Çizelge 4.5. Öğrencilerin ebelik ile ilgili olduğunu düşündükleri etik konular (n=604)

Etik Konu	n	%	Etik Konu	n	%
Mahremiyet	302	50.0	Hoşgörü	32	5.29
Bireye/Özerkliğe saygı	162	26.82	Empati	26	4.30
Zarar vermeme/Kötü davranmama	118	19.53	Yardımcı üreme teknikleri	26	4.30
Haklar	85	14.07	Meslek etiği (mesleki kurallar)	26	4.30
Yararlılık	73	12.08	Aile Planlaması	24	3.97
Küretaj- abortus	70	11.58	Güven / Güvenilirlik	23	3.80
Gizlilik	59	9.76	Ahlak	22	3.64
Eşitlik	57	9.43	Mesleki yeterlilik	21	3.47
Adalet	53	8.77	Profesyonellik	21	3.47
İlişkiler	43	7.11	Dürüstlük	19	3.14
Aydınlatılmış onam	42	6.95	Doğruluk	18	2.98
İletişim	38	6.29	Yasalar	14	2.31
Yaşamın başlangıcı	37	6.12	Otonomi	13	2.15

Ebelik öğrencilerden ebelikle ilgili olduğunu düşündükleri beş etik konuyu yazmaları istendi. Öğrencilerin %53.07'si (n=604) ebelikle ilgili etik konuları yazdı. Öğrenciler tarafından sıklıkla ifade edilen beş etik konu; mahremiyet (%50, n=302), bireye/özerkliğe saygı (%26.82, n=162), zarar vermeme/kötü davranmama (%19.53, n=118), haklar (%14.07, n=85) ve yararlılık (%12.08, n=73) (Çizelge 4.5.). Az sayıda öğrenci tarafından sadakat (n=10), ahlaki değerler (n=8), vicdan (n=8), anlayış (n=6), etik ilkeler (n=5), yenidoğan etiği (n=5), güler yüzlülük (n=5), anne-bebek ikilisi (n=5), etik kodlar (n=4), yaşamın sonu (n=4), araştırma etiği (n=4), ebelikte etik (n=4), sabır (n=2), uygulamada etik (n=2), yardımseverlik (n=2) ve paternalizm/maternalizm (n=1) konuları ifade edildi.

Bununla birlikte öğrenciler kadın/şiddet/toplumsal sorunları (%7.28, n=44), ebelik uygulamalarını (%5.62, n=34), mesleki sorunları (%1,98, n=12) ve malpraktis (%1,65, n=10) konularını da bir mesleki etik konu olarak belirtti.

4.6. Öğrencilerin Etik Pozisyon Ölçeği Puanları

Çizelge 4.6. Öğrencilerin Etik Pozisyon Ölçeği puan ortalamaları

Ölçek	Ortalama Puan±SS	Puan aralığı
İdealizm alt boyutu	40.54±5.01	18-50
Rölativizm alt boyutu	35.42±6.20	14-50
Toplam	75.96±9.32	32-100

Öğrencilerin EPÖ ortalama puanı 75.96±9.32, idealizm alt boyutu ortalama puanı 40.54±5.01 ve rölativizm alt boyutu ortalama puanı 35.42±6.20 olarak belirlendi (Çizelge 4.6.).

Öğrencilerin ölçeğin alt boyutlarında en az katıldıkları ifadenin idealizm için “bir eylemin gerçekleştirilip gerçekleştirilemeyeceğine, o eylemin olumlu sonuçları ile olumsuz sonuçlarını göz önünde bulundurarak karar vermek ahlâki değildir” (7. madde), rölativizm için “herhangi bir etik sistemin parçası olabilecek kadar önemli ahlâk ilkesi yoktur” (11. madde) olduğu saptandı. Ölçek alt boyutlarında öğrencilerin en fazla katıldıkları ifadelerin ise idealizm için “insanlar, başkasının onur ve refahını herhangi bir biçimde tehdit edebilecek eylemlerde bulunmamalıdır” (5. madde), rölativizm için “ahlâkî şeyler durumdan duruma ve toplumdan topluma değişirler” (12. madde) ve “kişiler arası ilişkilerde ortaya çıkan ahlâkî düşünceler öylesine karmaşıktır ki, kişilere kendi bireysel kurallarını ifade etme izni verilmelidir” (17. madde) olduğu tespit edildi.

4.7. Öğrencilerin Etik Pozisyon Ölçeği Puanları ile Kişisel, Ebelik ve Etik ile İlgili Tanıtıcı Özellikleri Arasındaki İlişki

4.7.1. Öğrencilerin Etik Pozisyon Ölçeği Puanları ile Kişisel Özellikleri Arasındaki İlişki

Öğrencilerin idealizm ortalama puanları ile kardeş sayıları ve annelerinin eğitim durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulundu (Çizelge 4.7.). Hiç kardeşi olmayan öğrencilerin ortalama puanı, tek kardeşi, üç kardeşi, dört ve üzeri kardeşi olan öğrencilerin ortalama puanından daha düşük olduğu tespit edildi (KW=11.496, p=0.001). Anneleri lisansüstü eğitim alan öğrencilerin ortalama puanları, anneleri okuryazar

olmayan, okuryazar, ilköğretim mezunu, ortaöğretim mezunu ve lisans mezunu olan öğrencilerden daha düşük olduğu saptandı (KW=16.100, p=0.007).

Öğrencilerin idealizm ve rölativizm ortalama puanları ile mezun oldukları okul (sırasıyla; KW=6.139, p=0.189; KW=2.841, p=0.585), aile yapıları (sırasıyla; U=-0.395, p=0.693, U=-0.247, p=0.805), aylık gelir düzeyleri (sırasıyla; KW=0.555, p=0.758; KW=0.941, p=0.625), annenin çalışma durumu (sırasıyla; U=0.722, p=0.470, U=1.563, p=0.118), babanın eğitim durumu (sırasıyla; KW=1.048, p=0.959, KW=6.063, p=0.300) ve babanın çalışma durumu (sırasıyla; U=-1.128, p=0.260, U=-0.590, p=0.555) arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olmadığı tespit edildi (Çizelge 4.7.).

Çizelge 4.7. Öğrencilerin Etik Pozisyon Ölçeği puanları ile sosyo-demografik özellikleri arasındaki ilişki

Özellik	n	%	İdealizm Medyan (25-75 pers.)	Test Değeri	Rölativizm Medyan (25-75 pers.)	Test Değeri
Mezun olunan okul						
Meslek Lisesi	146	12.8	41.00(38.00-44.00)		36.00(30.00-40.25)	
Düz Lise	488	42.9	41.00(38.00-44.00)	6.139*	35.00(32.00-39.75)	2,841*
Süper Lise	12	1.1	40.00(39.00-42.50)	p=0.189	36.00(34.25-40.75)	p=0.585
Anadolu Lisesi	487	48.8	41.00(37.00-44.00)		35.00(31.00-39.00)	
Fen Lisesi	5	0.4	43.00(40.50-50.00)		36.00(30.00-43.50)	
Aile Yapısı						
Çekirdek aile	957	84.1	41.00(38.00-44.00)	-0.395**	35.00(31.00-39.00)	-0.247**
Geniş aile	181	15.9	41.00(38.00-44.00)	p=0.693	35.00(31.00-39.00)	p=0.805
Kardeş sayısı						
Kardeşi olmayan	51	4.5	39.00(36.00-42.00)		36.00(33.00-39.00)	
Bir	177	15.6	41.00(38.00-44.50)	11.496*	36.00(32.00-40.00)	2.709*
İki	297	26.1	40.00(37.00-43.00)	p=0.001	35.00(32.00-39.00)	p=0.480
Üç	254	22.3	41.00(39.00-43.25)		35.00(31.00-40.00)	
Dört ve üzeri	359	31.5	41.00(38.00-44.00)		35.00(31.00-39.00)	
Aylık Gelir Düzeyi						
Gelir giderden az	223	19.6	41.00(38.00-43.00)	0.555*	36.00(31.00-40.00)	0.941*
Gelir gidere eşit	795	69.9	41.00(38.00-44.00)	p=0.758	35.00(32.00-39.00)	p=0.625
Gelir giderden fazla	120	10.5	41.00(37.00-43.00)		35.00(31.00-40.00)	
Annenin eğitim durumu						
Okuryazar değil	151	13.3	41.00(38.00-43.00)		34.00(30.00-37.00)	
Okuryazar	98	8.6	40.00(37.00-44.00)	16.100*	36.00(32.75-40.00)	14.872*
İlköğretim	592	52.0	41.00(38.00-44.00)	p=0.007	35.00(31.00-39.00)	p=0.050
Ortaöğretim	246	21.6	40.00(37.00-43.25)		35.00(32.00-39.00)	
Lisans	46	4.0	41.50(39.00-46.00)		37.00(32.75-42.00)	
Lisansüstü	5	0.4	31.00(28.00-36.00)		30.00(24.50-34.50)	
Annenin çalışma durumu						
Çalışmıyor	913	80.2	40.00(37.75-43.00)	0.722**	35.00(31.00-38.00)	1.563**
Çalışıyor	225	19.8	41.00(38.00-44.00)	p=0.470	35.00(32.00-40.00)	p=0.118
Babanın eğitim durumu						
Okuryazar değil	10	0.9	41.00(33.50-46.00)		32.00(31.75-43.00)	
Okuryazar	57	5.0	40.00(37.00-44.50)	1.048*	36.00(31.00-40.50)	6.063*
İlköğretim	474	41.7	41.00(38.00-43.00)	p=0.959	35.00(31.00-39.00)	p=0.300
Ortaöğretim	446	39.2	41.00(37.00-44.00)		35.00(31.75-39.00)	
Lisans	142	12.5	41.00(38.00-44.00)		36.00(32.00-41.00)	
Lisansüstü	9	0.8	40.00(35.50-45.50)		37.00(29.50-43.50)	
Babanın çalışma durumu						
Çalışmıyor	53	4.7	41.00(38.00-44.00)	-1.128**	35.00(31.00-39.00)	-0.590**
Çalışıyor	1085	95.3	40.00(37.00-43.00)	p=0.260	35.00(31.00-38.00)	p=0.555

*Kruskall-Wallis testi

**Mann-Whitney U testi

4.7.2. Öğrencilerin Etik Pozisyon Ölçeği Puanları ile Ebelikle İlgili Tanıtıcı Özellikleri Arasındaki İlişki

Çizelge 4.8. Öğrencilerin Etik Pozisyon Ölçeği puanları ile ebelikle ilgili tanıtıcı özellikleri arasındaki ilişki

Özellik	n	%	İdealizm Medyan (25-75 pers.)	Test Değeri*	Rölativizm Medyan (25-75 pers.)	Test Değeri*
Ebelik bölümünü isteyerek						
Seçen	808	71.0	41.00(38.00-44.00)	-1.964	35.00(31.25-39.75)	-0.985
Seçmeyen	330	29.0	40.00(37.00-43.00)	p=0.049	35.00(31.00-39.00)	p=0.325
Okuduğu bölümden memnun						
Olan	1009	88.7	41.00(38.00-44.00)	-1.193	35.00(31.00-39.00)	-0.202
Olmayan	129	11.3	40.00(37.50-44.00)	p=0.233	34.00(31.00-40.00)	p=0.840
Ebe olarak						
Çalışan	98	8.6	40.00(37.00-45.00)	-0.311	35.50(31.00-40.00)	-0.772
Çalışmayan	1040	91.4	41.00(38.00-44.00)	p=0.756	35.00(31.00-39.00)	p=0.440
Mezuniyet sonrası ebe olarak çalışmayı						
İsteyen	1017	89.4	41.00(38.00-44.00)	-0.021	35.00(32.00-39.00)	-1.207
İstemeyen	121	10.6	41.00(38.00-44.00)	p=0.983	34.00(30.50-39.00)	p=0.227
Ebelik ile ilgili bilimsel bir etkinliğe						
Katılan	616	54.1	41.00(38.00-43.00)	0.378	35.00(32.00-39.00)	-0.631
Katılmayan	522	45.9	41.00(38.00-44.00)	p=0.705	35.00(31.00-39.00)	p=0.528
Ebelik ile ilgili bilimsel yayın						
Takip eden	340	29.9	41.00(38.00-43.00)	1.323	35.00(31.00-39.00)	0.924
Takip etmeyen	798	70.1	41.00(38.00-44.00)	p=0.186	35.00(31.00-39.00)	p=0.356

* Mann-Whitney U testi

Öğrencilerin idealizm ortalama puanları ile ebelik bölümünü isteyerek seçme durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu saptandı ($U=-1.964$, $p=0.049$). Ebelik bölümünü isteyerek seçen öğrencilerin idealizm ortalama puanlarının, istemeyerek seçen öğrencilerden daha yüksek olduğu tespit edildi. Ebelik öğrencilerinin rölativizm ortalama puanları ile ebelik bölümünü isteyerek seçme durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmadı ($U=-0.985$, $p=0.325$) (Çizelge 4.8.).

Bununla birlikte öğrencilerin idealizm ve rölativizm ortalama puanları ile okudukları bölümden memnun olma (sırasıyla; $U=-1.193$, $p=0.233$; $U=-0.202$, $p=0.840$), şu an ebe olarak çalışma (sırasıyla; $U=-0.311$, $p=0.756$; $U=-0.772$, $p=0.440$), mezuniyet sonrası ebe olarak çalışmayı isteme (sırasıyla; $U=-0.021$, $p=0.983$; $U=-1.207$, $p=0.227$), ebelik ile ilgili bilimsel bir etkinliğe katılma (sırasıyla; $U=0.378$, $p=0.705$; $U=-0.631$, $p=0.528$) ve ebelik

ile ilgili bilimsel yayın takip etme (sırasıyla; $U=1.323$, $p=0.186$; $U=0.924$, $p=0.356$) durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmadı (Çizelge 4.8.).

4.7.3. Öğrencilerin Etik Pozisyon Ölçeği Puanları ile Etik Eğitimine İlişkin Tanıtıcı Özellikleri Arasındaki İlişki

Çizelge 4.9. Öğrencilerin Etik Pozisyon Ölçeği puanları ile etik eğitimine ilişkin tanıtıcı özellikleri ile arasındaki ilişki

Özellik	n	%	İdealizm Medyan (25-75 pers.)	Test Değeri*	Rölativizm Medyan (25-75 pers.)	Test Değeri*
Lisans eğitimi dışında etik ile ilgili herhangi bir ders/kurs						
Alan	90	7.9	39.00(36.00-42.00)	2.746	34.00(30.75-38.00)	1.941
Almayan	1048	92.1	41.00(38.00-44.00)	p=0.006	35.00(32.00-39.00)	p=0.052
Etik ile ilgili bilimsel bir toplantıya						
Katılan	96	8.4	40.00(37.00-43.75)	1.215	36.00(32.25-40.75)	-1.555
Katılmayan	1042	91.6	41.00(38.00-44.00)	p=0.224	35.00(31.00-39.00)	p=0.120
Etik ile ilgili bilimsel yayın						
Takip eden	43	3.8	40.00(35.00-44.00)	0.767	34.00(31.00-40.00)	0.294
Takip etmeyen	1095	96.2	41.00(38.00-44.00)	p=0.443	35.00(31.00-39.00)	p=0.769
Ebelik eğitiminde etik eğitimini gerekli						
Bulan	1077	94,6	41.00(38.00-44.00)	-1.979	35.00(31.00-39.00)	-0.084
Bulmayan	61	5,4	39.00(36.00-42.50)	p=0.048	36.00(30.50-39.00)	p=0.933
Etik dersinin süresini yeterli						
Bulan	664	58.3	41.00(38.00-44.00)	-0.826	35.00(32.00-39.75)	-1.456
Bulmayan	474	41.7	41.00(37.00-44.00)	p=0.409	35.00(31.00-39.00)	p=0.145
Etik eğitiminin içeriğini yeterli						
Bulan	620	54,5	41.00(38.00-43.00)	-0.191	35.50(32.00-40.00)	-1.985
Bulmayan	518	45,5	41.00(37.00-44.00)	p=0.849	35.00(31.00-39.00)	p= 0.047
Etik eğitiminin alanında uzman kişi tarafından verilmesini						
İsteyen	1097	96,4	41.00(38.00-44.00)	-0.781	35.00(31.00-39.00)	0.081
İstemeyen	41	3,6	41.00(37.50-43.00)	p=0.435	36.00(31.50-38.00)	p=0.936

*Mann-Whitney U testi

Öğrencilerin idealizm puan ortalamaları ile lisans eğitimi dışında etik eğitimi/kurs alma ($U= 2.746$; $p=0.006$) ve ebelik eğitiminde etik eğitimin gerekli bulma ($U=1.941$, $p=0.048$) durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edildi. Lisans eğitimi dışında etik eğitimi/kurs almayan öğrencilerin etik eğitimi/kurs alan öğrencilere göre ve ebelik eğitiminde etik eğitimini gerekli bulan öğrencilerin, etik eğitimini gerekli

bulmayan öğrencilere göre idealizm ortalama puanlarının daha yüksek olduğu tespit edildi (Çizelge 4.9.).

Öğrencilerin rölativizm ortalama puanları ile etik eğitimin içeriğini yeterli bulma durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptandı ($U=-1.985$, $p=0.047$). Etik eğitimi yeterli bulan öğrencilerin, etik eğitimi yeterli bulmayan öğrencilere göre rölativizm ortalama puanlarının daha yüksek olduğu belirlendi (Çizelge 4.9.).

Öğrencilerin rölativizm ortalama puanları ile lisans eğitimi dışında etik eğitimi/kurs alma ($U=1.941$, $p=0.052$) ve ebelik eğitiminde etik eğitimin gerekli bulma ($U=-0.084$, $p=0.933$) durumları arasında istatistiksel olarak farklılık saptanmadı. Öğrencilerin idealizm ortalama puanları ile etik eğitimin içeriğini yeterli bulma durumları arasında istatistiksel olarak anlamlılık tespit edilmedi ($U=-0.191$, $p=0.849$) (Çizelge 4.9.).

Öğrencilerin idealizm ve rölativizm ortalama puanları ile etikle ilgili bilimsel bir toplantıya katılma (sırasıyla; $U=1.215$, $p=0.224$; $U=-1.555$, $p=0.120$), bilimsel bir yayın takip etme (sırasıyla; $U=0.767$, $p=0.443$; $U=0.294$, $p=0.769$), etik dersinin süresini yeterli bulma (sırasıyla; $U=-0.826$, $p=0.409$; $U=-1.456$, $p=0.145$) ve etik eğitiminin alanında uzman kişi tarafından verilmesini isteme (sırasıyla; $U=-0.781$, $p=0.435$; $U=0.081$, $p=0.936$) durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmadı (Çizelge 4.9.).

5. TARTIŞMA

Son yıllarda sağlık hizmeti sunan mesleklerde mezuniyet öncesi ve sonrası dönemde etik eğitimin önemi ve gerekliliğine önemle vurgu yapılmaktadır. Bilimsel olarak gerçekliği ve etkisi sınırlı açıklansa da bunun olası nedenleri; malpraktis davalarının artması ya da kamuoyunda/medyada daha fazla yer bulması, yargı tarafından cezalandırılan sağlık çalışanı sayısının artması, toplumun sağlık çalışanlarını eskisinden daha fazla sorgulaması, etik eğitiminin yetersiz/etkisiz olduğunun ortaya çıkarılması veya Avrupa Birliği'ne uyum süreci olarak sıralanabilir (Civaner ve diğ. 2009). Tıp ve hemşirelik eğitiminde olduğu gibi ebelik eğitim programlarında etik eğitim önemli bir müfredat konusu olmuştur. Ebelikte etik eğitimin öğrencilerin etik yeterliğini geliştirecek şekilde yürütülmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Bu noktada ebelikte etik eğitimin hedeflerine nasıl bir içerik ve yöntemle ulaşılabileceğinin belirlenmesi, bu hedeflere ulaşmayı etkileyen engellerin tespit edilerek giderilmesi önemlidir. Türkiye'de ebelik eğitiminde etik eğitimin mevcut durumunu değerlendiren ilk araştırma olduğunu düşündüğümüz çalışmamızın sonuçlarında ebelikte etik eğitimin geliştirilmesine katkı sağlayacak önemli verilere ulaşılmıştır. Bu bölümde öncelikle öğretim elemanları ve öğrencilere ilişkin bilgiler ele alınacak, ardından ebelikte etik eğitime ilişkin mevcut durum ve öneriler tartışılacaktır. Son olarak ahlaki yargıları ve tutumları etkilediği düşünülerek elde edilen öğrencilerin etik pozisyonuna ilişkin bilgiler değerlendirilecektir.

5.1. Katılımcıların Özellikleri

Öğretim Elemanları: Tamamı kadın olan öğretim elemanlarının yaşları 29 ve 51 arasında değişmekte olup yaş ortalaması 41'dir. Türkiye'de ebelik bölümlerinin akademik özelliklerini inceleyen bir çalışmada 35 ebelik okulunda bulunan 183 öğretim elemanının %93.2'si kadındır. Aynı çalışmada öğretim elemanlarının yaşları 22 ve 58 arasında değişmekte olup yaş ortalaması 36'dır (Çakır Koçak ve diğ. 2017). Hepsi yüksek lisans mezunu olan öğretim elemanlarının büyük çoğunluğu¹ (%82.3, n=14) doktora programını tamamlamıştı (Çizelge 4.1.). Çakır Koçak ve arkadaşlarının (2017) çalışmasında ebelik

¹ Elde edilen tüm verilerin yüzdelerinin ifade edilmesinde %95-99 tamamına yakını, %75-94 büyük çoğunluğu, %60-74 çoğunluğu, %50-59 yarıdan fazlası, %50 yarısı, %45-49 yaklaşık yarısı, %40-44 yarıdan azı, %30-39 yaklaşık üçte biri, %25-29 yaklaşık dörtte biri, %5'in altı birkaç kişi şeklinde ifade edildi (Akpınar 2010).

bölümü öğretim elemanlarının %93.8'inin yüksek lisans, %63.1'nin ise doktora programı mezunu olduğu saptanmıştır. Benzer şekilde Görgülü ve Dinç'in (2007) 39 hemşirelik okulunda yürüttükleri çalışmada etik eğitimi veren öğretim elemanlarının yarıdan fazlasının (%69.2) lisansüstü eğitim derecesine sahip olduğu belirlenmiştir. Yine Akbaş tarafından (2010) hemşirelik eğitimi veren 10 okulda, 30 öğretim elemanı ile yaptığı çalışmada, eğitimcilerin büyük çoğunluğunun (%96.7) doktora programından mezun olduğu bulunmuştur. İran'da yapılan başka bir çalışmada da hemşirelik eğitimcilerinin %71'inin yüksek lisans ve %29'unun doktora programı mezunu oldukları saptanmıştır (Bijani ve diğ. 2017). Bu veriler doğrultusunda lisans düzeyinde ebeklik ve hemşirelik programlarında görevli öğretim elemanlarının çoğunun lisansüstü eğitim derecesine sahip oldukları görülmektedir.

Çalışmamıza katılan öğretim elemanlarının %64.7'si lisansta Hemşirelik, %23.4'ü yüksek lisansta Hemşirelik Esasları, %28.6'sı doktorada Tıp Tarihi ve Etik programı mezunu olduklarını bildirdi. Çakır Koçak ve arkadaşlarının (2017) çalışmasında ebeklik bölümü öğretim elemanlarının lisansta %52.2'sinin Hemşirelik, yüksek lisansta %50'sinin, doktorada ise %47'sinin Kadın Sağlığı ve Hastalıkları programından mezun oldukları saptanmıştır. Ebeklik bölümlerinde hemşire öğretim elemanları oranının fazla olması, lisans düzeyinde ebeklik programlarının, hemşire öğretim elemanlarıyla eğitim-öğretim faaliyetlerine başlamasından kaynaklandığı düşünülebilir. Ayrıca çalışmamızda ebeklik bölümünde etik eğitimini yürüten öğretim elemanı oranının daha çok hemşire öğretim elemanı olması bu durumu destekler niteliktedir. Bununla birlikte ebeklikte yüksek lisans ve doktora programlarının açılması ve sayısındaki artış ile orantılı olarak ebeklik bölümü kadrolarında ebe öğretim elemanlarının sayısında artış olumlu olarak değerlendirilmesine rağmen halen istendik düzeyde değildir. Çalışmamızda öğretim elemanlarının %29.4'ü, Çakır Koçak ve arkadaşlarının (2017) çalışmasında da ebeklik bölümü öğretim elemanlarının %33.9'u ebe öğretim elemanıdır.

Öğretim elemanlarının eğitimci olarak ortalama çalışma süresi 15 yıldır ve yarıdan azı (%41.1) öğretim görevlisidir (Çizelge 4.1.). YÖK verilerine göre Türkiye'de devlet üniversitelerindeki ebeklik programlarında öğretim elemanlarının %18,6'sı (n=55) öğretim görevlisidir (YÖK 2018). Çakır Koçak ve arkadaşlarının (2017) araştırmasında öğretim elemanlarının %30.9'unun 1-5 yıldır akademisyen olarak çalıştıkları ve %36.5'inin öğretim görevlisi olduğu belirlenmiştir. Çalışmamızda ebeklikte etik dersini yürüten öğretim

görevlisi sayısının daha fazla olmasının nedeni, etik dersinin ebelik dışındaki bölümlerden öğretim elemanı görevlendirilerek yürütülmesi olabilir.

Öğretim elemanlarının büyük çoğunluğu (%76.5) daha önce klinikte çalıştığını belirtti. Koçak ve arkadaşlarının araştırmasında ebelik bölümü akademisyenlerinin %81.8'inin daha önce başka bir kurumda çalıştığı belirlenmiştir. Yine Akbaş'ın (2010) çalışmasında da hemşirelik bölümü öğretim elemanlarının %73.3'ünün klinik deneyimi olduğu bildirilmiştir. Öğretim elemanlarının klinik deneyiminin olması özellikle uygulamalı derslerde öğrencilere rehberlik sağlaması açısından olumlu katkılar sağlayacağı düşünülebilir.

Öğrenciler: Yaşları 20 ile 40 arasında değişen 1138 son sınıf ebelik öğrencisinin yaş ortalamaları 22'dir. Öğrencilerin ebelik mesleğini tercih etme nedenleri ile ilgili düşüncelerini belirlemek amacıyla ebelik birinci ve son sınıf öğrencileri ile yapılan bir çalışmada öğrencilerin yaş ortalamalarının 18 ± 3.2 yıl olduğu bildirilmiştir (Dinç ve diğ. 2017). Yine Yurtsal ve arkadaşlarının (2014) çalışmasında birinci ve dördüncü sınıf ebelik öğrencilerinin yaş ortalamaları 20 ± 0.7 yıl olarak belirlenmiştir. Ertekin Pınar ve arkadaşları tarafından (2013) ebelik 2, 3 ve 4. sınıf öğrencileri üzerinde yapılan çalışmada ise öğrencilerin yaş ortalamaları 21.10 ± 1.32 olarak saptanmıştır. Araştırmamıza sadece son sınıf ebelik öğrencilerinin katılması, ebelik öğrencilerin yaş ortalamasının, diğer ebelik öğrencileri ile yapılan çalışmalardan yüksek olmasının bir nedeni olabilir.

5.2. Öğrencilerin ve Öğretim Elemanlarının Ebelik Mesleğine İlişkin Özellikleri

Çalışma yaşamında mutlu olmak, mesleki doyuma ulaşmak ve iyi bir kariyer elde etmek için gerekli olan ilk adım bireyin kişiliğine uygun meslek seçimi yapmasıdır (Dinç ve diğ. 2017). Öğrencilerin ebelik mesleğini kendi istekleriyle, bilinçli bir şekilde, yeteneklerine ve kişisel özelliklerine uygun olduğundan emin olarak seçmeleri oldukça önemlidir. Bu şekilde yapılan meslek tercihleri öğrencilerin mesleki felsefeyi, bilgileri, becerileri, etik kodları ve değerleri, bilgi ve tutumları daha iyi benimsemelerini sağlamaktadır. Buna bağlı olarak bakım alanların hak ve onurlarına saygı duyulması ve verilen hizmetin niteliğinin artması mümkün olmaktadır (Ertekin Pınar ve diğ. 2014).

Araştırmamıza katılan öğrencilerin çoğunluğu (%71.1) ebelik bölümünü isteyerek seçtiğini, büyük çoğunluğu da okuduğu bölümden memnun olduğunu (%88.7) ve

mezuniyet sonrası ebe olarak çalışmak istediğini (%89.4) belirtti (Çizelge 4.3.). Öğrencilerin ebelik bölümünü isteyerek seçmelerinin hem öğrencilik hem de çalışma yaşamlarında daha başarılı olmalarını, mesleğini severek yerine getirmelerini ve mesleki profesyonelliklerine katkı sağlayacağı düşünülebilir. Araştırma sonuçlarımıza benzer şekilde Dinç ve arkadaşlarının (2017) çalışmasında öğrencilerin %76.4'ünün ebelik bölümünü isteyerek seçtiği, %98.1'inin okudukları bölümden memnun olduğu, %95.3'ünün mezuniyet sonrası ebe olarak çalışmak istediği bildirilmiştir. Yine çalışmalarda ebelik öğrencilerin %63.4'ünün ebelik bölümünü isteyerek tercih ettikleri, %54.9'unun okudukları bölümden memnun oldukları (Karaca ve Yalvaç 2016), 78.5'inin mezun olduktan sonra ebe olarak çalışmak istediği (Yurtsal ve diğ. 2014) belirlenmiştir. Öğrenciler genellikle ebelik mesleğini iş bulma kolaylığı, ekonomik getirisinin görece fazla olması, ailenin veya yakınlarının istemesi ve tercih puanının düşük olması gibi nedenlerle mesleği yeterince tanımadan seçmektedir. Bu nedenlerden dolayı ebe olmayı istemedikleri halde üniversite tercihleri arasında ebeliği seçen ve eğitim gören öğrenciler ebelik mesleğini benimsememektedir (Dinç ve diğ. 2017). Çalışmamızda öğrencilerin çoğunun ebeliği isteyerek seçmesi, mesleği sevmeleri ve benimsemeleri açısından oldukça önemlidir.

Bireyin mesleki etkinliklere katılması, son gelişmelerden haberdar olmasının yanı sıra kişisel ve mesleki motivasyonunu artırarak meslekte profesyonel tutumun artmasını ve profesyonel kimlik kazanılmasını destekler (Ünsar ve diğ. 2011). Öğretim elemanlarının büyük çoğunluğu (%76.5) ve öğrencilerin yarıdan fazlası (%54.1) ebelik ile ilgili en az bir bilimsel etkinliğe katıldığını ifade etmişti. Bu etkinliklerin çoğunlukla kongre (sırasıyla; %58.8, %24.8), sempozyum (sırasıyla; %29.4, %26.8) ve kurs (sırasıyla; %17.6, %7.4) olduğu belirlendi (Çizelge 4.3.). Sökmen'in (2018) 277 ebe ile yaptığı çalışmada, mesleki etkinlik olarak ebelerin %68.6'sının kursa, %25.6'nın kongreye, %21.3'ünün ise sempozyuma katıldığı bildirilmiştir. Araştırma sonuçlarımız hem öğretim elemanlarının hem de öğrencilerin mesleki etkinliklere katılımının istendik düzeyde olmadığını göstermektedir. Çalışmamızda mesleki etkinliğe katılmama nedeni olarak öğretim elemanları, yeterli zaman olmamasını (%17.6), öğrenciler ise etkinlikler hakkında bilgi sahibi olmamayı (%19) belirtti. Sağlık Bakanlığı 2014 yılı istatistiklerine göre ebelik öğretim elemanına düşen öğrenci sayısı 148.7'dir (Sağlık Bakanlığı 2014). Öğretim elemanlarının bilimsel etkinliklere katılımda yeterli zaman bulamamasının öğretim elemanı sayısının az, öğrenci sayısının fazla olması olmasına bağlı olarak iş yükünün artmasından

kaynaklandığı düşünülebilir. Birçok çalışmada da öğretim elemanlarının çalışma yaşamı ile ilgili sıklıkla bildirdikleri sorunlar akademik kadro yetersizliği ve öğretim elemanı başına düşen öğrenci sayısının fazlalığıdır (Çakır Koçak ve diğ. 2017, Güner ve diğ. 2015; Yücel ve diğ. 2016).

Profesyonel bir ebe olmanın gerekliliklerinden biri de sürekli öğrenme çabasıdır. Bu anlamda ebe akademisyenlerden, öğrencilerden ve mezun ebelerden güncel yayınları takip ederek bilgilerini güncel tutmaları beklenmektedir. Çalışmamızda katılımcıların ebelle ilgili bilimsel yayın takip etme oranı düşük olmakla birlikte öğretim elemanları öğrencilerden daha yüksek oranda (sırasıyla; %58.8, %29.9) bilimsel yayın takip etmektedir (Çizelge 4.3.). Aydın ve arkadaşlarının (2015) 64 ebe ve hemşire ile yaptığı çalışmada katılımcıların %20.3'ünün düzenli olarak süreli yayın takip ettiği bulunmuştur. Sökmen'in (2018) çalışmasında ise ebelerin %76.2'sinin bilimsel yayın takip ettiği belirlenmiştir. Bu sonuçlara dayanarak mezuniyet öncesi düşük olan mesleki bilimsel yayın takip etme oranının mezuniyet sonrasında da devam ettiği söylenebilir. Ebelerin bilimsel yayınları takip etmeme nedenlerinin belirlenerek bu nedenlerin ortadan kaldırılmasına yönelik çalışmalar planlanabilir.

5.3. Öğretim Elemanı ve Öğrencilerin Etik Eğitime İlişkin Değerlendirmeleri

Araştırmamıza katılan öğretim elemanlarının büyük çoğunluğu (%88.2) lisans ve lisansüstü eğitimlerinde etik dersi aldıklarını ifade etti (Çizelge 4.3.). Ebelerde etik dersini yürüten öğretim elemanlarının etik eğitim alma, etikle ilgili bilimsel etkinliğe katılma ve yayın takip etme durumlarını belirleyen araştırmaya ulaşamamakla birlikte hemşirelikte bu konuda yapılan araştırma sonuçlarına ulaşılmıştır. Etik dersini yürüten öğretim elemanlarının bir araştırmada %48.7'sinin (Görgülü ve Dinç 2007), başka bir araştırmada %93.30'unun etik/deontoloji dersi aldığı belirlenmiştir (Akbaş 2010). Ulaşılan bu sonuçlar ve araştırma sonuçlarımız doğrultusunda artan bir oranla etik dersini yürüten öğretim elemanlarının en az lisans düzeyinde etik eğitim almaları olumlu değerlendirilebilir.

Etik eğitimi veren öğretim elemanlarının mesleki etik donanımına ve etik yeterliğe sahip olması, etikle ilgili gelişmelerden haberdar olması önemlidir (Görgülü ve Dinç 2007). Etik yeterlik, etikle ilgili bilimsel etkinliklere katılarak geliştirilebilir. Görgülü ve Dinç'in (2007) çalışmasında hemşirelikte etik dersini yürüten öğretim elemanlarının, etik ile ilgili bilgilerini seminerlere ve konferanslara katılarak edindikleri saptanmıştır.

Çalışmamızda öğretim elemanlarının çoğunluğunun (%64.7, n=11), öğrencilerin ise büyük çoğunluğunun (%91.6, n=1042) etik ile ilgili bilimsel bir etkinliğe katılmadıkları belirlendi (sırasıyla; %64.7, %91.6) (Çizelge 4.3.). Araştırmamıza katılan öğretim elemanı ve öğrenciler bilimsel etkinliğe katılmama nedenini; etkinlik zamanı hakkında bilgi sahibi olmama (sırasıyla; %29.4, %56.3) ve maddi yetersizlik (sırasıyla; %11.8, %13.6) olarak belirtti. Çalışma sonuçlarımızdan farklı olarak Akbaş'ın (2010) çalışmasında hemşire öğretim elemanlarının %66.7'sinin etik ile ilgili bilimsel toplantılara katıldığı belirlenmiştir. Aynı çalışmada öğretim elemanlarının %50'si etikle ilgili bilimsel etkinliğe katılmama nedeni araştırma sonuçlarımıza benzer şekilde ders yükünün fazla olması ve bilimsel etkinliklerden haberdar olmama olarak ifade etmiştir. Bu sonuçlar doğrultusunda öğretim elemanlarının ve öğrencilerin mesleki gelişimleri ve etik yeterliklerini destekleyecek bilimsel etkinliklere katılmamasının öğretim elemanı sayısı eksikliğine bağlı olarak ders yükü fazlalığından, bilimsel etkinliklerle ilgili tanıtımların yeterince yapılmamasından ve bilimsel etkinlik katılım ücretlerinin yüksek olmasından kaynaklandığı düşünülebilir.

Çalışmamızda öğretim elemanlarının yarıdan fazlasının (%58.8), öğrencilerin ise bir kaçının (%3.8) etik ile ilgili bilimsel bir yayın takip ettiği belirlendi (Çizelge 4.3.). Çalışma sonucumuzdan farklı olarak Akbaş'ın (2010) çalışmasında hemşirelikte etik dersini yürüten öğretim elemanlarının %90'ının etik ile ilgili bilimsel yayın takip ettiği belirlenmiştir. Aynı çalışmada takip edilen bilimsel yayınların çoğunlukla kitap, dergi ve internet aracılığıyla olduğu bildirilmiştir. Yayın takip etmeyen öğretim elemanları buna neden olarak zaman bulamamasını ve kaynakların tanınmamasını ifade etmiştir. Çalışmamızda ebelik öğrencilerinin tamamı yakınının (%96.2) etikle ilgili yayın takip etmedikleri belirlendi. Yapılan araştırmalarda ebelik öğrencilerinin %67.3'ünün (Karaca ve Yalvaç 2016), hemşirelik öğrencilerinin %81.9'unun etikle ilgili yayın takip etmedikleri saptanmıştır (Karaca 2018). Çalışmamızda etikle ilgili yayın takip edilmesinin etikle ilgili bilimsel toplantıya katılmadan daha yüksek olmasının nedeni, etik dersinin çoğunlukla etik dışındaki uzmanlık alanlarından öğretim elemanları tarafından yürütülmesi nedeniyle etik bilgilerin bilimsel yayınlardan güncellenmesi olabilir.

Çalışmamıza katılan öğretim elemanlarının tümü ebelik eğitiminde etik eğitimin gerekli olduğunu ve etik eğitimin alanında uzman kişi tarafından verilmesi gerektiğini, büyük çoğunluğu (%76.5) güncel olan etik eğitimin içeriğinin yeterli olduğunu ifade etmişti (Çizelge 4.3.). Çalışma sonucumuza benzer şekilde Akbaş (2010) çalışmasında

öğretim elemanlarının tümünün hemşirelikte etik eğitimini gerekli bulduğu ve yarıdan fazlasının etik dersinin alanında uzman bir kişi tarafından verilmesi gerektiğini düşündükleri belirlenmiştir. Bu sonuçlar istendik olanın etik eğitimin alanında uzman kişi tarafından verilmesi olmakla birlikte, mevcut durumun farklı olduğunu göstermektedir. Claudot ve arkadaşlarının (2007) 18 Avrupa ülkesindeki 25 tıp okulunda yürüttükleri çalışmada etik eğitimin genellikle hekim (%29.7), etik/biyoetik uzmanı (%19.8) ve felsefe bölümü öğretim üyesi (%15.8) tarafından yürütüldüğü belirlenmiştir. Çalışmamızda ebelerde etik eğitimini yürüten öğretim elemanlarının çoğunun uzmanlık eğitimlerinin etik dışında farklı alanlarda olduğu (%94.1 yüksek lisans, %71.4 doktora) saptandı (Çizelge 4.1.). Demirören'in (2013) Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi lisans programında tıp etiği eğitimini değerlendirdiği çalışmada öğretim elemanlarının yarıdan fazlası (%62), öğrencilerin ise yarısı (%52) tıp etiği eğitiminin etik uzmanı/deontolog tarafından verilmesi gerektiğini bildirmiştir. Yine aynı çalışmada öğretim elemanlarının %45'i, öğrencilerin %31'i tarafından tıp etiği eğitimini farklı disiplinlerden birden çok eğitimci tarafından verilmesi önerilmiştir. Ebelerde de etik eğitimin etik uzmanlığına sahip öğretim elemanları tarafından yürütülmesinin eğitimin etkinliğini arttıracakı düşünülmektedir.

Araştırmamıza katılan öğrencilerin tamamı yakını ebeler eğitiminde etik eğitiminin gerekli olduğunu (%94.6) ve eğitimin etik alanında uzman bir kişi tarafından verilmesi gerektiğini belirtti (%96.4). Ebeler öğrencilerinin yarıdan fazlası verilen etik eğitimin süresinin (%58.3) ve içeriğinin yeterli olduğunu bildirdi (%54.5) (Çizelge 4.3.). Aydın ve arkadaşlarının (2017) ile yaptıkları çalışmada da son sınıf ebeler öğrencilerinin %59.6'sının ebeler eğitiminde verilen etik eğitimi yeterli buldukları saptanmıştır. Bu sonuçlar ebeler öğrencilerinin etik ders saatini ve içeriğini öğretim elemanlarına göre daha yetersiz bulduklarını göstermektedir. Ebeler programlarında yürütülen etik eğitimin alanın uzmanı tarafından verilmemesi, bu nedenle dersin ebelerle ilgili konulara entegre edilememesi gibi olumsuzluklar, öğrencilerin etik dersinin içeriğini yetersiz bulmasının nedeni olabilir. Ayrıca ebeler öğrencilerinin etik eğitimin süresi ve içeriği ile ilgili görüşlerini değerlendirecek ayrıntılı çalışmalar planlanabilir.

Çalışmamızın bulguları çerçevesinde, ebeler programında yürütülen etik dersinin mevcut durumu ile öğretim elemanlarının ideal olduğunu düşündükleri durum oldukça benzerlik göstermektedir. Ebeler programlarının büyük çoğunluğunda (%94.1) etik eğitimin ayrı bir ders olarak verildiği belirlendi. Öğretim elemanları tarafından etik eğitimin ayrı bir ders olarak verilmesinin ideal olduğu da ifade edildi. Bir öğretim elemanı

tarafından dersin diğer ebelik dersleri içinde entegre edilerek verildiğini, ideal olanın ise dersin hem ayrı hem de diğer derslerin içerisinde verilerek pekiştirilmesi yönünde olduğu belirtildi (Çizelge 4.4.). Etik dersinin müfredatta yer almasına ilişkin farklı araştırma sonuçlarına ulaşıldı. Akbaş'ın çalışmasında (2010) hemşirelik lisans programlarında verilen etik dersinin %50'sinin farklı sınıflarda bölümler halinde, %30'unun Hemşirelik Tarihi dersiyile birlikte ve %20'sinin ayrı bir ders olarak verildiği belirlenmiştir. Yine aynı çalışmada öğretim elemanlarının %43.3'ü etik dersinin ayrı bir ders olarak verilmesi ve %43.3'ü etik konularının farklı derslere dağıtılarak verilmesi gerektiğini ifade ettikleri bildirilmiştir. İspanya'da 2016 yılında tıp okullarında yapılan çalışmada, etik dersinin çoğunlukla (%51.8) diğer derslerle birlikte verildiği bildirilmiştir (Ferreira-Padilla ve diğ. 2016). Kore'de sekiz hemşirelik okulu ve 946 hemşirelik öğrencisi ile yapılan bir çalışmada okulların altısında etik dersinin ayrı bir ders olarak verildiği, iki okulda ise diğer derslere entegre edilerek verildiği belirtilmiştir (Park ve diğ. 2012). Görgülü ve Dinç'in (2007) çalışmasında ise etik dersinin sadece bir okulda ayrı bir ders olarak verildiği, diğer okullarda teorik hemşirelik derslerine entegre edilerek verildiği belirlenmiştir. Bu durumun öğrencilerin hemşirelik mesleği ile etiğin ilişkisini anlamalarına yardımcı olacağı ifade edilmekle birlikte dersin diğer derslerden ayrı olarak verilmesinin de etik konuların derinlemesine tartışılmasında çok daha etkili olacağı belirtilmiştir (Görgülü ve Dinç 2007). Bununla birlikte sağlık mesleklerinde etik eğitimin ayrı bir ders olarak verilmesiyle birlikte diğer derslerin müfredatına yayılması gerektiği görüşü savunulmaktadır (Aydın Er 2018, Milton 2004).

Öğretim elemanları ebelikte etik dersin süresinin haftada iki saat teorik ders olduğunu (%100), ideal olan ders saatinin de yine haftada iki saat teorik ders olarak yürütülmesini ifade etti (%66.7). Bununla birlikte bir öğretim elemanı tarafından diğer uygulama derslerinin içinde haftada bir saat etik dersin uygulamasının yapılmasının, konuların pekiştirilmesi açısından önemli olduğu belirtildi. Etik dersin verildiği eğitim-öğretim yılı ise genellikle üçüncü yılda (%41.2) ve bir dönemi kapsayacak şekilde verildiği (%62.5) ve ideal olan durumun da benzerlik gösterdiği belirlendi. Ders statüsünün zorunlu bir ders olduğu (%87.5), ideal olanın da bu şekilde olduğu (%92.3) tespit edildi (Çizelge 4.4.). Yapılan farklı çalışmalarda da araştırma sonuçlarımıza benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Akbaş'ın çalışmasında hemşirelikte etik dersinin haftada iki saat olduğu (%40), olması gereken ideal durumun da bu yönde olduğu, dersin üçüncü yıl ve bir dönem verildiği saptanmıştır. Aynı çalışmada hemşirelik eğitiminde etik dersinin zorunlu ders olduğu ve

bunun ideal olduğu belirlenmiştir. Amerika’da 25 lisans düzeyindeki ebelik okullarının etik eğitimini değerlendiren bir çalışmada verilen etik eğitimin süresinin daha çok (%36) bir ile on saat arasında değiştiği belirtilmiştir (Megregian 2016). Claudot ve arkadaşlarının (2007) çalışmada ise tıp eğitiminde yıllık ortalama etik eğitimi süresinin 44 saat olduğu ve eğitimin klinik öncesi dönemde ve klinik uygulama süresince verildiği ifade edilmiştir. Ferreira-Padilla ve arkadaşları tarafından yapılan çalışmada (2016) İspanya’daki tıp fakültelerinde verilen etik eğitimin zorunlu ders olarak (%78.6) ve çoğunlukla eğitimin ikinci (%35.7) ve üçüncü (%26.8) yıllarında verildiği bildirilmiştir. Sağlık profesyonellerinin etik yeterliğe sahip olması etik eğitimini vazgeçilmez ve zorunlu kılmaktadır (Aydın Er 2018). Dolayısıyla Türkiye’de tıp, hemşirelik ve ebelik eğitimlerinin müfredatında etik eğitimin zorunlu olarak verildiği söylenebilir.

Araştırmamızda ebelik programlarında mevcut etik eğitimin daha çok Ebelik Tarihi ve Etik/Deontoloji (%41.1) ve Ebelikte Etik ve Deontoloji (%29.4) isimli derslerle verildiği belirlendi. Aynı zamanda öğretim elemanları tarafından etik dersin isminin Ebelikte Etik (%36.4) veya Ebelik Tarihi ve Etik (%27.3) olması gerektiği ifade edildi. Akbaş’ın (2010) çalışmasında hemşirelik programlarında etik eğitime ilişkin ideal ders adının Hemşirelikte Etik olduğu (%33.3) belirlenmiştir.

Öğretim elemanlarından etik eğitim süresince ebelik öğrencilerine benimsetmeye çalıştıkları beş etik değeri yazmaları istendi. Öğretim elemanlarından %36’sı (n=6) beşten az madde sıralayabildi. Öğretim elemanlarının öncelikli olarak öğrencilere benimsetmek istedikleri etik değerler en çok (%52.9, n=9) adalet, eşitlik ve özerliğe/bireye saygı ilkeleriydi. İkinci olarak (%47, n=8) zarar vermeme/kötü davranmama, yararlılık ilkeleri ve daha az oranda (%23.5, n=4) mahremiyet, dürüstlük, (%17.6, n=3) etik ilkeler, haklar, ahlak, empati, etik tanımı, insan onuru, yaşama saygı, güven, gizlilikti. Birer öğretim elemanı tarafından otonomi, vicdan, mesleki kimlik, dayanışma ve iş birliği, duyarlılığın geliştirilmesi, güvenilirlik, sorumluluk alabilme, meslek ahlakı ve bilgilendirme cevapları verildi. Akbaş’ın (2010) araştırmasında öğretim elemanlarının hemşirelik öğrencilerine öncelikli olarak benimsetmeye çalıştıkları etik değerlerin öncelikle zarar vermeme, yarar sağlama, insan haklarına saygı, özerliğe saygı ve adalet olduğu, bunları eşitlik, doğruluk, dürüstlük, sır saklama, mahremiyete saygı, tüm etik değerler, hemşirelik etik kodları ve hoşgörünün izlediği belirlenmiştir. Megregian’ın (2016) çalışmasında ebelik programlarında yer alan etik konuların; aydınlatılmış onam, ortak karar verme, prenatal tanı/genetik tarama, mesleki etik kurallar, etkili hasta-sağlık hizmeti sunucusu iletişimi,

gizlilik, mahremiyet ve aydınlatılmış ret olduğu saptanmıştır. Finlandiya’da akademisyen ve öğrenci hemşirelerle yapılan çalışmada da öğrencilere benimsetilmeye çalışılan etik ilke ve değerlerin en fazla adalet, eşitlik ve dürüstlük ilkeleri olduğu, bunu saygı, bireysellik, sorumluluk, açıklık, güvenilirlik ve otonomi konularının izlediği ifade edilmiştir (Salminen ve diğ. 2016). Çalışma sonuçlarımız ile bu sonuçlar karşılaştırıldığında öğrencilere benimsetilmeye çalışılan etik konularda benzerlik ve farklılıklar bulunmaktadır. Bunun kültürel farklılıkların yanı sıra verilen etik eğitimin süre, yöntem ve içerikteki farklılıklardan kaynaklanabileceği düşünülebilir.

Öğrencilerden de ebelikte etikle ilgili beş konuyu yazmaları istendi. Yarıya yakın (%53) cevap veren öğrenci beş konu yerine sıklıkla bir ya da iki konu yazdı. Öğrencilerinin bir kısmının ebelle ilgili etik konuları isimlendirmede zorluk yaşadığı belirlenmekle birlikte öğrenciler tarafından en sık ifade edilen konu mahremiyetti (%50). Önemli etik kurallardan biri olan gizliliğe saygı; bireyin mahremiyetine saygı gösterilmesini ve sırların korunmasını bekleme haklarını içerir (Bekmezci ve Özkan 2015). Sağlık profesyonellerinin hizmet verdikleri bireyin/hastanın mahremiyetine saygı duymaları beklenmekle birlikte özellikle ebelik mesleğinde bu konuya daha fazla dikkat edilmesi gereklidir. Çünkü obstetrik ve jinekolojik muayene gibi işlemler sırasında veya doğum anında mahremiyetin ihlal edilmesi, kadınlarda utanma ve korku düzeylerinin artmasına neden olmaktadır. Profesyonel bir meslek olmanın gerekliliği olarak ebeler, bireyin temel hakkı olan mahremiyetine saygı göstermelidir (Foster ve Lasser 2015). Çalışmamızda öğrencilerin etikle ilgili en sık mahremiyet konusunu belirtmesi, öğrencilerde bu konuya ilişkin farkındalığın geliştiğini düşündürmektedir. Öğrenciler tarafında sıklıkla ifade edilen diğer konular; özerkliğe/bireye saygı, zarar vermeme/kötü davranmama, haklar, yararlılık, küretaj-abortus, gizlilik, eşitlik, adalet, profesyonel ilişkiler, aydınlatılmış onam, iletişim, yaşamın başlangıcı, hoşgörü ve empatidir. Bu sonuçlar doğrultusunda ebelik öğrencilerine verilen etik eğitimin içeriğinde etik ilke ve kuralların, ebeğin karşılaşılabileceği olası etik sorunların ve etik değerlerin yer aldığı düşünülmektedir. Finlandiya’da yapılan bir çalışmada öğrenci hemşireler tarafından belirtilen etik konuların çoğunlukla profesyonellik, adalet ve eşitlik ilkeleri olduğu, bunu bireye saygı, hümanizm, dürüstlük, bireysellik, güvenilirlik ve açıklık gibi etik ilke ve mesleki değerlerin izlediği saptanmıştır (Salminen ve diğ. 2016). Ayrıca Ergin ve arkadaşlarının (2013) Türkiye’de ebelerin etik değer ve kodlarını belirlemek amacıyla 1067 ebe ile yürüttükleri çalışmada, ebelerin etik değerlerinin daha çok anne-çocuk sağlığı,

sorumluluk ve mesleki yeterlik olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte çalışmamızda öğrencilerin bir kısmının (%16.53) etik konular olarak sıklıkla toplumsal sorunları, ebelle ilgili uygulamaları ve mesleki sorunları belirtmesi etik konuları tanımlamakta ya da kavramakta zorluk çektiklerini düşündürdü. Oelhafen ve arkadaşlarının (2017) çalışmasında da benzer şekilde ebelle öğrencilerinin etiği tanımlamada ve kavramda güçlük çektikleri saptanmıştır. Aynı çalışmada öğrencilerin etiği, kendi ahlak sistemleri ile kıyasladıkları, etik eğitimin etik yeterliğin gelişimine katkısının az olduğu ve teorik derslerin tek başına yeterli olmadığı saptanmıştır. Ebelle eğitiminde verilen etik eğitimin etkinliği, ebe öğrencilerin ve alanda çalışan ebelerin etik yeterliği ve duyarlılığı ile etik karar verme durumlarını inceleyen çalışma sonuçlarıyla da değerlendirilebilir. Ebelerin uygulamaları sırasında etik problemleri tanımlayabilmesi ve doğru karar alabilmesi için etik duyarlılıklarının yüksek olması gerekmektedir. Yapılan araştırmalarda ebelle öğrencilerinin etik duyarlılıklarının orta düzeyde olduğu saptanmış, bunun nedenleri etik eğitimin alanın uzmanları tarafından verilmemesi, teorik etik derslerinin klinik uygulamalarla pekiştirilmemesi ve etik dersinin ebelle müfredatına entegre edilmemesi olarak belirtilmiştir (Aydın ve diğ. 2017, Karaca ve Yalvaç 2016).

5.4. Öğrencilerin Etik Pozisyonlarına İlişkin Bulguların Tartışılması

Çalışmamıza katılan ebelle öğrencilerinin EPÖ idealizm alt boyutu ortalama puanı 40.54 ± 5.01 (18-50 puan aralığı), rölativizm alt boyutu ortalama puanı ise 35.42 ± 6.20 (14-50 puan aralığı) olarak belirlendi (Çizelge 4.6.). Bu sonuçlar ebelle öğrencilerinin hem idealizm hem de rölativizm puanlarının yüksek olduğunu göstermektedir. Şen ve arkadaşlarının (2015) 540 sağlık okulu öğrencileri ile yaptıkları çalışmalarında çalışma sonucumuza benzer şekilde ebelle bölümü son sınıf öğrencilerinin idealizm puan ortalamasının (4.17 ± 0.40) rölativizm puan ortalamasından (3.43 ± 0.48) daha yüksek olduğu bildirilmiştir. Abou Hashish ve Ali Awad'ın (2017) 220 akademisyen hemşireyle yaptığı çalışmada akademisyenlerin ahlaki yargı ve etik karar verirken daha yüksek idealist tutuma (92.24 ± 9.75) sahip oldukları belirlenmiştir. Hartranft'ın (2009) 215 hemşire üzerinde yaptığı çalışmasında hemşirelerin idealizm puan ortalamalarının rölativizm puan ortalamalardan yüksek olduğu saptanmıştır (sırasıyla; 70.80 ± 13.87 , 52.09 ± 16.49).

Forsyth'a göre (1980) ahlaki yargıların altında yatan iki boyuttan biri olan idealizm, doğru eylemler sonucu bireylerin her zaman istedikleri sonuca ulaşacaklarını savunur (Forsyth 1980). İdealist bireyler ahlaki bir karar verirken diğer bireylere zarar vermekten

kaçınırlar. Ceyhan ve Şahin'in (2015) çalışmasında özerkliğe saygı ilkesine değer veren katılımcıların daha idealist oldukları saptanmıştır. Çalışmamızda öğrencilerin ebellekle ilgili belirttikleri ikinci etik konu özerkliğe/bireye saygıydı (Çizelge 4.5.). Öğrencilerin idealizm puanlarının rölativizm puanlarından nispeten daha yüksek olması, bir başkasına zarar verecek davranışların her zaman yanlış olduğunu ve evrensel ahlak kurallarının her zaman geçerli olduğunu düşündüklerini göstermektedir.

Araştırmalarda bireyin ahlaki yargıları ve etik kararları üzerinde idealist tutumun rölativist tutuma göre daha güçlü etkisinin olduğu tespit edilmiştir (Henle ve diğ. 2005). İdealistlerin her zaman olası zararı önlemeyi amaçladıkları düşünülmektedir (Abou Hashish ve Ali Awad 2017; Davis ve diğ. 2001; White ve diğ. 2018). Bununla birlikte idealizm, daha iyi etik karar verme ile ilişkilendirilmiş olup idealizm düzeyleri düşük olan bireylerin daha fazla karamsar oldukları, rölativist tutumu benimseyen bireylerin ahlaki yargılarda bulunurken olumsuz yönde etkilendiği bildirilmektedir (Özbek 2012, Valentine ve Bateman 2011, White ve diğ. 2018). Bu nedenle ebellek öğrencilerinin daha idealist olmalarının etik karar vermelerini olumlu yönde etkileyeceği söylenebilir.

Sağlık dışında farklı alanlarda eğitim gören öğrenciler ile farklı ülkelerde yaşayan bireylerin etik pozisyonun değerlendirildiği araştırma sonuçlarına ulaşılmıştır. Caswell ve Gould (2008) tarafından lisans düzeyinde atletizm öğrencilerinin ve eğitimcilerinin daha idealist tutuma sahip oldukları belirlenmiştir. Bununla birlikte aynı çalışmada kadın öğrencilerin ve eğitimcilerin, erkek öğrenci ve eğitimcilerden daha yüksek idealist puanına sahip oldukları da saptanmıştır. Yapılan başka bir çalışmada Türkiye'de yaşayan bireylerin Sekiz Avrupa Birliği ülkesinde (Macaristan, Slovakya, Sırbistan, Hırvatistan, Polonya, Çek Cumhuriyeti, Estonya, Finlandiya) yaşayan bireylerden daha idealist tutuma sahip olduğu bildirilmiştir (Poór ve diğ. 2018). Forsyth ve arkadaşları (2008) tarafından 29 ülkede EPÖ kullanılarak yapılan 139 araştırmanın meta analizinde Ortadoğu ülkelerinde yaşayan bireylerin daha idealist oldukları, Türkiye'de yaşayan bireylerin diğer ülke bireyelerine göre idealizm düzeyinin daha yüksek olduğu bildirilmiştir.

Eğitim düzeyi arttıkça bireylerin idealist olma eğilimlerinin de arttığı belirtilmektedir (Eastman ve diğ. 2001). Bu doğrultuda farklı sınıflardaki ebellek öğrencilerinin etik pozisyonlarının değerlendirildiği araştırmalar planlanabilir. Bununla birlikte ebellek eğitiminin ve etik eğitimin öğrencinin etik pozisyonu üzerine etkileri araştırılabilir.

Öğrencilerin ölçekte en az katıldıkları ifadenin idealizm alt boyutu için “bir eylemin gerçekleştirilip gerçekleştirilemeyeceğine, o eylemin olumlu sonuçları ile olumsuz sonuçlarını göz önünde bulundurarak karar vermek ahlâki değildir”, rölativizm alt boyutu için “herhangi bir etik sistemin parçası olabilecek kadar önemli ahlâk ilkesi yoktur” olduğu saptandı. Ölçek alt boyutlarında öğrencilerin en fazla katıldıkları ifadenin ise idealizm için “insanlar, başkasının onur ve refahını herhangi bir biçimde tehdit edebilecek eylemlerde bulunmamalıdır”, rölativizm için “ahlâkî şeyler durumdan duruma ve toplumdan topluma değişirler” ve “kişiler arası ilişkilerde ortaya çıkan ahlâkî düşünceler öylesine karmaşıktır ki, kişilere kendi bireysel kurallarını ifade etme izni verilmelidir” olduğu tespit edildi. Burucuoğlu ve Erdoğan’ın (2016) 643 katılımcı ile yaptıkları çalışmada, araştırmamızın sonuçlarına benzer şekilde öğrencilerin idealizm için en az “bir eylemin gerçekleştirilip gerçekleştirilemeyeceğine, o eylemin olumlu sonuçları ile olumsuz sonuçlarını göz önünde bulundurarak karar vermek ahlâki değildir” ifadesine katıldıkları belirlenmiştir. Aynı çalışmada çalışma sonucumuzdan farklı olarak öğrencilerin idealizm alt boyutunda en fazla “insanlar, psikolojik veya fiziksel olarak başka birine asla zarar vermemelidir” ifadesine katıldıkları saptanmıştır. Yine bu çalışmada öğrenciler relativizm alt boyutunda en az “herhangi bir etik sistemin parçası olabilecek kadar önemli ahlâk ilkesi yoktur”, en fazla “herkes için neyin ahlâkî olduğu sorusu hiçbir zaman çözülemez; çünkü neyin ahlâkî neyin ahlâki olmadığı bireye bağlıdır” ifadelerine katıldıkları belirtilmiştir. Çalışma sonuçlarındaki bu farklılıkların nedeni örnekleme oluşturan öğrencilerin eğitim, yaş ve yaşadıkları bölgelerin kültürel farklılıklarından kaynaklandığı düşünülebilir.

Yapılan çalışmalarda bireyin yaş, cinsiyet, eğitim düzeyleri, yaşadıkları bölgeler gibi sosyo-demografik özellikleri ile etik pozisyonu arasında ilişki olduğu saptanmıştır (Hartikainen ve Torstila 2004, Oumlil ve Balloun 2009, Zeylan 2011). Çalışmamızda hiç kardeşi olmayan öğrencilerin, tek kardeşi, üç kardeşi ve dört ve üzeri kardeşi olan öğrencilerden daha az idealist oldukları belirlendi ($p=0.001$). Bununla birlikte anneleri lisansüstü eğitim alan öğrencilerin, anneleri farklı eğitim seviyesine sahip diğer öğrencilerden daha az idealist oldukları saptandı ($p=0.007$) (Çizelge 4.7.). Özyer ve Azizoğlu'nun (2010) çalışmasında annesinin eğitim düzeyi üniversite olan öğrencilerin rölativizm puanlarının annesi farklı eğitim düzeyine sahip diğer öğrencilerden daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Çalışmamızda son sınıf ebelik öğrencilerinin idealizm ve rölativizm ortalama puanları ile mezun oldukları okul (sırasıyla; $p=0.189$, $p=585$), aile yapıları (sırasıyla;

p=0.693, p=0.805), aylık gelir düzeyleri (sırasıyla; p=0.758, p=0.625), annenin çalışma durumu (sırasıyla; p=0.470, p=0.118), babanın eğitim durumu (sırasıyla; p=0.959, p=0.300) ve babanın çalışma durumu (sırasıyla; p=0.260, p=0.555) arasında istatistiksel anlamlı fark olmadığı tespit edildi (Çizelge 4.7.). Benzer şekilde Özyer ve Azizoglu'nun (2010) 17 işletmede 344 katılımcıyla yapılan çalışmasında da idealizm ve rölativizm boyutu ile katılımcıların eğitim durumları, babalarının eğitim düzeyi ve gelir durumları arasında ilişki saptanmamıştır.

Çalışmamızda ebelik bölümünü isteyerek seçen öğrencilerin daha idealist olduğu (p=0.049) saptandı. Ebelik mesleğinin daha çok kadınlar tarafından tercih edilen bir meslek olması ve kadınların erkeklere göre daha fazla idealist tutum benimsemeleri (Bass ve diğ. 1998, Hartikainen ve Torstila 2004, Poór ve diğ. 2018) çalışmamızdaki öğrencilerin daha idealist olmasının nedeni olabilir.

Çalışmamızda ebelik bölümü son sınıf öğrencilerinin idealizm ortalama puanları ile lisans eğitimi dışında etik eğitimi/kursu alma durumları arasında istatistiksel olarak bir fark tespit edildi (p=0.006). Lisans eğitimi dışında etik eğitimi/kursu almamış öğrencilerin, lisans eğitimi dışında etik eğitimi/kursu alan öğrencilere göre daha idealist oldukları belirlendi. Ayrıca ebelik eğitiminde etik eğitimin gerekli olduğunu düşünen öğrencilerin daha idealist, etik eğitimin içeriğini yeterli bulan öğrencilerin ise daha rölativist olduğu saptandı. White ve arkadaşlarının (2018) çalışmasında hemşirelik öğrencilerin %61.3'ünün lisans döneminde etik dersi aldığı, etik dersi alan ile almayan öğrencilerin idealizm puanları arasında anlamlı fark bir fark olmadığı bildirilmiştir. Etik eğitim ile öğrencilerin etik pozisyonları arasındaki ilişkiyi ortaya koyan ayrıntılı çalışmalara ihtiyaç olduğunu düşünmekteyiz.

5.5. Sınırlılıklar

Araştırmamızın bazı sınırlılıkları bulunmaktaydı. Bunlardan ilki çalışmamız sadece son sınıf ebelik öğrencileri üzerinde yürütüldüğü için çalışma sonuçlarımız tüm ebelik öğrencileri için genellemez. Araştırma bulgularının katılımcıların çalışma formuna verdikleri yanıtlar doğrultusunda elde edilmesi diğer bir araştırma sınırlılığıdır.

6. SONUÇLAR/ÖNERİLER

Türkiye’de ebelik programlarında yürütülen etik eğitimin ve ebelik öğrencilerinin etik pozisyonlarının değerlendirildiği çalışmamızda aşağıdaki sonuçlar elde edildi:

- Araştırmamıza katılan öğretim elemanlarının yaş ortalaması 41.41 ± 7.4 yılı ve hepsi kadındı. Katılımcıların çoğunluğu hemşirelik bölümü lisans programı mezunu olup (%64.7, n=11) tamamı yüksek lisans, büyük çoğunluğu ise doktora programı mezunuydu (%82.3, n=14). Öğretim elemanları lisansüstü eğitimlerini genellikle Hemşirelik Esasları, Tıp Tarihi ve Etik, Halk Sağlığı Hemşireliği ve Ebelik programlarında tamamlamıştı.
- Öğretim elemanlarının %41.1’inin (n=7) öğretim görevlisi olduğu, eğitimci olarak çalıştıkları yıl ortalamasının 15.41 ± 8.6 yıl olduğu saptandı. %76.5’i (n=13) klinik deneyimi olan öğretim elemanlarının, klinik deneyim ortalama süresinin $6.154 \pm 3,3$ yıl olduğu tespit edildi.
- Araştırmamıza katılan öğrencilerin yaş ortalaması 22.07 ± 1.6 yılı. Öğrencilerin yarısından azının (%42.9, n=488) düz lise mezunu olduğu, büyük çoğunluğunun (%84.1, n=957) çekirdek aile yapısına sahip olduğu, yaklaşık üçte birinin (%31.5, n=359) dörtten fazla kardeş sayısı olduğu ve çoğunluğunun (%69.9, n=795) gelirlerinin giderlerine eşit olduğu tespit edildi. Öğrencilerin yaklaşık yarısı (%52, n=592) anne ve yarısından azı (%41.7, n=474) babalarının ilköğretim mezunu olduğunu, büyük çoğunluğunun annesinin herhangi bir işte çalışmadığını (%80.5, n=916), babalarının ise bir işte çalıştığını ifade etti (%94, n=1070).
- Ebelik bölümü son sınıf öğrencilerin çoğunluğunun ebelik bölümünü isteyerek seçtiği (%71, n=808), büyük çoğunluğunun okudukları bölümden memnun olduğu (%88.7, n=1009) ve mezuniyet sonrası ebe olarak çalışmak istediği (%89.4, n=1017) saptandı. Mezun olduktan sonra ebe olarak çalışmak istemeyen öğrencilerin yaklaşık yarısı (%47.4, n=57) ebelik mesleğini kendisine uygun bulmadığı için başka bir meslek seçmek istediğini bildirildi.
- Öğretim elemanlarının büyük çoğunluğunun (%76.5, n=13) ve öğrencilerin yarısından fazlasının (%54.1, n=620) ebelle ilgili kongre, sempozyum ve kurs gibi etkinliklere katıldıkları belirlendi. Ebelle ilgili etkinliklere katılmama nedeni olarak öğretim elemanları yeterli zamanlarının olmamasını (%17.6, n=3), öğrenciler ise etkinlik zamanı hakkında bilgi sahibi olmamayı (%19, n=216) belirtti. Öğretim elemanlarının yarısından fazlasının (%58.8, n=10), öğrencilerin ise

üçte birinin (%29.9, n=340) ebelik ile ilgili bilimsel bir yayın takip ettiği tespit edildi.

- Araştırmamıza katılan öğretim elemanlarının lisans veya lisansüstü eğitimleri sırasında etik eğitimi aldıkları saptandı. Öğretim elemanlarının (64.7, n=11) ve öğrencilerin (%91.6, n=1042) çoğunluğunun etik ile ilgili kongre, sempozyum ve kurs gibi herhangi bir bilimsel etkinliğe katılmadıkları tespit edildi. Her iki grup katılımcı bilimsel etkinliğe katılmama nedeni olarak sıklıkla etkinlik zamanı hakkında bilgi sahibi olmamayı (sırasıyla; %29.4, n=5; %56.3, n=641) ve bütçelerinin yeterli olmamasını (sırasıyla; %11.8, n=2; %13.6, n=155) ifade etti. Öğretim elemanlarının yarıdan fazlasının etik ile ilgili bilimsel bir yayın takip ettiği (%58.8, n=10), öğrencilerin ise tamamına yakınının (%96.2, n=1095) etik ile ilgili herhangi bilimsel bir yayın takip etmedikleri saptandı.
- Öğretim elemanlarının tümünün, ebelik eğitiminde etik eğitimin gerekli olduğunu ve etik eğitimin alanında uzman kişi tarafından verilmesi gerektiğini düşündükleri, büyük çoğunluğunun (%76.5, n=13) güncel olan etik eğitim içeriğini yeterli buldukları belirlendi. Son sınıf ebelik öğrencilerinin tamamına yakını ebelik eğitiminde etik eğitiminin gerekli olduğunu (94.6, n=1077) ve eğitimin etik alanında uzman bir kişi tarafından verilmesi gerektiğini (%96.4, n=1097), yarısından fazlası ise verilen etik eğitimin süresinin (%58.3, n=664) ve alınan etik eğitimin içeriğinin yeterli olduğunu (%54.5, n=620) düşündükleri saptandı.
- Çalışmanın yürütüldüğü ebelik okullarının büyük çoğunluğunda (%87.5, n=14) etik dersinin zorunlu, ayrı bir ders olarak (%94.1, n=16), yarıdan azında üçüncü eğitim öğretim yılında (%41.2, n=7), çoğunluğunda bir dönem (%62.5, n=10), tümünde haftada iki saat teorik ders şeklinde verildiği belirlendi. Öğretim elemanlarının yine çoğunluğu ideal olan etik dersinin haftalık iki saat teorik ders şeklinde (%66.7, n=10), büyük çoğunluğu ayrı bir ders olarak (%94.1, n=16), zorunlu (%92.3, n=12), üçte birinden fazlası üçüncü eğitim öğretim yılında (%35.7, n=5), yarıdan azı bir ve iki dönem (%42.9, n=6) olarak verilmesi gerektiğini bildirdi. Ayrıca bir öğretim elemanı tarafından ebelikte etik dersinin diğer uygulama derslerinin içinde haftada bir saat uygulama şeklinde yapılmasının konuların pekiştirilmesi açısından önemli olduğu belirtildi.

- Öğretim elemanları, ebelik programlarında etik dersin isminin daha çok Ebelik Tarihi ve Etik/Deontoloji (%41.1, n=7) olduğunu bildirdi. Öğretim elemanları ideal olan etik dersinin adını ise Ebelikte Etik (%36.4, n=4) olarak belirtti.
- Çalışmamıza katılan öğretim elemanlarının öğrencilere öncelikli olarak benimsetmeye çalıştıkları etik değerler daha çok adalet, eşitlik, özerkliğe/bireye saygı, zarar vermeme ve yararlılık olduğu tespit edildi. Öğrencilerin ebelle ilgili olduğunu düşündükleri etik konuların sıklıkla mahremiyet, bireye/özerkliğe saygı, zarar vermeme/kötü davranmama, yararlılık ilkeleri ile hasta ve çalışan hakları olduğu belirlendi.
- EPÖ’de toplam 20 madde için Cronbach α kat sayısı 0.82, idealizm alt boyutunun Cronbach α katsayısı 0.78 rölativizm alt boyutunun Cronbach α katsayısı ise 0.78 olarak saptandı.
- Öğrencilerin Etik Pozisyon Ölçeği ile rölativizm ve idealizm alt boyut puan ortalaması sırasıyla; 75.96±9.32, 35.42±6.20 ve 40.54±5.01 olarak saptandı. Buna dayanarak ebellek son sınıf öğrencilerinin etik pozisyonunun idealizm eğiliminde olduğu belirlendi.
- Öğrencilerin ölçeğin alt boyutlarında en az katıldıkları ifadenin idealizm için “bir eylemin gerçekleştirilip gerçekleştirilemeyeceğine, o eylemin olumlu sonuçları ile olumsuz sonuçlarını göz önünde bulundurarak karar vermek ahlâki değildir”, rölativizm için “herhangi bir etik sistemin parçası olabilecek kadar önemli ahlâk ilkesi yoktur” olduğu saptandı. Ölçek alt boyutlarında öğrencilerin idealizm için “insanlar, başkasının onur ve refahını herhangi bir biçimde tehdit edebilecek eylemlerde bulunmamalıdır”, rölativizm için “ahlâkî şeyler durumdan duruma ve toplumdan topluma değişirler” ve “kişiler arası ilişkilerde ortaya çıkan ahlâkî düşünceler öylesine karmaşıktır ki, kişilere kendi bireysel kurallarını ifade etme izni verilmelidir” ifadelerine en fazla katıldıkları tespit edildi.
- Hiç kardeşi olmayan ebellek öğrencilerinin idealizm ortalama puanlarının farklı sayıda kardeşe sahip öğrencilerden daha düşük olduğu tespit edildi (p=0.001). Annesi lisans üstü eğitim almış olan öğrencilerin idealizm ortalama puanları annesi farklı eğitim düzeyine sahip öğrencilerden daha düşük olduğu saptandı (p=0.007).
- Ebellek bölümünü isteyerek seçen (p=0.049), lisans eğitimi dışında etik eğitimi/kursu almayan (p=0.006), ebellek eğitiminde etik eğitimini gerekli bulan

($p=0.048$) ebelik öğrencilerinin idealizm ortalama puanlarının daha yüksek olduğu belirlendi.

- Ebelikte etik eğitimin içeriğini yeterli bulan öğrencilerin rölativizm ortalama puanlarının, etik eğitimin içeriğini yeterli bulmayan öğrencilerden daha yüksek olduğu tespit edildi ($p=0.047$).

Çalışma sonuçlarımıza dayanarak;

Öncelikle etik uzmanları, ebe akademisyenler ve profesyonel ebeler tarafından ebelik lisans eğitiminde etik eğitimin amaç, içerik ve eğitimin asgari standartlarının belirlenmesi,

Ebelikte etik dersi yürüten öğretim elemanlarının etik yeterliklerini geliştirecek etik eğitim programları düzenlenmesi,

Ebelikte etik eğitimin belirlenen hedef ve içeriği doğrultusunda öğrenen merkezli, takım temelli öğrenme, yüksek duyarlılık simülasyon senaryoları ve elektronik öğrenme gibi yenilikçi eğitim yöntemlerinin kullanıldığı etik eğitim programlarının geliştirilmesi; geliştirilen etik eğitim programlarının ebelik eğitim sürecinin tamamına yayılarak yürütülmesi ve etkinliğinin değerlendirilmesi önerilebilir.

Bununla birlikte çalışma sonuçlarımızı öncelikle ebelik eğitiminin niteliğini geliştirme önceliği olan ebelik mesleği dernekleri ile paylaşarak ebelikte etik eğitiminin niteliğinin artırılmasına ve geliştirilmesine katkı sağlamayı planlıyoruz.

Çalışmamız sonucunda ileri araştırmalara ihtiyaç olduğu ortaya çıkmıştır. Ebelik lisans eğitiminde etik eğitimin ders içeriğini, öğrenme/öğretme yöntemleri ve değerlendirme ölçütlerini belirleyen ve öğrencilerin ebelik eğitiminde verilen etik eğitiminin içeriğini yeterli bulmama nedenlerini ortaya çıkaran ayrıntılı çalışmalar planlanabilir. Ebelik öğrencilerinin akademik yıla göre etik pozisyonlarının değerlendirilmesi, etik eğitimin öğrencilerin etik pozisyonu üzerine etkisini belirlemede yardımcı olabilir.

KAYNAKLAR

Abou Hashish EA, Ali Awad NH. Relationship between Ethical Ideology and Moral Judgment: Academic Nurse Educators' Perception. *Nursing Ethics*. 2017; September, 1-14. (DOI: 10.1177/0969733017722825)

ACME. Gap Analysis of ACME and ICM Global Education Standards. *Accreditation Commission for Midwifery Education*. 2013.

ACNM, 2011. Definition Of Midwifery and Scope of Practice of Certified Nurse- Midwives and Certified Midwives. *American College of Nurse-Midwives*. Erişim: 20.10.2018
[http://www.midwife.org/ACNM/files/ACNMLibraryData/UPLOADFILENAME/00000000266/Definition of Midwifery and Scope of Practice of CNMs and CMs Dec 2011.pdf](http://www.midwife.org/ACNM/files/ACNMLibraryData/UPLOADFILENAME/00000000266/Definition%20of%20Midwifery%20and%20Scope%20of%20Practice%20of%20CNMs%20and%20CMs%20Dec%202011.pdf).

ACNM. Core Competencies for Basic Midwifery Practice. *American College of Nurse Midwives Core Competencies*, 2012; July, 1–8.

ACNM, 2018. Become a Midwife. *American College of Nurse-Midwives*. Erişim: 11.10.2018
<http://www.midwife.org/>.

Adıgüzel O, Tanrıverdi H, Sönmez Özkan D. Mesleki Profesyonellik ve Bir Meslek Mensupları Olarak Hemşirelik Örneği. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 2011; 9(2): 235-259

Akbaş M. Hemşirelik Eğitiminde Etik. Doktora Tezi. Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Tıp Tarihi ve Etik Anabilim Dalı, 2010.

Al-Khatib JA, Robertson CJ, D'Auria S, ve diğ. Business ethics in the Arab Gulf States: A three-country study. *International Business Review*, 1996; 11 (2002) 97–111

AME, 2018. About Us. *Association of Midwifery Educators*. Erişim: 11.10.2018
<http://www.associationofmidwiferyeducators.org/about-us/>.

Aydın Er R. Hemşirelik Eğitiminde Etik Eğitimi: Mevcut Durum, Sorun Ve Öneriler. 3. Uluslararası Sosyal Beşeri ve Eğitim Bilimleri Kongresi. 2018

Aydın E. Tıp Etiğine Giriş (Birinci Baskı). Pegem A Yayıncılık, Ankara, 2001.

Aydın Y, Adıgüzel A, Altun Topal E. Ebe ve Hemşirelerin Bilimsel Çalışmalara Yönelik Tutumlarının Belirlenmesi. *Journal of Human Rhythm* 2015; 1(4): 168–75.

Aydın Y, Dikmen Y, Kalkan SC. Ebelik Öğrencilerinin Hasta Bakım Uygulamalarında Etik Duyarlılıklarının İncelenmesi. *Journal of Contemporary Medicine*, 2017; 7(2): 168–168.
<http://dergipark.gov.tr/doi/10.16899/gopctd.326664>.

Aygün F. Ebelik Mesleğinin Temel Boyutları, Fonksiyonları, Çalışma İlkeleri ve Örgütlenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Yönetimi Anabilim Dalı, 2014

Bakır U. Reklamda Cinsellik Ve Tüketici: Bireysel Ahlaki İdeolojinin Reklamda Cinselliğin Kullanımına Yönelik Tutumlara Etkisi. *Erciyes İletişim Dergisi* 2013; 3(1): 1430.

Barnawi N, Richter S, Habib F. Midwifery and Midwives: A Historical Analysis 1. *Journal of Research in Nursing and Midwifery (JRNM)* 2013; 2(8): 2315–2568.

Barnett T, Bass K, Brown G. Ethical Ideology and Ethical Judgement Regarding Ethical Issues in Business. *Journal of Business Ethics* 1994; 13(6): 469–80.

Bass K, Barnett T, Brown G. The Moral Philosophy of Sales Managers and Its Influence on Ethical Decision Making. *Journal of Personal Selling and Sales Management*, 1998; 18(2): 1-17

Bekmezci H, Özkan H. Ebelik Uygulamalarında Mahremiyetin Önemi. *Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi* 2015; 2(1): 113–24.

Bijani M, Tehranineshat B, Torabizadeh C. Nurses', Nursing Students', and Nursing Instructors' Perceptions of Professional Values: A Comparative Study. *Nursing Ethics*, 2017; September. (DOI: <https://doi.org/10.1177/0969733017727153>)

Birden B, Yılmaz Gören Ş, Yaşar Soydan N ve diğ. Klinik Öncesi Dönemde Verilen Etik Eğitiminin Klinik Döneme Uygunluğu Açısından İrdelenmesi. *Türkiye Biyoetik Dergisi (Turkish Journal of Turkish Bioethics)*, 2015; 2(1): 47–62.

Boozaripour M, Abbaszadeh A, Shahriari M ve diğ. Ethical Values in Nurse Education Perceived by Students and Educators. *Nursing Ethics*, 2018; 25(2): 253–63.

Brückner G. Working Group on 'Public Health Statistics'. Health and food safety statistics. 2006; November, (352).

Burucuoğlu M, Erdoğan E. Etik Pozisyon Ölçeğinin Geçerlilik ve Güvenilirliğine İlişkin Bir Çalışma. *Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 2016; 1(3): 7–15.

Butler MM, Hutton EK, McNiven PS. Midwifery Education in Canada. *Midwifery*, 2016; 33: 28–30.

Büyükyılmaz O, Gürkan S. Mesleki Tükenmişliğin Muhasebe Meslek Mensuplarının Etik Tutumları Üzerindeki Etkisi. *Mali Çözüm Dergisi* 2014; Temmuz-Ağustos, 129-148.

Bryar B, Sinclair M (Ed.) Ebelik Uygulamaları için Teori, Palgrave Macmillan Second Edition, 2011, London, 2. Baskı. Çev Ed. Nazan Tuna Oran, Hafize Öztürk Can, Alter Yayıncılık, Ankara, 2017.

Byrne J, Straub H, Digiovanni L ve diğ. Evaluation of Ethics Education in Obstetrics and Gynecology Residency Programs. *American Journal of Obstetrics and Gynecology*, 2015; 212(3): 397.e1-397.e8. (<http://dx.doi.org/10.1016/j.ajog.2014.12.027>.)

Çakır Koçak Y, Öztürk Can H, Yücel H ve diğ. Türkiye'de Ebelik Bölümlerinin Akademik ve Fiziki Profili. *Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi*, 2017; 4(2): 88–97. <http://dergipark.gov.tr/doi/10.17681/hsp-dergisi.293047>.

Caswell SV, Gould TE. Individual Moral Philosophies and Ethical Decision Making of Undergraduate Athletic Training a Students and Educators. *Journal of Athletic Training*, 2008; 43(2): 205–14.

Ceyhan B, Sahin N. Pre-Service Science Teachers Opinions about Ethical Principles and the Investigation of Their Moral Values. *Oxidation Communications*, 2015; 38(1A): 423–33.

Çiçek E. Ebelik Son Sınıf Öğrencilerinin Ebelerin Görev Tanımları ve Yeterlilik Alanlarına Göre Kendilerini Değerlendirmeleri. Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 2013.

Civaner M, Sarıkaya Ö, Balcıoğlu H. Uzmanlık Eğitiminde Tıp Etiği. *The Anatolian Journal of Cardiology*, 2009; 9: 132–38.

Clark T. Global Midwifery Education Collaborations: Translating Knowledge into Ethical Action. *Journal of Midwifery and Women's Health*, 2013; 58(4): 363–67.

Claudot F, Alla F, Ducrocq X, Coudane H. Teaching Ethics in Europe. *Journal of Medical Ethics*, 2007; 33(8): 491–95.

Çobanoğlu N. Felsefedeki Etikten Tıbbi Etiğe. Kuramsal ve Uygulamalı Tıp Etiği, Efil Yayınevi, Ankara, 2009; 9–21.

Daşdibi Beydilli E. Ebeliğin Dünü ve Bugünü (Birinci Basım), Alter Yayıncılık, Ankara, 2013.

- Davis MA, Andersen MG, Curtis MB. Measuring Ethical Ideology in Business Ethics: A Critical Analysis of the Ethics Position Questionnaire. *Journal of Business Ethics*, 2001; 32(1): 35–53.
- Demirhan Erdemir A. Etiğin ve Deontolojinin Anlamları, Etiğin Çeşitleri ve Etik Kavramlar. Tıpta Etik ve Deontoloji (Yirmibirinci Yüzyılda) Nobel Tıp Yayıncılık, İstanbul, 2011; 67–83.
- Demir Dikmen Y, Yönder M, Yorgun S ve diğ. Hemşirelerin Profesyonel Tutumları ile Bunu Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2014;17(3): 158-164
- Dinç A, Cangöl E, Sögüt S. Ebelik Öğrencilerinin Mesleki Tercih Hakkında Düşünceleri. *Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 2017; 2(2): 15–23.
- Dinç L, Görgülü RS. Teaching Ethics in Nursing. *Nursing Ethics*, 2002; 9(3): 259–68.
- Durgun SK, Şen S, Tayhan E. Ulusal ve Uluslararası Ebelik Etik Kodları. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 2018; 5(4):218-223
- Dünya Sağlık Örgütü. Education Material for Teachers of Midwifery. *World Health Organization*, 2014;12: 75.
- Dünya Sağlık Örgütü, 2018. Definition of Midwifery. World Health Organization. Erişim: 12.09.2018 <http://www.who.int/topics/midwifery/en/>.
- Eastman, JK, Eastman KL, Tolson M.. The Relationship between Ethical Ideology and Ethical Behavior Intentions: An Exploratory Look at Physicians' Responses to Managed Care Dilemmas. *Journal of Business Ethics*, 2001;31(3): 209–24.
- Ebeler Derneği, 2016. Ebeliğin Tarihçesi. Erişim: 09.09.2018 http://www.turkebelerdernegi.com/index.php?option=com_content&task=view&id=27&Itemid=0.
- Ergin A, Özcan M, Acar Z, Ersoy N, Karahan N. Determination of National Midwifery Ethical Values and Ethical Codes: in Turkey. *Nursing Ethics*. 2013; Nov. 20(7):808-18.
- Ertekin Pınar Ş, Cesur B, Duran Ö ve diğ. Ebelik Öğrencilerinin Mesleki Profesyonellikleri ve Etkileyen Etmenlerin İncelenmesi. *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 2013;8(23): 19–37.
- Ertekin Pınar Ş, Yıldırım G, Duran Ö. Ana Çocuk Sağlığı Hizmetlerinde Kilit Rolde Olan Ebe Adaylarının Güdülenmeleri Yeterli Mi? Bir Anket Çalışması. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 2014;11(404): 22–31.
- European Union. Directive on the Recognition of Professional Qualifications. *Official Journal of the European Union*, 2005; (255): 22–142.
- Ferreira-Padilla G, FerrándezAntón T, Lolas-Stepke F ve diğ. Ethics Competences in the Undergraduate Medical Education Curriculum: The Spanish Experience. *Croatian Medical Journal* 2016;57(5): 493–503.
- Forsyth, DR. A Taxonomy of Ethical Ideologies. *Journal of Personality and Social Psychology* 1980;39(1): 175–84.
- Forsyth, DR, Berger RE. The Effects of Ethical İdeology on Moral Behavior. *The Journal of Social Psychology*, 1982;117: 53–56.
- Forsyth, DR, O'Boyle EH, McDaniel MA. East Meets West: A Meta-Analytic Investigation of Cultural Variations in Idealism and Relativism. *Journal of Business Ethics*, 2008; 83(4): 813–33.
- Foster, IR, Lasser J. Ebelik Uygulamalarında Profesyonel Etik. Jones and Bartlett Publishers.2011. Çev. Nermin Ersoy, Müesser Özcan, Ayla Ergin, Nobel Akademik Yayıncılık, 2015.
- Gilkison A, Pairman S, McAra-Couper J ve diğ. Midwifery Education in New Zealand: Education, Practice and Autonomy. *Midwifery*, 2016;33: 31–33.

Goode K, Katz Rothman B. African-American Midwifery, a History and a Lament. *The American Journal of Economics and Sociology* 2017; 76(1): 65–94.

Görgülü RS, Dinç L. Ethics in Turkish Nursing Education Programs. *Nursing Ethics*, 2007;14(6).

Gügerçin U, Ay Ü. Etik Konunun Örgütsel Vatandaşlık Davranışı Üzerindeki Etkisi : Etik Konum Kuramı Çerçevesinde Bir Analiz. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2016; 19(32): 34–46.

Güner S, Yurdakul M, Yetim N. Türkiye’de Ebelik Mesleğinin Sorunlarına Akademik Bakışı Yansıtan Nitel Bir Çalışma. *Journal of Higher Education and Science*, 2015; 5(1): 80-87

Gügerçin U, Ay Ü. Etik Konum Ölçeği’nin Faktör Analitik Yapısı: Banka Çalışanları Üzerine Bir Araştırma. *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2017;35(4): 53–78.

Güven T. Tıp Etiği Açısından Meslek Ve Profesyonellik Kavramlarının İncelenmesi. *Hacettepe Tıp Dergisi*, 2009; 40, 84-88.

Halldorsdottir S, Karlsdottir S, The Primacy of the Good Midwife in Midwifery Services: An Evolving Theory of Professionalism in Midwifery. *Scandinavian Journal of Caring Sciences*, 2011; 25: 806-817. doi:10.1111/j.1471-6712.2011.00886.x

Hartikainen O, Torstila S. Job-Related Ethical Judgment in the Finance Profession. *Journal of Applied Finance*, 2004;14(1): 62–76.

Hartranft, SR. The Effect of Ethical Ideology and Professional Values on Registered Nurses’ Intentions to Act Accountably. University of South Florida Scholar Commons. Graduate School Thesis (PhD), 2009.

Henle CA, Giacalone RA, Jurkiewicz CL. The Role of Ethical Ideology in Workplace Seviance. *Journal of Business Ethics*, 2005;56(3): 219–30.

Huang CC, Lu LC, You CS ve diğ. The Impacts of Ethical Ideology, Materialism, and Selected Demographics on Consumer Ethics: An Empirical Study in China. *Ethics and Behavior*, 2012; 22(4): 315–31.

ICM, 2005. International Definition of a Midwife. International Confederation of Midwives Erişim: 10.09.2018

<http://www.internationalmidwives.org/index.php?module=ContentExpress&func=display&ceid=9&bid=22&btitle=ICM Documents&meid=11>.

ICM, 2008. International Code of Ethics for Midwives. : 1–3. Erişim: 12.08.2018

http://www.internationalmidwives.org/assets/uploads/documents/CoreDocuments/CD2008_001 V2014 ENG International Code of Ethics for Midwives.pdf.

ICM, 2013. Global Standards for Midwifery Education. International Confederation of Midwives 2010; 1–9. Erişim: 12.08.2018

ICM, 2018. Essential Competencies for Midwifery Practice. The International Confederation of Midwives: 9. Erişim: 10.11.2018

Karaca Saydam B. Profesyonel Bir Meslek Olarak Türkiye ' de Ebelik. *Sağlık ve Toplum Dergisi*, 2015; 25(1): 3-9.

Karaca T. Hemşirelik Öğrencilerinin Ahlaki Duyarlılıklarının İncelenmesi. *Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi*, 2018; 5(1): 24–30.

Karaca T, Yalvaç S. Ebelik Öğrencilerinin Etik Duyarlılıklarının İncelenmesi. *Uluslararası Hakemli Kadın Hastalıkları ve Anne Çocuk Sağlığı Dergisi Yaz Dönemi*, 2016; (6): 48–48.

Karaçam Z, Güleç T. Yeni Mezun ve Öğrenci Ebelerin Kendilerini Hemşire Olarak Tanıtma Nedenleri. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 2016; 32 (2) :11 -24.

- Koo OH, Ryu YM, Kim MS. Effects of Ethics Education on Ethical Values in Nursing Students. *Journal of Engineering and Applied Sciences*, 2018;13(2): 2903–8.
- Kulju K, Stolt M, Suhonen R ve diğ. Ethical Competence: A Concept Analysis. *Nursing Ethics* 2016;23(4): 401–12.
- Lantz MS, Bebeau MJ, Zarkowski P. The Status of Ethics Teaching and Learning in U.S. Dental Schools. *Journal of Dental Education*, 2011;75(10): 1295–1309.
- Lechasseur K, Legault A, Caux C. Ethical Competence : An Integrative Review. *Nursing Ethics*, 2018; 25(6): 694–706.
- Lee MY, Johnson KKP. Effects of Ethical Ideologies on the Korean Consumers' Perceptions and Purchase Intentions of Fashion Counterfeits. *Journal of the Korean Society of Clothing and Textiles* 2007; 31(12): 1793–1802.
- Luyben A, Barger M, Avery M ve diğ. Exploring global recognition of quality midwifery education: Vision or fiction?. *Women and Birth*, 2017; Volume 30, Issue 3, 184-192
- Macdonald S, Johnson G. Mayes' Midwifery. (15th ed.) London, UK: ELSEVIER. 2017
- MANA. 2014. Midwives Alliance Core Competencies. Midwives Alliance of North America. Erişim: 10.10.2018 <https://mana.org/resources/core-competencies>.
- Manson, HM, Satin D, Nelson V. Ethics Education in Family Medicine Training in the United States: A National Survey. *Family medicine* , 2014;46(1): 28–35.
- Mattick K, Bligh J, Mattick K. Teaching and Assessing Medical Ethics: Where Are We Now? *J Med Ethics* 2006;32: 181–85.
- MEAC. 2018. “MEAC’s Mission and Purpose.” The Midwifery Education Accreditation Council. Erişim: 12.10.2018 <http://meacschools.org/about-meac/>.
- Megregian M. Ethics Education in Midwifery Education Programs in the United States. *Journal of Midwifery {&} Women's Health* , 2016;61(5): 586–92.
- Merriam-Webster. 2018. “Definition of Midwife.” Erişim: 10.09.2018 <https://www.merriam-webster.com/dictionary/midwife>.
- Molewijk AC, Abma T, Stolper M, ve diğ. Teaching Ethics in the Clinic. The Theory and Practice of Moral Case Deliberation. *Journal of Medical Ethics*, 2008; 34(2): 120–24.
- Monteverde S. Undergraduate Healthcare Ethics Education, Moral Resilience, and the Role of Ethical Theories. *Nursing Ethics* 2014; 21(4): 385–401.
- NMBI, Code of Professional Conduct and Ethics for Registered Nurses and Registered Midwives. *Nursing and Midwifery Board of Ireland* 2014; (December): 1–33.
- Nursing and Midwifery Board of Australia. Code of Ethics for Midwives in Australia. *Nursing and Midwifery Board of Australia*, 2008; 1–16.
- Oelhafen S, Hölzli U, Häsänen M ve diğ. Increasing Midwives' Ethical Competence : A European Educational and Practice Development Project. *International Journal of Ethics Education* 2017; 147–60.
- Oumlil AB, Balloun JL. Ethical Decision-Making Differences between American and Moroccan Managers. *Journal of Business Ethics* 2009; 4(4): 457–78.
- Oxford Dictionaries. 2017. “Definition of Midwife.” Erişim: 10.10.2018 <https://www.oxforddictionaries.com/>

Oxford Dictionaries, 2018. "Definition of Ethics." Erişim: 18.10.2018
<https://www.oxforddictionaries.com/>

Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sistemi, 2013. Yükseköğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzu.
Erişim: 05.04.2017
<https://www.osym.gov.tr/TR,876/2013-osys-yuksekogretim-programlari-ve-kontenjanlari-kilavuzu.html>

Özbek V. Askeri Bağlamda Sağlık Hizmetlerinin Etik Boyutu. *TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni* 2012; 4(1): 37–45.

Özbek V, Özer G, Aydın K. İşletme Öğrencilerinin Dindarlık Düzeyleri ve Etik Niyetlerinin Pazarlama Etiği Bağlamında Değerlendirilmesi. *Business and Economics Research Journal*, 2013; 4(3): 111–29.

Özlem, D. Etik, Ahlak Felsefesi. Notos Kita. ed. Kaan Özkan. İstanbul, 2015.

Özyer K, Azizoglu Ö. Denetçilerin Etik Pozisyon, Hile, Sorumluluk ve Nepotizm Algılarının Denetçi Bağımsızlığına Etkisi: Bağımsız Denetçiler Üzerinde Bir Araştırma. *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2010; 6(2): 59–84.

Özyer K, Azizoglu Ö. Demografik Değişkenlerin Kişilerin Etik Tutumları Üzerindeki Etkileri. *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi* 2010; 6(2): 59–84.

Park M, Kjervik D, Crandell J ve diğ. The Relationship of Ethics Education to Moral Sensitivity and Moral Reasoning Skills of Nursing Students. *Nursing Ethics*, 2012;19(4): 568–80.

Poór J, Abdulkerim Y, Ahmet B ve diğ. Comparative Business Ethics – Idealism and Relativism in Light of Empirical Researches in Eight CEE Countries, Finland, and Turkey. *International Journal of Management Science and Business Administration*, 2018; 4(5): 23–33.

Salminen L, Stolt M, Metsämäki R ve diğ. Ethical Principles in the Work of Nurse Educator-A Cross-Sectional Study. *Nurse Education Today* , 2016;36: 18–22. <http://dx.doi.org/10.1016/j.nedt.2015.07.001>.

Sökmen Y. Ebelerin Mesleki Profesyonel Tutumları ve Etkileyen Faktörler. Yüksek Lisans Tezi. Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 2018.

Svensson, Göran, and Greg Wood. 2016. "Corporate Ethics and Trust in Intra-corporate Relationships: An In-depth and Longitudinal Case Description." *Employee Relations* 26(13): 320–36.

Swaidan, Ziad, Scott J. Vitell, and Mohammed Y.A. Rawwas. 2003. "Consumer Ethics: Determinants of Ethical Beliefs of African Americans." *Journal of Business Ethics* 46(2): 175–86.

Şen E, Alp Dal N, Üstün Ç ve diğ. Evaluation of School of Health Students' Ethics Position in Turkey. *Nursing Ethics*, 2015;1–13.

T.C. Sağlık Bakanlığı. 2014. Sağlık İstatistikleri Yıllığı. Sağlık Araştırmaları Genel Müdürlüğü Erişim: 24.10.2018 <https://dosyasb.saglik.gov.tr/Eklenti/5119,yilliktrpdf.pdf>

T.C. Sağlık Bakanlığı. 2014. "Sağlık Meslek Mensupları İle Sağlık Hizmetlerinde Çalışan Diğer Meslek Mensuplarının İş Ve Görev Tanımlarına Dair Yönetmelik." : Sayı : 29007.

Tansey R, Gene B, Michael RH ve diğ. Personal Moral Philosophies and the Moral Judgments of Salespeople. *Selling & Sales Management* 1994; 14(1): 59–75.

The European Midwives Liaison Committee. 2001. Midwifery in Europe. Netherlands.

Thompson, Faye E. 2013. "Moving From Codes Of Ethics To Ethical Relationships For Midwifery Practice." *Nursing Ethics* 9(5): 522–36.

Toker E, Aktaş S. İngiltere ' de Ebelik. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*, 2009; 2(3), 89-97

- Tunalı, İsmail. Felsefeye Giriş. Altın Kitap Yayıncılık. İstanbul.. 2009
- Turan, Ayça et al. 2010. Yükseköğretimde Yeniden Yapılanma: 66 Soruda Bologna Süreci Uygulamaları. ed. Armağan Erdoğan. Ankara: Yüksek Öğretim Kurulu.
- Türk Dil Kurumu. 2018. “Ebe Tanımı.” Erişim: 15.10.2018
http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5ae9944bc44d59.14642105.
- Türk Dil Kurumu. 2019. “Profesyonel Tanımı.” Erişim: 15.01.2019
http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5c497c3f2f4629.36605419
- TYYÇ, 2011. “Türkiye Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi.” T.C. Yükseköğretim Kurulu.
<http://www.tyyc.sakarya.edu.tr/>. Erişim: 16.10.2018
- Ülman YI. Etik, Biyoetik, Hukuk: Temel Kavramlar ve Yaklaşımlar. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2010;1(1): 1–4.
- Ünsar S, Akgün M, Kostak S ve diğ. “Hemşirelerin Kendini Gerçekleştirme Düzeyleri ve Etkileyen Etmenler, *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi*, 2011; 4(1): 2–6.
- Valentine SR, Bateman CR. The Impact of Ethical Ideologies, Moral Intensity, and Social Context on Sales-Based Ethical Reasoning. *Journal of Business Ethics* 2011, 102(1): 155–68.
- Walker D, Lannen B, Rossie D. Midwifery Practice and Education: Current Challenges and Opportunities. *The Online Journal of Issues in Nursing*, 2014;19(2).
- White, JH, Griswold Peirce A, Jacobowitz W. The Relationship amongst Ethical Position, Religiosity and Self-Identified Culture in Student Nurses. *Nursing Ethics*, 2018;1-15
2018096973301879273. <http://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0969733018792738>.
- Yazıcı A, Yazıcı S. Etik Durum Ölçeği'nin Geçerlilik Güvenilirlik Çalışması. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi* 2010; 8(4): 1001–17.
- Yıldırım G, Kadioğlu S. Etik ve Tıp Etiği Temel Kavramları. *Cumhuriyet Üniversitesi Fakültesi Dergisi*, 2007; 29(2): 7–12.
- Yıldırım G, Koçkanat P, Duran Ö. Ulusal Ebelik Kodları ve Meslek Değerleri. *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi* 2014; 148–54.
- YÖK, 2008. “Doktorluk, Hemşirelik, Ebelik, Diş Hekimliği, Veterinerlik, Eczacılık ve Mimarlık Eğitim Programlarının Asgari Eğitim Koşullarının Belirlenmesine Dair Yönetmelik.” Yükseköğretim Kurulu, Resmi Gazete. Erişim: 14.11.2018
http://www.yok.gov.tr/web/guest/icerik/-/journal_content/56_INSTANCE_rEHF8BIsfYRx/10279/18093.
Erişim: 19.11.2018
- YÖK, 2016. “Mezuniyet Öncesi Ebelik Ulusal Çekirdek Eğitim Programı (EUÇEP).” Yüksek Öğretim Kurumu. Erişim: 19.11.2018
- YÖK, Yükseköğretim Bilgi Sistemi. Bölüm İsmine Göre Öğretim Elemanı Sayıları Raporu, 2018. Erişim: 12.12.2018 <https://istatistik.yok.gov.tr/>.
- Yükseköğretim Kurumu. Yükseköğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzu 2013. Erişim: 15.04.2017
- Yörük S. Dünya’da Ebelik Eğitimi. *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 2016; 6(1): 46–50.
- Yurtsal ZB, Biçer S, Duran Ö, ve diğ. Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik 1. ve 4. Sınıf Öğrencilerinin Mesleğe İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi. *Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 2014; 2(2): 13–16.
- Yücel Ü, Ekşioğlu A, Demirelöz M. Türkiye’de Ebelik Lisansüstü Eğitim Profilinin İncelenmesi. *International Journal of Human Sciences*, 2016;10(1): 1342-1354

Yücel Ü, Ünal İ, Özdemir T. Ebelik Öğrencilerinin Profesyonel Değer Algılarının Belirlenmesi. *Medical Sciences*, 2018; 13(4): 94-104.

Zeylan U. Advertising Ethics and Regulation: Consumer Attitudes, Behaviour and Ethical Ideologies. Tez. İstanbul Bilgi Üniversitesi İletişim Fakültesi, 2011.

Zondag L, Cadee F, De Geus M. Midwifery in The Netherlands. *Bmj* 2017;305(6862): 1155–1155.

ÖZGEÇMİŞ

1. Bireysel Bilgiler:

- **Adı Soyadı** : Suzi ÖZDEMİR
- **Doğum yeri ve tarihi** : BOLU – 09.06.1989
- **Uyruğu** : T.C
- **Medeni Durumu** : Bekar
- **Çalıştığı kurum** : Kocaeli Üniversitesi
- **İletişim Adresi ve telefonu** : Malta Mah. Gökdemir Cad. 3. Ada A21 Blok D:3
İzmit/Kocaeli

2. Eğitim Bilgileri

- **Lisans** : Sakarya Üniversitesi Sağlık Yüksek Okulu Ebelik Bölümü (2007-2011)
- **Lise** : Bolu Atatürk Süper Lisesi (2004-2007)
- **İlköğretim** : Bolu Kültür İlköğretim Okulu (1997-2004)
- **Yabancı dil** : İngilizce

3. Unvanları

- Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü Araştırma Görevlisi, 2018

4. Mesleki Deneyimler

- Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü Araştırma Görevlisi, 2018-halen
- Kocaeli Üniversitesi Araştırma ve Uygulama Hastanesi / Kadın Hastalıkları ve Doğum Servisi, 2016-2018
- Kocaeli Üniversitesi Araştırma ve Uygulama Hastanesi / Romatoloji & VİP Servisi, 2014-2016
- Kocaeli Üniversitesi Araştırma ve Uygulama Hastanesi / Transplantasyon & Hematoloji Servisi, 2013-2014
- Kocaeli Üniversitesi Araştırma ve Uygulama Hastanesi / Gastroloji Nefroloji Servisi, 2012-2013
- Özel Sakarya Adatıp Hastanesi / Ameliyathane, 2011-2012

5. Üye Olduğu Bilimsel Kuruluşlar

- Ebeler Derneği, 2016

6. Bilimsel Etkinlikler

Katıldığı Bilimsel Toplantılar:

- 1. Uluslararası Ebelik Eğitim Araştırma Geliştirme (EBEARGE) Kongresi, 07-09 Kasım 2018, İzmir (Katılımcı)
- 2. Uluslararası Gebelik Doğum ve Lohusalık Kongresi, 01-03 Aralık 2017, Ankara (Katılımcı)
- II. Kocaeli Ebelik Sempozyumu, 8 Mayıs 2017, Kocaeli (Komite Üyesi/Görevli)
- 4. Uluslararası & 8. Ulusal Ebelik Öğrencileri Kongresi, 20-22 Nisan 2017, İstanbul (Katılımcı)
- Normal Doğum ve Anne Dostu Hastaneler Sempozyumu, 25 Mart 2017, Kocaeli (Katılımcı)
- 34. Zeynep Kamil Jinekoloji Patoloji Kongresi, 14-15 Ekim 2016, İstanbul (Katılımcı)
- 2. Ege G-ebelikle Doğum Kongresi, 4-5-6 Mayıs 2016, İzmir (Katılımcı)
- I. Uluslararası Kadın Çocuk Sağlığı ve Eğitimi Kongresi, 14-15 Nisan 2016, Kocaeli, (Katılımcı)

Katıldığı Kurs ve Sertifika Programları:

- Doğum Pozisyonları ve Doğumu Kolaylaştırıcı Yöntemler Kursu, 2017, Ankara
- Doğuma Hazırlık Eğitici Eğitimi Sertifika Programı, 2017, Eskişehir
- Araştırma Yöntemleri ve Uygulamalı Biyoistatistik Kursu, 2016, İzmir
- Neonatal Resüsitasyon Programı Uygulayıcı Sertifikası, 2016, Kocaeli

Sözel Bildiriler:

- Ebelik Lisans Programlarında Etik Eğitimi, Özdemir Suzi, Er Rahime, 1. Uluslararası Ebelik Eğitim Araştırma Geliştirme (EBEARGE) Kongresi, 07-09 Kasım 2018, İzmir, Sözel Bildiri
- Gestasyonel Diyabette Yeni Bir Risk Faktörü: Menarş Yaşı", Ergin Ayla, Türkay Ünal Özdemir Suzi, Taşkın Ayşe, Terzi Hasan, I. Uluslararası 2. Ulusal Kadın Sağlığı Hemşireliği Kongresi, 23-24.03.2018, İstanbul Sözel Bildiri

EKLER

EK 1

T.C.
KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ

GİRİŞİMSEL OLMAYAN KLİNİK ARAŞTIRMALAR
ETİK KURULU

Etik Kurul Bilgileri	Adı	Kocaeli Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu
	Adres	Kocaeli Üniversitesi Tıp Fakültesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu Ara Kat 41380 Umuttepe Yerleşkesi /KOCAELİ
	Telefon	0262 303 74 50
	Faks	0262 303 74 63
	E-Posta	gokaetikkurul@kocaeli.edu.tr

Başvuru Bilgileri	Araştırmanın Adı	Türkiye'de Ebelik Lisans Düzeyinde Etik Eğitimin ve Öğrencilerin Etik Durumunun Değerlendirilmesi			
	Araştırma Proje Numarası	KÜ GOKAEK 2017/78			
	Sorumlu Araştırmacı Unvanı/Adı/Soyadı	Yrd. Doç. Dr. Rahime AYDIN ER			
	Sorumlu Araştırmacının Uzmanlık Alanı	Tıp Tarihi ve Etik			
	Araştırma Merkezi	Türkiye'de Ebelik Eğitimi Veren 48 Devlet Üniversitesi			
	Destekleyici				
	Araştırmanın Türü	Yüksek Lisans Tezi			
	Araştırmaya Katılan Merkezler	Tek Merkezli ☐	Çok Merkezli ☒	Ulusal ☒	Uluslararası ☐

Değerlendirilen Belgeler	Belge Adı	Var	Yok	Açıklama
	Başvuru Dilekçesi	☒	☐	
	Başvuru Formu	☒	☐	
	Araştırmanın Türü	☒	☐	Anket/Hemşirelik ve Ebelik Faaliyetleri İçerisinde Yapılacak Araştırma
	Araştırma Protokolü	☒	☐	
	Kullanılacak Form Örnekleri	☒	☐	
	Aydınlatılmış Onam Formu	☒	☐	
	Araştırma Bütçesi	☐	☐	
	Literatür Örneği	☒	☐	
	Taahhütname	☒	☐	
	Biyolojik Materyal Transfer Anlaşması	☐	☐	
	İzin Belgeleri	☒	☐	
	Başhekimlik Onayı	☒	☐	
	Özgeçmişler	☒	☐	
	Değişiklik Bilgi Formu	☐	☐	
Proje Sonuç Formu	☐	☐		
Diğer	☐	☐		

KÜ Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu Onay Formu

Belge Kodu	Rev. Tarihi / No.su:	Sayfa
Onay formu	21.09.2016/KOGOEK01.1	1/2

Karar Bilgileri	Karar No: KÜ GOKAEK 2017/5.14 Proje No: 2017/78 Tarih: 12/04/2017
	Yrd. Doç. Dr. Rahime AYDIN ER sorumluluğunda yapılan ve yukarıda bilgileri verilen araştırma başvuru dosyası ve ilgili belgeler, araştırmanın gerekçesi, amacı, yaklaşım ve yöntemleri, gönüllüler için beklenen yarar ve riskler dikkate alınarak değerlendirilmiş ve araştırmanın ilgili protokol doğrultusunda belirtilen merkezlerde yürütülmesi etik açıdan, ☐ Uygun bulunmuştur. ☒ Eksikliklerin tamamlanması koşulu ile uygun bulunmuştur.* ☐ Uygun bulunmamıştır.*

Dayanakları	Hasta Hakları Yönetmeliği (01.08.1998/23420); Biyoloji ve Tıbbın Uygulanması Bakımından İnsan Hakları ve İnsan Haysiyetinin Korunması Sözleşmesi: İnsan Hakları ve Biyotıp Sözleşmesinin Uygun Bulunduğuna Dair Kanun (09.12.2003/25311); Biyotıp Araştırmalarına İlişkin İnsan Hakları ve Biyotıp Sözleşmesine Ek Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun (29.03.2011/27899); İlaç ve Biyolojik Ürünlerin Klinik Araştırmaları Hakkında Yönetmelik (13.04.2013/28617); Tıbbi Cihaz Klinik Araştırmaları Yönetmeliği (06.09.2014/29111); Dünya Tıp Birliği Helsinki Bildirgesi; İyi Klinik Uygulamaları Kılavuzu; Türk Tabipleri Birliği Hekimlik Meslek Etiği Kuralları; Türk Tabipleri Birliği Araştırma Etiği Bildirgesi
-------------	--

Etik Kurul Üyeleri

Unvanı/Adı/Soyadı	Uzmanlık Alanı	Kurumu	Cinsiyet		Araştırma ile İlişki		Toplantıda Bulunma		İmza
			E	K	E	H	E	H	
Prof. Dr. Kadir Babaoğlu Başkan	Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları	Kocaeli Üniversitesi Tıp Fakültesi	☒	☐	☐	☐	☐	☐	
Prof. Dr. İ. Erdem Okay Üye	Genel Cerrahi	Kocaeli Üniversitesi Tıp Fakültesi	☒	☐	☐	☐	☐	☐	
Prof. Dr. Haluk Emre Özel Üye	Restoratif Diş Tedavisi	Kocaeli Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi	☒	☐	☐	☐	☐	☐	
Doç. Dr. Canan Baydemir Üye	Biyostatistik	Kocaeli Üniversitesi Tıp Fakültesi	☐	☒	☐	☐	☐	☐	
Doç. Dr. Selcen Göçmez Üye	Farmakoloji	Kocaeli Üniversitesi Tıp Fakültesi	☐	☒	☐	☐	☐	☒	
Doç. Dr. Özlem Yıldız Gündoğdu Üye	Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları	Kocaeli Üniversitesi Tıp Fakültesi	☐	☒	☐	☐	☐	☐	
Doç. Dr. Yusufhan Yazır Üye	Histoloji ve Embriyoloji	Kocaeli Üniversitesi Tıp Fakültesi	☒	☐	☐	☐	☐	☐	
Yrd. Doç. Dr. Aslıhan Akpınar Raportör	Tıp Tarihi ve Etik	Kocaeli Üniversitesi Tıp Fakültesi	☐	☒	☐	☐	☐	☐	
Yrd. Doç. Dr. Ceyla Eraldemir Üye	Biyokimya	Kocaeli Üniversitesi Tıp Fakültesi	☐	☒	☐	☐	☐	☒	

* Gerekçe ve öneriler: İdarî nitelik olmasına,

KÜ Klinik Araştırmalar Etik Kurulu Sekreteri

29.11.2018 sk

KÜ Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu Onay Formu	Belge Kodu Onay formu	Rev. Tarihi / No.su: 21.09.2016/KOGOEK01.1	Sayfa 2/2
--	--------------------------	---	--------------

EK 2

Gmail

2 ileti dizisinden 1.

E-POSTA YAZ

The Ethics Position Questionnaire

Gelen Kutusu

Forsyth, Don <dforsyth@richmond.edu>

24 Mar

Alicı: bana

İngilizce > Türkçe İletinin çevirisini görüntüle

Her zaman çevir: İngilizce

Thank you so much for getting in touch with about the Ethics Position Questionnaire. You certainly have my permission to use the scale in your research. The scale can sometimes be difficult for participants to understand, but I hope it nonetheless proves helpful to you. For more information how to score it, please visit this page: <https://donforsyth.wordpress.com/ethics/ethics-position-questionnaire/>

The scale can be used for research purposes, but if you wish to reprint the items in a book or article, I suggest you first secure the permission of the copyright holder, the American Psychological Association.

Suzi

Google

asliyazici@karatekin.edu.tr

Gmail

1 ileti dizisinden 1.

E-POSTA YAZ

Ebelik Bölümü Yüksek Lisans Programı
Email: suzi.ozdemir@gmail.com
Tel: 0554 848 86 74

Aslı YAZICI

asliyazici@karatekin.edu.tr

Aslı YAZICI <asliyazici@karatekin.edu.tr>

23 Mar

Alicı: bana

Merhaba Suzi Hanım,
Etik Durum Ölçeğini çalışmanızda kullanabilirsiniz. Sonuçlardan beni haberdar ederseniz sevdim.
İyi çalışmalar,
Doç. Dr. Aslı Yazıcı

Bu e-posta mesajı kişiye özel olup, gizli bilgiler içeriyor olabilir. Eğer bu e-posta mesajı size yanlışlıkla ulaşırsa, içeriğini hiçbir şekilde kullanmayınız ve e-postayı siliniz. Cankiri Karatekin Üniversitesi bu e-posta mesajının içeriği ile ilgili olarak hiçbir hukuksal sorumluluğu kabul etmez. The information contained in this communication may contain confidential or legally privileged information. Cankiri Karatekin University doesn't accept any legal responsibility for the contents and attachments of this message. The sender does not accept any liability for any errors or omissions or any viruses in the context of this message which arise as a result of internet transmission.

concerning this licensing transaction. In the event of any conflict between your obligations established by these terms and conditions and those established by CCC's Billing and Payment terms and conditions, these terms and conditions shall control.

15. Jurisdiction.

This license transaction shall be governed by and construed in accordance with the laws of the District of Columbia. You hereby agree to submit to the jurisdiction of the federal courts located in the District of Columbia for purposes of resolving any disputes that may arise in connection with this licensing transaction.

Other Conditions:

(1) APA permission is granted to use the Ethics Position Questionnaire in Table 2 on p. 178 for Non-Commercial Research or Educational Use in: a) thesis or dissertation research (such as data collection or surveys) via an online password-protected website and/or in hardcopy format; and b) print and/or digital versions of the final thesis or dissertation document provided that digital distribution is limited to non-commercial, secure and restricted website(s). (2) The reproduced material must include the following credit line: Copyright © [indicate year] American Psychological Association. Reproduced [or Adapted] with permission. The official citation that should be used in referencing this material is [list the original APA bibliographic citation]. (3) For all online use: (a) The following notice must be added to the credit line: No further reproduction or distribution is permitted without written permission from the American Psychological Association; (b) the credit line must appear on the first screen on which the APA content appears; and (c) the APA content must be posted on a secure and restricted website.

v1.1

Questions? customercare@copyright.com or +1-855-239-3415 (toll free in the US) or +1-978-646-2777.

EK 3

Örnekleme alınan üniversiteler

1. Adıyaman Üniversitesi
2. Ahi Evran Üniversitesi
3. Amasya Üniversitesi
4. Ankara Üniversitesi
5. Atatürk Üniversitesi
6. Balıkesir Üniversitesi
7. Cumhuriyet Üniversitesi
8. Çanakkale Üniversitesi
9. Çukurova Üniversitesi
10. Dumlupınar Üniversitesi
11. Ege Üniversitesi
12. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
13. Fırat Üniversitesi
14. Gaziantep Üniversitesi
15. Gaziosmanpaşa Üniversitesi
16. Giresun Üniversitesi
17. İnönü Üniversitesi
18. İstanbul Üniversitesi
19. Kafkas Üniversitesi
20. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi
21. Karabük Üniversitesi
22. Kırklareli Üniversitesi
23. Kocaeli Üniversitesi
24. Marmara Üniversitesi
25. Niğde Üniversitesi
26. Sakarya Üniversitesi
27. Selçuk Üniversitesi
28. Süleyman Demirel Üniversitesi
29. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi

T.C.
ADİYAMAN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Personel Daire Başkanlığı

Sayı :84776830-200-
Konu :Araştırma İzni Hk.

KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
İZMİT-KOCAELİ

İlgi : Üniversiteniz Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'nün 09/05/2017 tarih ve 9271 sayılı yazısı.

Üniversiteniz Sağlık Bilimleri Enstitüsü Ebelik Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Suzi ÖZDEMİR ve Yrd. Doç. Dr. Rahime AYDIN ER'in sorumluluğunda yürütülen "Türkiye'de Ebelik Lisans Düzeyinde Etik Eğitimin ve Öğrencilerin Etik Durumunun Değerlendirilmesi" başlıklı araştırma projesi için "anket formu ve ölçeğin uygulanması" Üniversitemiz Sağlık Yüksekokulu Ebelik Bölümü 4. sınıf öğrencilerine ve Ebelik Bölümünde etik eğitimi yürüten öğretim elemanlarına uygulanması Rektörlüğümüzce uygun görülmüştür.
Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

E-İmzalıdır
Prof. Dr. Hasan SOLMAZ
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

EK :
1 sayfa.

Hasan KARASU
Bilgisayar İşletmeni

Belgenin Aslı
Elektronik İmzalıdır

21/05/2017

Evrakı Doğrulamak İçin : <http://ebelge.adiyaman.edu.tr/en/Vislon/Dogrula/KAV0BM>

Altınşehir Mh. 3005 Sokak No:13 02040 ADIYAMAN

Ayrıntılı bilgi için irtibat: Hasan KARASU

Telefon: 04162233816

Faks: 04162233816

Belgenin 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.

T.C.
AMASYA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

Sayı : 47526769-100
Konu : Eğitim - Öğretim İşleri (Genel)

KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
Sağlık Bilimleri Enstitüsü

Üniversiteniz Ebelik Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Suzi Özdemir'in, Yrd. Doç. Dr. Rahime Aydın ER sorumluluğunda yürütmekte olduğu "Türkiye'de Ebelik Lisans Düzeyinde Etik Eğitimin ve Öğrencilerin Etik Durumunun Değerlendirilmesi" başlıklı araştırma projesi için, okulumuz Ebelik Bölümü 4. sınıf öğrencilerine ve Ebelik Bölümünde etik eğitimi yürüten öğretim elemanlarına çalışmaya ait olan anket formu ve ölçeğin uygulanması Üniversitemizde uygun görülmüştür.

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

e-İmzalıdır
Prof.Dr. Metin ORBAY
Rektör

Ek:Araştırma İzni (19 sayfa)

**BELGENİN ASLI
ELEKTRONİK İMZALIDIR**
22.09.2017
Gökhan Güney
Bilgisayar İşletmeni

Genel Sekreterlik

Sayı : 78968926-044.02/1054-3545
Konu : Anket İzni

05.106/2017

KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
(Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğüne)

İlgi: 09.05.2017 tarih ve 86631890-604.02-E.9271 sayılı yazınız.

İlgi yazınızda belirtilen Yüksek Lisans öğrencisi Suzi ÖZDEMİR ve Yrd. Doç. Dr. Rahime AYDIN ER'in 4. Sınıf Ebelik Bölümü öğrencilerimize ve öğretim üyelerimize anket yapma isteği Rektörlüğümüzce uygun görülmüştür.

Bilgilerinize arz ederim.

Prof. Dr. Mustafa KURT
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Sağlık Bilimleri Fakültesi Dekanlığı

Sayı : 30171381-100-E.1700145588
Konu : Araştırma Projesi Uygulama İzni

18.05.2017

REKTÖRLÜK MAKAMINA
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi : 15.05.2017 tarihli ve 88179374-302.08.01-E.1700140895 sayılı belge.

Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Suzi ÖZDEMİR' in Yrd. Doç. Dr. Rahime AYDIN ER danışmanlığında "Türkiye' de Ebelik Lisans Düzeyinde Etik Eğitimin ve Öğrencilerin Etik Durumunun Değerlendirilmesi" konulu araştırma projesindeki anket formu ve ölçeğin uygulanması kısmını Fakültemiz Ebelik Bölümü 4. sınıf öğrencileri ile Ebelik Bölümü öğretim elemanlarına yapması Dekanlığımızca uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Prof.Dr. Mağfiret KAŞIKÇI
Dekan V.

Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi 25240 Erzurum
Tel: +90 442 2311233
Elektronik AĞ: <http://www.atauni.edu.tr/#saglik-bilimleri-fakultesi>
Kep Adresi: atauni@hs01.kep.tr

Bilgi: Abdulkadir AĞ
Faks: +90 442 2360984
E-Posta: sbf@atauni.edu.tr

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
www.atauni.edu.tr adresinden doğrulama yapabilirsiniz. Doğrulama Kodu=F2D74E0

BALIKESİR SAĞLIK YÜKSEKOKULU MÜDÜRLÜĞÜ
Ebelik Bölüm Başkanlığı

Sayı : 22857455-044-
Konu : Araştırma izni (Suzi ÖZDEMİR)

MÜDÜRLÜK MAKAMINA

İlgi : Üniversitemiz Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı'nın 01/06/2017 tarihli ve 27183868-044-
E.21899 sayılı yazısı.

İlgide kayıtlı yazı ile; Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Ebelik Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi Suzi ÖZDEMİR'in, "Türkiye'de Ebelik Lisans Düzeyinde Etik Eğitimin ve Öğrencilerin Etik Durumunun Değerlendirilmesi" başlıklı araştırma projesi ile ilgili Bölümümüz 4. Sınıf Öğrencilerine ve etik eğitimi yürüten öğretim elemanlarımız üzerinde uygulama yapmak istediği belirtilmiş olup, adı geçenin uygulama yapma talebi uygun bulunmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

e-İmzalıdır
Yrd. Doç. Dr. Selda YÖRÜK
Bölüm Başkanı

Balıkesir Sağlık Yüksekokulu Çarşı Yerleşkesi 10145 Balıkesir Ayrıntılı bilgi için irtibat: Bilal Akçeel
Tel: Faks: 2662497125
E-Posta: saglikyo@balikesir.edu.tr Elektronik ağ: www.balikesir.edu.tr/balsag

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.

SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ
EBELİK BÖLÜMÜ KURUL KARARLARI

Toplantı Tarihi	Karar Sayısı	Toplantı Sayısı
22.05.2017	1	11

Ebelik Bölümü Akademik Kurulu Doç.Dr. Şule GÖKYILDIZ SÜRÜCÜ başkanlığında toplanarak aşağıdaki karar alınmıştır.

KARAR NO 1. Ç.Ü. Rektörlüğü İdari ve Mali İşler Daire Başkanlığı'nın 12.05.2017 tarih ve 67723 sayılı yazısı görüşüldü.

Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü Ebelik Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Suzi ÖZDEMİR, danışmanı Yrd.Doç.Dr. Rahime AYDIN ER'in sorumluluğunda yürütülen "Türkiye'de Ebelik Lisans Düzeyinde Etik Eğitimin ve Öğrencilerin Etik Durumunun Değerlendirilmesi" başlıklı araştırma projesinin "anket formu ve ölçeğinin uygulanması" kısmının Ebelik Bölümü 4. Sınıf öğrencilerine ve Ebelik Bölümümüz etik eğitimini yürüten öğretim elemanlarına uygulanmasının kabulüne ve durumun Sağlık Bilimleri Fakültesi Dekanlığına arzına oy birliği ile karar verilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Doç.Dr. Şule GÖKYILDIZ SÜRÜCÜ

Ebelik Bölümü Başkanı

Doç.Dr. Sultan ÇİÇEK ALAN

Üye

Doç.Dr. Y. Kenan DAĞLIOĞLU

Üye

Yrd.Doç.Dr. S. Deniz MUTLUAY

Üye

Yrd.Doç.Dr. Meltem AKBAŞ

Üye

Öğr.Gör.Dr. Melike ÖZTÜRK

Üye

Öğr.Gör. Kemaliye DEMİRKAYA

Üye

T.C.
CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ
Rektörlük

Sayı : 30182376-9271
Konu : Anket Uygulama (Suzi ÖZDEMİR)

KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

İlgi : 09.05.2017 tarihli ve 9271 sayılı yazışmamız.

Üniversiteniz Sağlık Bilimleri Enstitüsü Ebelik Ana Bilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Suzi ÖZDEMİR'in "Türkiye'de Ebelik Lisans Düzeyinde Etik Eğitimin ve Öğrencilerin Etik Durumunun Değerlendirilmesi" isimli projesi kapsamındaki anketini Üniversitemiz Sağlık Bilimleri Fakültesinde uygulaması talebi Rektörlüğümüzce uygun görünmekle birlikte, Üniversitemiz Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü 4. sınıf öğrencilerinin ders ve sınavları sona ermiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

e-imzalıdır
Prof. Dr. Mehmet ÇİMEN
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

BELGENİN ASLI
ELEKTRONİK İMZALIDIR
16.06.2017

Bu belge 5070 sayılı elektronik imza kanuna göre güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Evrakın elektronik imzalı suretine <https://ebelgedogrulama.cumhuriyet.edu.tr> adresinden 262c4cff-5a87-403a-98a6-ec2116bfaef4 kodu ile erişebilirsiniz.
Adres: Cumhuriyet Üniversitesi Rektörlüğü SİVAS
Tel:0 346 219 1010 Faks:0 346 219 1110 E-posta: ryaziis@cumhuriyet.edu.tr

1 / 1

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Genel Sekreterlik

Sayı :11611387/044/
Konu :Anket Çalışması (Suzi ÖZDEMİR)

KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

İlgi :09.05.2017 tarihli ve 86631890-604.02/E.9271 sayılı yazınız.

Üniversiteniz Sağlık Bilimleri Enstitüsü Ebelik Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Suzi ÖZDEMİR'in, Yrd. Doç. Dr. Rahime AYDIN ER danışmanlığında yürüttüğü, "Türkiye'de Ebelik Lisans Düzeyinde Etik Eğitimin ve Öğrencilerin Etik Durumunun Değerlendirilmesi" başlıklı araştırma projesi kapsamında geliştirdiği anket çalışmasını Üniversitemiz Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü 4. Sınıf öğrencilerine ve Öğretim Elemanlarına uygulama talebi Rektörlüğümüz tarafından uygun bulunmuştur.

Bilgileriniz ile gereğini arz ederim.

e-imzalıdır
Prof. Dr. Kutbeddin DEMİRDAĞ
Rektör

BELGENİN ASLI
ELEKTRONİK İMZALIDIR

Evrakı Doğrulamak için : <https://ebys.firat.edu.tr/enVision/Dogrula/844BMH9>
Fırat Üniversitesi Rektörlüğü 23119 ELAZIĞ/TÜRKİYE Ayrıntılı bilgi için irtibat: Hülya KAYA
Tel: 0 (424) 237 00 00 Faks: 0 (424) 0
E-Posta: halklailiskiler@firat.edu.tr Elektronik ağ:http://www.firat.edu.tr

Bu belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
Sağlık Bilimleri Fakültesi

Sayı :50581566/900/12630
Konu :Araştırma İzni Hakkında

23/06/2017

KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ)

İlgi :19/06/2017 tarihli, 33473 sayılı ve "Anket uygulanması" konulu yazı

T.C. Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü Ebelik Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Suzi Özdemir, Yrd.Doç.Dr.Rahime AYDIN ER sorumluluğunda yürütülen "Türkiye'de Ebelik Lisans Düzeyinde Etik Eğitimin ve Öğrencilerin Etik Durumunun Değerlendirilmesi " başlıklı araştırma projesi için anket uygulanmasında Fakültemiz Ebelik Bölümü tarafından sakınca yoktur. Ancak verilerin toplanmasına ilişkin verilen tarih 30 Haziran'da son bulmakta, bu tarih aralığında 4.sınıf öğrencilerine ulaşamaz. Anket önümüzdeki dönem uygulanırsa dönem içinde öğrencilere ulaşılabilir. Bilgilerini ve gereğini arz ve rica ederim.

Prof.Dr.Kıvanç GÜNGÖR
Sağlık Bilimleri Fakültesi Dekanı V.

Evrakı Doğrulamak için : <https://ebys.gantep.edu.tr/enVision/Dogrula/KR35LJ2>
Gaziantep Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi 27310 GAZİANTEP Ayrıntılı bilgi için irtibat:
Tel : (0342) 360 60 60 Faks: (0342) 360 87 95
E-Posta : gbsbf@gantep.edu.tr Elektronik ağ: www.gantep.edu.tr

T.C.
GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Genel Sekreterlik

Sayı :23845617-044/
Konu :Araştırma İzni

KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

İlgi : 09.05.2017 tarih ve 9271 sayılı yazınız.

Üniversiteniz Sağlık Bilimleri Enstitüsü Ebelik Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Suzi ÖZDEMİR ve Yrd. Doç. Dr. Rahime AYDIN ER sorumluluğunda yürütülen "Türkiye'de Ebelik Lisans Düzeyinde Etik Eğitimin ve Öğrencilerin Etik Durumunun Değerlendirilmesi" konulu proje kapsamında ilgi yazınızda yer alan anketi Üniversitemiz Ebelik bölümü dördüncü sınıf öğrencilerine ve Ebelik bölümünde etik eğitimini yürüten öğretim elemanlarına uygulama talebinin uygun görüldüğü hususunu bilgilerinize arz ederim.

e-imzalıdır
Prof. Dr.Mücahit EĞRİ
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

**BELGENİN ASLI
ELEKTRONİK İMZALIDIR**
Ali DÖKER
V.H.K.I.

Evrakı Doğrulamak İçin : https://ebys.gop.edu.tr/en/Vision/Validate_doc.aspx?V=BE8V3TLC9

Taahhütlük Yerleşkesi 60150 Tokat/Türkiye		
Tel: (0356)2521616 Faks: (0356)2521625	E-Posta: gensek@gop.edu.tr Elektronik ağ: gensek.gop.edu.tr	
Bilgi için: E.POLAT Bilgisayar İşletmeni		
Kep Adresleri : gaziosmanpasa.universitesi@hs03.kep.tr gou@hs01.kep.tr (tebligat adresi) gaziosmanpasauni.hastane@hs03.kep.tr		

Bu belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

1. C.
KAFKAS ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

Sayı : 10829923-030.99-E.15243
Konu : Anket Çalışması

16/06/2017

KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü)

Üniversiteniz Sağlık Bilimleri Enstitüsü Ebelik Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Suzi ÖZDEMİR'in araştırma projesi ile ilgili olarak Üniversitemizde uygulama yapma talebine ilişkin 09.05.2017 tarih ve E.9271 sayılı yazımız incelenmiş olup, Rektörlüğümüzce uygun bulunmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

e-İmzalıdır

Prof. Dr. Selçuk URAL
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

Ek : Yazı Örneği (1 Sayfa)

Kafkas Üniversitesi Rektörlüğü Turan Çelik Caddesi Merkez/KARS
Telefon: (474) 225 11 50 Faks: (474) 225 11 61 E-Posta: info@kafkas.edu.tr
www.kafkas.edu.tr

Ayrıntılı Bilgi İçin: Hanife BAKIR
Tel: E-Posta:

-Bu belge 5070 sayılı e-İmza Kanununa göre Prof. Dr. Selçuk URAL tarafından 16.06.2017 tarihinde e-imzalanmıştır.
Furaçımızı <http://194.27.41.38/E-Imza/Default.aspx> linkinden AAF48R81X6 kodu ile doğrulayabilirsiniz

T.C.
KARABÜK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Genel Sekreterlik

Sayı : 32469041-302.14.04 / 424100
Konu : Araştırma İzni Hk

30.05.2017

KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

İlgi: Sağlık Bilimleri Enstitü Müdürlüğünüzün 09/05/2017 tarih ve E.9271 sayılı yazısı.

Üniversiteniz Sağlık Bilimleri Enstitüsü öğretim üyeniz Yrd. Doç. Dr. Rahime AYDIN' ın danışmanlığında Ebelik Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrenciniz Suzi ÖZDEMİR "Türkiye'de Ebelik Lisans Düzeyinde Etik Eğitimin Ve Öğrencilerin Etik Durumunun Değerlendirilmesi "konulu çalışmasını Üniversitemiz Ebelik Bölümü öğrencilerine ve ebelik bölümünde etik eğitimini yürüten öğretim elemanlarına uygulayabilmesi konusunda izin talebiniz ilgi sayılı yazınızdan anlaşılmaktadır.

Adı geçen öğrencinizin "Türkiye'de Ebelik Lisans Düzeyinde Etik Eğitimin Ve Öğrencilerin Etik Durumunun Değerlendirilmesi "konulu çalışmasını Üniversitemiz ilgili biriminde yapabilmesi uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

E-İmzalıdır
Prof. Dr. Ali GÜNEŞ
Rektör V.

Mevcut Elektronik İmzalar

ALİ GÜNEŞ (Genel Evrak Şube Müdürlüğü - Memur) 30/05/2017 17:27
Kamu SM Zaman Damgası Şüncüsü Surum 3 (Genel Evrak Şube Müdürlüğü - Memur) 30/05/2017 17:27
Bu Belge 5070 Sayılı Elektronik İmza Kanunu'nun 5.Maddesi gereğince elektronik imza ile imzalanmıştır.
Doğrulama Adresi: <http://edys.karabuk.edu.tr/belgedogrula?id=424100&kod=E8D2C5F6>

Adres: Demir Çelik Kampüsü 100.Yıl / KARABÜK
Ayrıntılı bilgi için irtibat: Bilg. İşl. Demet ÖZDEMİR
Web: <http://gensek.karabuk.edu.tr>

Tel: 0 370 444 0 478 Faks: 0 370 433 20 05
E-Posta: genseksekreterlik@karabuk.edu.tr

Teraziye Güzel Ahlakıtan Daha Ağır Gelen Hiç Bir Şey Yoktur.

Bu belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. 1/1

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
Sağlık Bilimleri Fakültesi

Sayı : 80355971-300-1700167879
Konu : Suzi ÖZDEMİR Araştırma İzni

06.06.2017

REKTÖRLÜK'E
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi : 31.05.2017 tarih ve 1700159903 sayılı yazınız.

İlgi yazınız ile sorulan, Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Ebelik Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Suzi ÖZDEMİR' in, Yrd. Doç. Dr. Rahime AYDINER sorumluluğunda yürüttükleri "Türkiye'de Ebelik Lisans Düzeyinde Etik Eğitimin ve Öğrencilerin Etik Durumunun Değerlendirilmesi" başlıklı proje için, birimimize bağlı Ebelik 4. Sınıf öğrencilerine bu çalışmanın 2017-2018 Eğitim-Öğretim yılı içerisinde yapılabilmesi uygun görülmüştür. Dönem sonu olması nedeniyle 4. sınıf öğrencilerimizin mezun oluşu ve 3.sınıftan, 4.sınıfa geçen öğrencilerimizin yaz tatili nedeniyle Fakültemizde olmamasından dolayı bir sonraki eğitim-öğretim yılında yapılması hususunda gereğini bilgilerinize arz ederim.

Prof. Dr. Mine Gülden POLAT
Dekan V.

Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Başbükçe Mahallesi
Maltepe Başbükçeyolu Sokak No:9/1 Maltepe / İSTANBUL
Telefon: 0216 399 93 84-71
E-posta Adresi: marmarauniversitesi@isbfi.kep.tr

Ayrıntılı bilgi için:
Fahri AKSU
Bilgisayar İşletmeni

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. maddesi gereğince Mine Gülden POLAT tarafından güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://ebys.marmara.edu.tr/QR/0D36FF8A5A4044BA>

E-İmzalıdır

T.C.
NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Personel Daire Başkanlığı

Sayı : 87795264-900.900-E.3822
Konu: Araştırma İzni

02/08/2017

KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
İzmit/KOCAELİ

İlgi : Kocaeli Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'nün 09.05.2017 tarihli ve 86631890-604.02-E.9271 sayılı yazısı.

Üniversiteniz Sağlık Bilimleri Enstitüsü Ebelik Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Suzi ÖZDEMİR'in, Yrd. Doç. Dr. Rahime AYDIN ER sorumluluğunda yürütülen "Türkiyede Ebelik Lisans Düzeyinde Etik Eğitimin ve Öğrencilerin Etik Durumunun Değerlendirilmesi" başlıklı araştırma projesi için "anket formu ve ölçeğin uygulanması" kısmının Üniversitemiz Niğde Zübeyde Hanım Sağlık Yüksekokulu Ebelik Bölümü öğretim elemanlarına ve 4. sınıf öğrencilerine uygulayabilmesi gönüllülük esasına göre yapılması şartıyla Rektörlüğümüzce uygun görülmüştür.

Bilgilerinize arz ederim.

Prof. Dr. Adnan GÖRÜR
Rektör

E-İMZA
ELEKTRONİK İMZALIDIR.
03.08/2017
T.C. KOCaeli ÜNİVERSİTESİ

Bu belge 5070 sayılı e-İmza Kanununa göre Prof.Dr.Adnan GÖRÜR tarafından 02.08.2017 tarihinde e-imzalanmıştır.
Doğrulama Kodu: <http://eimza.ohu.edu.tr/eimza/default.aspx?Code=F9AF0573X0>

Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Rektörlüğü Personel Daire Başkanlığı
Bor Yolu Üzeri Merkez Yerleşke Pk:51240 NİĞDE
Telefon: 0388 225 2675 Faks: 0388 225 2670 e-mail: personel@ohu.edu.tr

Ayrıntılı Bilgi İçin:
Emel SÖYLEMEZ
Bilgisayar İşletmeni

ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
(Genel Sekreterlik)

Sayı : 86930425-604/1819-3589
Konu : Araştırma İzni

01/06/2017

KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

İlgi: Üniversiteniz Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'nün 09.05.2017 tarih, 86631890-604.02/E.9271 sayılı yazısı.

İlgide kayıtlı yazıya istinaden Suzi ÖZDEMİR'in Yrd.Doç.Dr.Rahime Aydın ER sorumluluğunda yürütülen "Türkiye'de Ebelik Lisans Düzeyinde Etik Eğitimin ve Öğrencilerin Etik Durumunun Değerlendirilmesi" konulu çalışmalarını Üniversitemiz Sağlık Bilimleri Fakültesi 4.sınıf öğrencileri ve Ebelik bölümünde etik eğitim yürüten öğretim elemanlarına uygulama talebi Rektörlüğümüzce uygun görülmüştür.

Bilgilerinize arz ederim.

Prof. Dr. İbrahim ÜNLÜOĞLU
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

Adres: Meşelik Yerleşkesi
26480 Eskişehir

Tel : 0 222 239 37 50
Fax: 0 222 239 10 74

Dahili:5049

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Sağlık Bilimleri Fakültesi Dekanlığı

Sayı : 34671234/044/
Konu : Suzi ÖZDEMİR'in Araştırma
İzni Hakkında

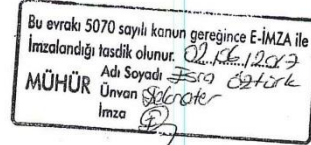
KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ

İlgi : Sağlık Bilimleri Enstitüsü 09/05/2017 tarihli ve 9271 sayılı yazı

Enstitünüzün Ebelik Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Suzi ÖZDEMİR'in "Türkiye'de Ebelik Lisans Düzeyinde Etik Eğitimin ve Öğrencilerin Etik Durumunun Değerlendirilmesi" isimli anket çalışmasını öğrencinin kendi sorumluluğu altında yapması şartı ile Dekanlığımızca uygun görülmüştür.
Gereğini ve bilgilerinizi rica ederim.

Prof.Dr. Musa EKEN
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

DAĞITIM
KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü
Ebelik Bölüm Başkanlığına

Evrakı Doğrulamak İçin : <http://193.140.253.232/envision.Sorgula/BelgeDogrulama.aspx?V=BENU3TACU>

Yazı İşleri Birimi Sakarya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dekanlığı
/Esentepe Kampüsü ADAPAZARI / SAKARYA
Tel:264 295 6617 Faks:264 295 6602
E-Posta :syo@sakarya.edu.tr Elektronik Ağ :www.syo.sakarya.edu.tr

Bu belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Sağlık Bilimleri Fakültesi Dekanlığı

Sayı : 60249463-604.02/
Konu : Suzi ÖZDEMİR'in Araştırma İzni

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Ebelik Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencisi Suzi ÖZDEMİR'in, Yrd. Doç.Dr. Rahime Aydın ER sorumluluğunda yürütülen "Türkiye'de Ebelik Lisans Düzeyinde Etik Eğitimin ve Öğrencilerin Etik Durumunun Değerlendirilmesi" başlıklı araştırma projesi için "Anket Formu ve Ölçeğin Uygulanması" kısmının bölümümüz 4. Sınıf öğrencilerine ve bölümümüzde etik eğitimi yürüten öğretim elemanlarına uygulanma isteği; anket verilerinin ilgili öğrenci tarafından toplanması koşulu ile uygun görülmüştür.

Gereğini rica ederim.

e-izmalıdır
Prof. Dr. Hasan Hüseyin DÖNMEZ
Dekan V.

Evrakı Doğrulamak İçin : http://193.255.244.181/enVision-Sorgula/Validate_Doc.aspx?V=BENDB49K7

Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi No:299/1 Alaeddin Keykubat Yerleşkesi Selçuklu/KONYA Bilgi İçin: Çetin

DÜZGÜN

Tel:3322233521 Faks:3322400056

E-Posta :sbf@selcuk.edu.tr Elektronik Ağ :www.selcuk.edu.tr

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.

T.C.
KAHRAMANMARAŞ SÜTÇÜ İMAM ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı

Sayı : 55545571-302.08.01
Konu : Anket Çalışması.

KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü)

İlgi : Kahramanmaraş Sağlık Yüksekokulu Müdürlüğü'nün 21/06/2017 tarihli ve 24065 sayılı yazısı.

Üniversiteniz Sağlık Bilimleri Enstitüsü Ebelik Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Suzi ÖZDEMİR, Yrd. Doç. Dr. Rahime AYDIN ER sorumluluğunda yürütülen "Türkiye'de Ebelik Lisans Düzeyinde Etik Eğitimin ve Öğrencilerin Etik Durumunun Değerlendirilmesi" başlıklı araştırma projesi için "anket formu ve ölçeğin uygulanması" kısmının Üniversitemiz Kahramanmaraş Sağlık Yüksekokulu Ebelik Bölümü 4. sınıf öğrencilerine ve Ebelik Bölümünde etik eğitimini yürüten öğretim elemanlarına uygulama yapması uygun görülmüştür. Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

e-İmzalıdır

Prof. Dr. İrfan Ersin AKINCI
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

Hürşide US
Memur
us

**BELGENİN ASLI
ELEKTRONİK İMZALIDIR.**
22.06.2017

Evrakı Doğrulamak İçin: <http://ebys.ksu.edu.tr/enVision/Dogrula/6LH3PU>
Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Avşar Kampüsü, 46100 -
Onikişubat/Kahramanmaraş
Telefon No: +90 (344) 300 11 41 Faks No: +90 (344) 300 11 42
E-Posta: genelsekreterlik@ksu.edu.tr İnternet Adresi: www.ksu.edu.tr
Kep Adresi: ksu.kahramanmaraş@hs01.kep.tr

Bilgi İçin: Hürşide US

Unvan: Memur

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır.
Evrak sorgulaması <http://ebys.ksu.edu.tr/enVision/Dogrula/6LH3PU> adresinden yapılabilir.

Tarih ve Sayı: 25/12/2017-313714

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Personel Daire Başkanlığı

Sayı :18235917-903.07.02-
Konu :Araştırma İzni Hakkında

KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
Kocaeli

Üniversiteniz Sağlık Bilimleri Enstitüsü Ebelik Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Suzi ÖZDEMİR'in, Yrd.Doç.Dr.Rahime Ayden ER sorumluluğunda yürütülen "Türkiye'de Ebelik Lisans Düzeyinde Etik Eğitiminin ve Öğrencilerin Etik Durumunun Değerlendirilmesi" başlıklı araştırma projesi için "anket formu ve ölçeğinin uygulanması" kısmının Üniversitemiz Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü 4.sınıf öğrencilerine ve etik eğitimini yürüten öğretim üye ve elemanlarına uygulanmasının uygun görüldüğü adigeçen Fakülte Dekanlığından alınan 22.12.2017 tarihli, 481735 sayılı yazı ile bildirilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

e-İmzalı
Prof. Dr. Mahmut AK
Rektör

25/12/2017 Şef : H.MEŞELİ
25/12/2017 Şb. Müd. Vekili : S.KAYA
25/12/2017 D.Bşk. : B.HAFIZMEHMETOĞLU
25/12/2017 Gen.Sek.Yrd. : F.CİHAN
25/12/2017 Gen.Sek. : M.KÜÇÜK

Doğrulamak için:<http://194.27.128.66/envision.Sorgula/belgedogrulama.aspx?V=BEA5AJPM>

Ayrıntılı bilgi için irtibat : Kağan TANRIVERDİ Dahili : 11921

İstanbul Üniversitesi Merkez Kampüsü, 34452 Beyazıt/Fatih-İSTANBUL
Tel : 0 212 440 00 00 Faks : 0 212 440 00 35
e-posta : <http://personel.istanbul.edu.tr> Elektronik Ağ : www.istanbul.edu.tr

Bu belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Evrak Tarih ve Sayısı: 02/06/2017-E.9150

T.C.
YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Van Sağlık Yüksekokulu Müdürlüğü

Sayı : 46548103-730.08.03-E.9150
Konu : Anket Çalışması

02/06/2017

KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
(Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğüne)

İlgi : 09.05.2017 tarih ve 9271 sayılı yazınız.

Ebelik Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Suzi ÖZDEMİR'in Yrd.Doç.Dr.Rahime AYDIN ER sorumluluğunda yürüttüğü " Türkiye' de Ebelik Lisans Düzeyinde Etik Eğitimin ve Öğrencilerin Etik Durumunun Değerlendirilmesi" başlıklı araştırma projesi için "anket formu ve ölçeğin uygulanması" kısmının, Ebelik Bölümü 4. Sınıf öğrencilerine ve Ebelik Bölümünde etik eğitimini yürüten öğretim elemanlarına uygulanması talebi Yüksekokulumuzca uygun görülmüştür.

Bilgilerinize arz/rica ederim.

e-izahdır

Prof. Dr. Yaşar GÖZ
Yüksekokul Müdürü

BU BELGENİN ASLI
ELEKTRONİK İMZALIDIR

02.06.2017

Evrak Doğrulamak İçin : <http://ebelgedogrulama.yyu.edu.tr/enVision-Dogrulama/BelgeDogrulama.aspx?V=BENF3089Z>

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
GİRESUN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Sağlık Bilimleri Fakültesi Dekanlığı

Sayı : 58380337 /044- 929
Konu : Araştırma İzni Hakkında

12/07/2017

KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü)

İlgi : Kocaeli Üniversitesi Rektörlüğü Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'nün
09 Mayıs 2017 tarih ve E-9271 sayılı yazıları.

İlgi yazıda belirtildiği üzere, Fakültemizde Ebelik Bölümü için planladığımız
çalışmanın yapılmasında herhangi bir sakınca bulunmamaktadır.
Bilgilerinize arz ederim.

Yrd. Doç. Dr. Fatma GENÇ
Dekan V.

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Çanakkale Sağlık Yüksekokulu Müdürlüğü

Sayı : 78179085-604.02-E.69871
Konu : Araştırma İzni

12.06.2017

KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
(Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü)

İlgi : Enstitü Sekreterliği'nin 09.05.2017 tarihli ve 86631890-9271 sayılı yazısı.

Üniversiteniz Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü Ebelik Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Suzi Özdemir, Yrd. Doç. Dr. Rahime Aydın ER sorumluluğunda yürütülen **"Türkiye'de Ebelik Lisans Düzeyinde Etik Eğitimin ve Öğrencilerin Etik Durumunun Değerlendirilmesi"** başlıklı araştırma projesi Yüksekokulumuz Ebelik bölümü 4. sınıf öğrencilerine ve Ebelik bölümü etik eğitimini yürüten öğretim elemanlarına uygulanması Müdürlüğümüzce uygun görülmüş olup, Bilgilerinizi ve gereğini arz/rica ederim.

 e-imzalıdır

Prof.Dr. Gülbu TANRIVERDİ
Müdür

Not: 5070 sayılı elektronik imza kanunu gereği bu belge elektronik imza ile imzalanmıştır.

Evrak Doğrulama Kodu : HJXFGTLQJFLHXBUOXOFV Evrak Takip Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/comu-ebys>
Terzioğlu Kampüsü Çanakkale Sağlık Yüksekokulu
0286 218 13 97
Fax:0286 218 13 79

Bilgi için:Sadi İŞİK
Bilgisayar İşletmeni
Telefon No:(286) 218 00 18-2636

T.C.
KIRKLARELİ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Sağlık Yüksekokulu Müdürlüğü

Sayı : 73445267-604.02.99-E.6386
Konu : Araştırma İzni

25/09/2017

KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Sağlık Bilimleri Enstitüsü)

İlgi : 09/06/2017 tarihli ve 86631890-604.02-E.9271 sayılı yazınız.

İlgi yazınız incelenmiş olup, Ebelik Anabilim Dalınız Yüksek Lisans öğrencisi Suzi ÖZDEMİR, Yrd.Doç.Dr. Rahime ER sorumluluğunda yürütülen "Türkiye'de Ebelik Lisans Düzeyinde Etik Eğitimin ve Öğrencilerin Etik Durumunun Değerlendirilmesi" başlıklı araştırma projesi için "anket formu ve ölçeğin uygulanması" kısmının Ebelik Bölümümüz 4. Sınıf öğrencilerimize ve Ebelik Bölümünde etik eğitimi yürüten öğretim elemanlarımıza tarafınızca uygulanması şartı ile uygun görülmüştür.

Bilgilerinize arz/rica ederim.

e-İmzalıdır

Doç.Dr. Serpil AKÖZCAN
Müdür V.

Adres: Kırklareli Üniversitesi Rektörlüğü Kayalı Kampüsü /KIRKLARELİ
Telefon: 0288 214 55 47 Faks: 0288 214 70 86
e-posta: syo@klu.edu.tr Elektronik Ağ: <http://www.klu.edu.tr/>

Tuba ÇIRAKOĞLU
Dahili: 2550

5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu'na uygun olarak Güvenli Elektronik İmza ile üretilmiştir.
Evrak teyidi <https://ebys.klu.edu.tr/sorgu/sorgula.aspx> adresinden DTPZ-L6MA-89B2 kodu ile yapılabilir.

T.C.
EGE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ
Fakülte Sekreterliği

Sayı : 85387324-604.99
Konu : Araştırma İzni Hk.

KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

İlgi : 26/09/2017 tarihli ve 18235 sayılı yazı.

Müdürlüğünüz öğretim üyesi Yrd.Doç.Dr.Rahime Aydın ER'in danışmanlığını yaptığı Ebelik Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Suzi ÖZDEMİR'in "Türkiye'de Ebelik Lisans Düzeyinde Etik Eğitimin ve Öğrencilerin Etik Durumunun Değerlendirilmesi" konulu anket çalışmasını tarihleri belirtilmesi suretiyle, dersin yapıldığı Perşembe günleri 15:15 - 17:00 saatleri arasında araştırma yürütücüsü tarafından uygulanması Dekanlığımızca uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

e-İmzalıdır

Prof. Dr. Melek Gülsün ÖZENTÜRK
Dekan V.

06/10/2017 Fakülte Sekreteri
09/10/2017 Dekan Yardımcısı

: Şiyar TAN
: Yrd. Doç. Dr. Ozge KUCUKERDONMEZ

Evrakı Doğrulamak İçin: https://edys.ege.edu.tr/enVision/Validate_Doc.aspx?V=BE6P53PUZ
Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi E.Ü.Kampüsü 35100 Bornova /İzmir

Telefon No: +90 (232) 311 33 96 Faks No: +90 (232) 342 7975
E-Posta: iasaglik@mail.ege.edu.tr İnternet Adresi: <http://iasyo.ege.edu.tr>

Bilgi İçin: Özlem
DEĞİRMENCİOĞLU
Unvan: Memur
Telefon No: 3391

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununa göre Güvenli Elektronik İmza ile imzalanmıştır

T.C.
SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ
Sağlık Bilimleri Fakültesi Dekanlığı
İdari İşler Birimi

Tarih: 21.09.2017
Sayı : E.165598

Sayı :69432416-604.01-E.
Konu :Araştırma İzni

KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü)

İlgi :09.05.2017 tarih ve E.9271 sayılı yazınız.

Üniversiteniz Sağlık Bilimleri Enstitüsünde Ebelik Anabilim Dalında Yüksek Lisans Öğrencisi Suzi ÖZDEMİR, Yrd.Doç.Dr.Rahime AYDIN ER sorumluluğunda yürütülen " Türkiye'de Ebelik Lisans Düzeyinde Etik Eğitimin ve Öğrencilerin Etik Durumunun Değerlendirilmesi " başlıklı araştırma projesinde anket formu ve ölçeğin uygulanması kısmının Fakültemiz Ebelik Bölümü 4.sınıf öğrencileri ve dersi veren öğretim elemanına uygulanması Bölüm Başkanlığımız ve Dekanlığımız tarafından uygun görülmüştür. Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Prof. Dr. Cem ÇETİN
Dekan

Doğrulama Linki :<https://ebys.sdu.edu.tr/EvrakDogrula.html?E77C1117>
SDÜ Sağlık Bilimleri Fakültesi Doğu Yerleşkesi 32260 Çünür -Isparta
Tel No:(246) 211-3361 Faks No:(246) 237-1610
E-Posta:havvaozgen@sdu.edu.tr İnternet Adresi:saglikbilimlerif.sdu.edu.tr

Bilgi İçin:Havva ÖZGEN
Bilgisayar İşletmeni
Tel No:211 3361

Bu evrak 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Sağlık Bilimleri Fakültesi Dekanlığı
Fakülte Sekreterliği

Sayı : 46732005-044-E.4193

06.10.2017

Konu : Suzi ÖZDEMİR Anket Araştırma İzni
Hakkında

KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE
Kocaeli Üniversitesi Umuttepe Yerleşkesi Tıp Fakültesi Hastanesi Kat 3 M Blok Kocaeli

Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Ebelik Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Suzi ÖZDEMİR'in, Yrd.Doç.Dr.Rahime Aydın ER sorumluluğunda yürütülen "Türkiye'de Ebelik Lisans Düzeyinde Etik Eğitimin ve Öğrencilerin Etik Durumunun Değerlendirilmesi" başlıklı araştırma projesi için "anket formu ve ölçeğin uygulanması" kısmının, 2017- 2018 Eğitim öğretim yılı güz döneminde Fakültemiz Ebelik Bölümü 4. Sınıf öğrencilerine ve Ebelik Bölümünde etik eğitimini yürüten öğretim elemanlarına uygulaması hakkındaki Fakültemiz Ebelik Bölüm görüşü ekte sunulmuştur. Veri toplanmasının araştırmacı tarafından yapılması ve öğretim elemanları ve öğrencilerin ankete katılmayı kabul etmeleri koşuluyla çalışmanın yapılması Dekanlığımız tarafından uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini saygılarımla rica ederim.

 e-İmzalıdır

Prof. Dr. Neriman ARAL
Dekan

Ek : 22/09/2017 tarihli 78273711-044-E.3952 sayılı yazı.

Not: 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu gereği bu belge elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu : SMOGLDLLNHFLSLUTBEELY Belge Takip Adresi: <http://belgedogrulama.ankara.edu.tr/>
Aktaş Mahallesi Plevne Caddesi No:5 06080 Atındağ / ANKARA
Telefon No: 0312 319 14 50/1101 Belge Geçer No: -
e-posta: - internet adresi: -

Bilgi için: Alim ŞAHİN
Memur

T. C.
DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Kütahya Sağlık Yüksekokulu Müdürlüğü
Yüksekokul Yönetim Kurulu Kararları

TOPLANTI SAYISI: 42

TOPLANTI TARİHİ: 29/09/2017

Yüksekokulumuz Yüksekökol Yönetim Kurulu 29/09/2017 Cuma günü saat 11.30'da Müdür. Doç.Dr. Nadi KESKİN Başkanlığında Sağlık Yüksekokulu Müdürlüğü'nde toplanarak gündemdeki maddeleri görüştü.

Yüksekokulumuz Ebelik Bölümünde yapılacak olan anket çalışması üzerine görüşme

2017.YÖN.15. Yüksekökolümüz Ebelik Bölüm Başkanlığı'nın 25/09/2017 tarih ve 300-43554 sayılı yazısı görüşüldü.

Yapılan görüşmeler sonucunda; Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Ebelik Anabilim Dalı Yüksek lisans öğrencisi Suzi ÖZDEMİR, Yrd. Doç. Dr. Rahime AYDIN ER sorumluluğunda yürütülen "Türkiyede Ebelik Lisans Düzeyinde Etik Eğitimin ve Öğrencilerin Etik Durumunun Değerlendirilmesi" başlıklı anket çalışmasının Ebelik bölümü 4. sınıf öğrencileri ve öğretim üyesi Yrd.Doç.Dr.Nuriye DEĞİRMEN tarafından doldurulmasının uygunluğuna ;

ve konunun Rektörlük Makamına Arzına; Oy Birliği ile karar verilmiştir.

29/09/2017

ASLI GİBİDİR

ZELİHA TEKİN
YÜKSEKÖKUL SEKRETERİ

T.C.
KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
Sağlık Bilimleri Fakültesi Dekanlığı

Sayı : 82740169-604.02/
Konu : Araştırma İzni Hakkında

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 09/05/2017 tarihli, 9271 sayılı ve "Araştırma İzni Hakkında" konulu yazı

Ebelik Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Suzi Özdemir, Yrd. Doç. Dr. Rahime Aydın ER sorumluluğunda yürütülen " Türkiye'de Ebelik Lisans Düzeyinde Etik Eğitimin ve Öğrencilerin Etik Durumunun Değerlendirilmesi" başlıklı araştırma projesi için "anket formu ve ölçeğin uygulanması" kısmının, Fakültemiz Ebelik bölümü 4. Sınıf öğrencilerine ve Ebelik bölümünde etik eğitimini yürüten öğretim elemanlarına uygulanması uygun bulunmuştur.

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

Yrd.Doç.Dr. Rahime AYDIN ER
Dekan Yardımcısı Vekili

Mevcut Elektronik İmzalar

RAHİME AYDIN ER (Sağlık Bilimleri Fakültesi Dekanlığı - Dekan Yardımcısı Vekili) 21/11/2017 15:39

Sağlık Bilimleri Fakültesi Dekanlığı Kocaeli Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi Dekanlığı
Umuttepe Yerleşkesi, 41380, İzmit, Kocaeli
Tel:+90 (262) 303 78 01 Faks:+90 (262) 303 78 03
E-Posta :sbf@kocaeli.edu.tr Elektronik Ağ :http://saglikbilimleri.kocaeli.edu.tr

Bu belge 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5. Maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Sayı : 67743454-100
Konu : Araştırma İzin Hk (Yüksek Lisans
Öğrencisi Suzi ÖZDEMİR)Eğitim -
Öğretim İşleri (Genel)

SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ DEKANLIĞINA

Ebelik Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Suzi Özdemir, Yrd.Doç.Dr. Rahime Aydın Er sorumluluğunda yürütülen " Türkiye'de Ebelik Lisans Düzeyinde Etik Eğitimin ve Öğrencilerin Etik Durumunun Değerlendirilmesi" başlıklı araştırma projesi için "anket formu ve ölçeğin uygulanması" kısmının Ebelik bölümü 4.sınıf öğrencilerine ve Ebelik bölümünde etik eğitimini yürüten öğretim elamanlarına uygulanması konusunda proje ile ilgili çalışma izini: Bölüm Başkanlığımızca uygun görülmüştür.

Gereğini bilgilerinize arz ederim

e-imzalıdır

Yrd.Doç.Dr. Yeşim AKSOY DERYA
Bölüm Başkanı

Ek:İlgili Belge Ekte

EK 4

Türkiye’de Ebelik Lisans Düzeyinde Etik Eğitimin Ve Öğrencilerin Etik Durumunun Değerlendirilmesi Çalışması Öğretim Elemanı Bilgi Formu

1) Yaşınız													
2) Cinsiyetiniz	() Kadın () Erkek												
3) Şuan çalıştığınız okulun adı nedir?													
4) Mesleki eğitim durumunuz nedir?	<table border="1"><thead><tr><th></th><th>Anabilim Dalı</th><th>Mezuniyet Yılı</th></tr></thead><tbody><tr><td>Lisans</td><td></td><td></td></tr><tr><td>Yüksek Lisans</td><td></td><td></td></tr><tr><td>Doktora</td><td></td><td></td></tr></tbody></table>		Anabilim Dalı	Mezuniyet Yılı	Lisans			Yüksek Lisans			Doktora		
	Anabilim Dalı	Mezuniyet Yılı											
Lisans													
Yüksek Lisans													
Doktora													
5) Akademik unvanınız nedir?	() Araştırma görevlisi () Öğretim Görevlisi () Uzman () Yardımcı Doçent () Doçent () Profesör () Diğer (Belirtiniz)												
6) Kaç yıldır eğitimci olarak çalışıyorsunuz? Yıl Ay												
7) Öğretim elemanı olmadan önce klinik deneyiminiz oldu mu?	() Evet () Hayır Cevabınız “evet” ise kaç yıl, hangi alanda?												
8) Ebelik ile ilgili herhangi bir toplantı/etkinliğe katıldınız mı?	() Evet (Kurs/sempozyum/kongre) (Belirtiniz) () Hayır Cevabınız “hayır” ise nedenini belirtiniz? () Bütçem yeterli değil () Zamanım yeterli değil () Etkinlik zamanı hakkında bilgim/haberim yok () Ailevi nedenler () Ders yüküm çok fazla () Yararlı görmüyorum () Diğer (belirtiniz)												
9) Ebelik ile ilgili herhangi bir yayın takip ediyor musunuz?	() Evet (Dergi – kitap-internet vs.) (Belirtiniz)..... () Hayır												
10) Eğitim gördüğünüz sırada etik dersi aldınız mı?	() Evet () Hayır Cevabınız “evet” ise hangi düzeyde aldınız? () Lisans () Yüksek Lisans () Doktora												

11) Lisans eğitimi dışında etik ile ilgili ders/kurs aldınız mı?	() Evet () Hayır Cevabınız “evet” ise nerede ve ne kadar süre aldınız?	
12) Etik ile ilgili herhangi bir toplantı/etkinliğe katıldınız mı?	() Evet (Kurs/sempozyum/kongre) (Belirtiniz) () Hayır Cevabınız “hayır” ise nedenini belirtiniz? () Bütçem yeterli değil () Zamanım yeterli değil () Etkinlik zamanı hakkında bilgim/haberim yok () Ailevi nedenler () Ders yüküm çok fazla () Yararlı görmüyorum () Diğer (Belirtiniz)	
13) Etik ile ilgili herhangi bir yayın takip ediyor musunuz?	() Evet (Dergi – kitap-internet vs.) (Belirtiniz) () Hayır	
14) Sizce ebelik eğitiminde etik dersi gerekli midir?	() Evet () Hayır	
15) Sizce ebelik eğitiminde verilen etik eğitimi yeterli midir?	() Evet () Hayır	
16) Sizce ebelik eğitiminde verilen etik dersi, bu alanda uzman bir kişi tarafından verilmeli midir?	() Evet () Hayır	
17) Şuan okulunuzda etik dersinin verilme durumu nedir?	() Ayrı bir ders olarak () Diğer derslerle beraber	
18) Sizce ideal olan etik dersi verilme durumu ne olmalıdır?	() Ayrı bir ders olarak () Diğer derslerle beraber (Belirtiniz).....	
19) Okulunuzda ebelik lisans eğitimi çerçevesinde verilmekte olan etik dersinin;		
	Mevcut Durumu	Size Göre İdeal Olan Durum
Adı		
Saati	Haftada saat	Haftada saat
Verildiği yıl ve dönem sayısı	() 1.yıl () 2.yıl () 3.yıl () 4.yıl	()1.yıl ()2.yıl ()3.yıl ()4.yıl
	() 1 dönem () 2 dönem () 3 dönem ve üzeri	() 1 dönem () 2 dönem () 3 dönem ve üzeri
	() Zorunlu () Seçmeli	() Zorunlu () Seçmeli
20) Verilen etik eğitiminde öğrenciye öncelikli olarak benimsetmeye çalıştığınız etik değerleri sıralayınız.	1. 2. 3. 4. 5.	

EK 5

Türkiye’de Ebelik Lisans Düzeyinde Etik Eğitimin ve Öğrencilerin Etik Durumunun Değerlendirilmesi Çalışması Öğrenci Bilgi Formu

1) Yaşınız	
2) Mezun olduğunuz okul hangisidir?	() Meslek Lisesi () Düz Lise () Süper Lise () Anadolu Lisesi () Fen Lisesi
3) Aile yapınız hangisidir?	() Çekirdek aile () Geniş aile
4) Kardeş sayınız	
5) Aylık gelir düzeyinizi nasıl ifade edersiniz?	() Gelir giderden az () Gelir gidere eşit () Gelir giderden fazla
6) Annenizin eğitim durumu nedir?	() Okuryazar değil () Okuryazar () İlköğretim () Ortaöğretim () Lisans () Lisansüstü
7) Annenizin mesleği nedir?	() Çalışmıyor () İşçi () Öğretmen () Doktor () Emekli () Diğer (Belirtiniz).....
8) Babanızın eğitim durumu nedir?	() Okuryazar değil () Okuryazar () İlköğretim () Ortaöğretim () Lisans () Lisansüstü
9) Babanızın mesleği nedir?	() Çalışmıyor () İşçi () Öğretmen () Doktor () Emekli () Diğer (Belirtiniz).....
10) Lisans eğitiminiz boyunca ikamet ettiğiniz yer neresidir?	() Yurt () Apart () Ev () Aile ile birlikte
11) Ebelik bölümünü isteyerek mi seçtiniz?	() Evet () Hayır
12) Okuduğunuz bölümden memnun musunuz?	() Evet () Hayır
13) Şuan ebe olarak herhangi bir yerde çalışıyor musunuz?	() Evet () Hayır
14) Ebelik ile ilgili herhangi bir toplantı / etkinliğe katıldınız mı?	() Evet (Kurs/sempozyum/kongre) (Belirtiniz)..... () Hayır
Cevabınız “hayır” ise nedenini belirtiniz?	() Bütçem yeterli değil () Zamanım yeterli değil () Etkinlik zamanı hakkında bilgim/haberim yok () Ailevi nedenler () Ders yüküm çok fazla () Yararlı görmüyorum

	() Diğer (belirtiniz)
15) Ebelik ile ilgili herhangi bir yayın takip ediyor musunuz?	() Evet (Dergi – kitap-internet vs.) (Belirtiniz) () Hayır
16) Mezuniyet sonrası ebe olarak çalışmak istiyor musunuz?	() Evet () Hayır Cevabınız “hayır” ise nedenini belirtiniz.
17) Lisans eğitimi dışında etik ile ilgili ders/kurs aldınız mı?	() Evet () Hayır
Cevabınız “evet” ise nerede ve ne kadar süre aldınız?	
18) Etik ile ilgili herhangi bir toplantı/etkinliğe katıldınız mı?	() Evet (Kurs/sempozyum/kongre) (Belirtiniz) () Hayır
Cevabınız “hayır” ise nedenini belirtiniz?	() Bütçem yeterli değil () Zamanım yeterli değil () Etkinlik zamanı hakkında bilgim/haberim yok () Ailevi nedenler () Ders yüküm çok fazla () Yararlı görmüyorum () Diğer (belirtiniz)
19) Etik ile ilgili herhangi bir yayın takip ediyor musunuz?	() Evet (Dergi – kitap-internet vs.) (Belirtiniz) () Hayır
20) Sizce ebelik eğitiminde etik dersi gerekli midir?	() Evet () Hayır
21) Sizce ebelik eğitiminde verilen etik dersinin süresi yeterli midir?	() Evet () Hayır
22) Sizce ebelik eğitiminde verilen etik dersi, bu alanda uzman bir kişi tarafından verilmeli midir?	() Evet () Hayır
23) Aldığınız etik eğitiminin içeriği yeterli miydi?	() Evet () Hayır
24) Ebelikle ilgili olduğunuzu düşündüğünüz etik konuları yazınız.	1. 2. 3. 4. 5.

EK 6

Aşağıdaki maddelerin her birini okuyarak size en yakın olan ifadeyi işaretleyiniz.

Ne derece katılıyorsunuz?	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum, Ne Katılmıyorum	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
	1	2	3	4	5
1. İnsanlar, az da olsa eylemlerinin başkalarına bilerek zarar vermeyeceğinden emin olmalıdırlar.					
2. Ne kadar küçük olursa olsun, insanların başkalarını riske sokmaları asla hoş görülmemelidir.					
3. Kazanılacak yarar ne olursa olsun, başkalarına zarar verme potansiyeli ortaya çıkarmak her zaman yanlıştır.					
4. İnsanlar, psikolojik veya fiziksel olarak başka birine asla zarar vermemelidir.					
5. İnsanlar, başkasının onur ve refahını herhangi bir biçimde tehdit edebilecek eylemlerde bulunmamalıdırlar.					
6. Bir eylem masum bir kişiye zarar verecekse yapılmamalıdır.					
7. Bir eylemin gerçekleştirilip gerçekleştirilemeyeceğine, o eylemin olumlu sonuçları ile olumsuz sonuçlarını göz önünde bulundurarak karar vermek ahlâki değildir.					
8. İnsanların onur ve refahı toplumun en önemli ilgisi olmalıdır.					
9. Başkalarının refahını feda etmek hiçbir zaman gerekli değildir.					
10. Ahlâki davranışlar en “yetkin” eylem idealleriyle doğrudan örtüşen eylemlerdir.					
11. Herhangi bir etik sistemin parçası olabilecek kadar önemli ahlâk ilkesi yoktur.					
12. Ahlâki şeyler durumdan duruma ve toplumdaki topluma değişirler.					
13. Ahlâki ölçütler bireysel şeyler olarak görülmelidir; bir kişinin ahlâki bakımından doğru bulduğunu başka biri yanlış olarak yargılayabilir.					
14. Farklı ahlâki yaklaşımlar “doğruluk” açısından karşılaştırılmazlar.					
15. Herkes için neyin ahlâki olduğu sorusu hiçbir zaman çözülemez; çünkü neyin ahlâki neyin ahlâki olmadığı bireye bağlıdır.					
16. Ahlâki ölçütler sadece bir kişinin nasıl davranması gerektiğini belirten kişisel kurallardır; başkalarının hakkında yargı vermede kullanılamazlar.					
17. Kişiler arası ilişkilerde ortaya çıkan ahlâki düşünceler öylesine karmaşıktır ki, kişilere kendi bireysel kurallarını ifade etme izni verilmelidir.					
18. Bir ahlâki seçeneği belli türden eylemleri önleyecek şekilde sisteme sokmak, daha iyi insan ilişkileri oluşturmayı ve düzenlemeyi engeller.					
19. Yalan söylemeye ilişkin hiçbir kural formüle edilemez; bir yalanın kabul edilip edilemeyeceği tamamen duruma bağlıdır.					
20. Bir yalanın ahlâki veya ahlâk dışı olarak yargılanması, eylemin içinde bulunduğu şartlara bağlıdır.					

EK 7

Sevgili öğrenci/öğretim elemanı

Türkiye’de Ebelik Lisans Düzeyinde Etik Eğitimin ve Öğrencilerin Etik Durumunun Değerlendirilmesi isimli çalışmamda destek olduğunuz için teşekkür ederim. Aşağıda, çalışma formlarını uygularken dikkat etmeniz gerekenler ve izlemeniz gereken yol açıklanmıştır. Dikkatli bir şekilde okumanızı ve anlamadığınız noktada benimle iletişime geçmenizi rica ederim.

- Elinize ulaşan bu zarf içerisinde gerekli kurum izni kopyası ve iki ayrı zarf bulunmaktadır.
- Zarfların birinde 100 adet öğrenci çalışma formu bulunmakta, diğer zarfta 2 adet öğretim elemanı çalışma formu bulunmaktadır.
- Öğrenci çalışma formunu son sınıf ebelik lisans öğrencilerine uygulayacaksınız.
- Öğrenciler tarihinde saat ‘da derslik’da derse gireceklerdir.
- Öğrenci çalışma formunu uygulamadan önce, ebelik bölüm başkanından, sonrasında dersin hocasından, konu ile ilgili bilgilendirme yaparak sözel izin almanızı rica ederim.
- Öğrencilere çalışma formlarını dağıtmadan önce konu ile ilgili kısa bir bilgi vermeniz, ve çalışma formunun ön sayfasında bulunan aydınlatılmış onam yazısını okumalarını sağlamalısınız.
- Çalışmamızda gönüllülük esas olup, formu dolduran öğrencilerin çalışmaya katılmayı kabul ettiklerini bildirmelisiniz.
- Çalışma formlarının uygulanması yaklaşık olarak 10-15 dakika sürmektedir.
- Çalışma formlarını geri topladıktan sonra artan formlarla birlikte tekrar zarfa koyarak zarfın ağzını kapatmanız gerekmektedir.
- Diğer zarftan çıkan öğretim elemanı çalışma formunu ebelik bölümünde etik eğitimini yürüten öğretim elemanına uygulamanız gerekmektedir.
- Daha önce tarafımdan bilgilendirilmiş olan öğretim elemanı, çalışma formunu doldurduktan sonra kapalı zarf ile formu size geri iade edecektir.
- İki zarfı da tekrar büyük zarfa koymanız ve adresime geri postalamanız gerekmektedir.

Çalışmamıza verdiğiniz destek ve ayırdığınız zaman için teşekkür ederim.

Suzi ÖZDEMİR

Kocaeli Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi

1.Kat Kadın Hastalıkları ve Doğum Servisi

İzmit/Kocaeli Tel: 0554 848 86 74

EK 8

Tez Denetleme Listesi

Tez, aşağıdaki denetimler yapılarak tamamlanmıştır.

- Kapak ve iç kapak sayfalarında BİLİM UZMANLIĞI ya da DOKTORA şeklinde elde edilen unvanlar yazıldı (Kapak sayfasına danışman adı yazılmamalıdır).
- Kapak sayfasına mezun olunan PROGRAMIN (Anabilim dalının değil) adı yazıldı.
- Tez kapağı sırt kısmına kılavuzda belirtilen çizimde (yazının yönüne dikkat!) ad, program,yıl yazıldı.
- Onay sayfası uygun çizimde hazırlandı (kazanılan unvanlar BİLİM UZMANLIĞI ya da DOKTORA olmalıdır) imzalatıldı (Enstitü Müdürü'nün imzası da gereklidir, imzaların aynı renk kalemle atılmasına dikkat edilmelidir).
- Dizinler kılavuzda belirtildiği gibi sıralandı.
- Ön sayfalara i, ii, iii şeklinde Roma rakamları konuldu.
- Sayfa numaraları kılavuzda belirtildiği şekilde konuldu.
- Sayfa düzeni kılavuzda belirtildiği şekilde yapıldı.
- Ana metin yazı boyutu 12 olacak biçimde basıldı.
- Dipnot yazı boyutu 10 olacak şekilde basıldı.
- Ana metin satır aralığı 1.5 olacak şekilde yazıldı.
- Kaynaklar abecesel sıralamaya göre yazıldı.
- Kaynak gösterme ilkelerine ve yazım kurallarına uyuldu.
- Ekler kılavuzda belirtildiği gibi verildi.

..... / / 2019

Danışman

İmza